

**МІСТОБУДУВАННЯ ТА
ТЕРИТОРІАЛЬНЕ
ПЛАНУВАННЯ**

**62
2016**

Частина 2

Київ-КНУБА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

МІСТОБУДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ

Науково-технічний збірник

Заснований у 1998 році

Випуск №62
Видається у двох частинах
Частина 2

Ця частина випуску підготовлена на підставі матеріалів доповідей рекомендованих для опублікування у фахових наукових виданнях оргкомітетом Міжнародної науково-практичної конференції «Архітектура: Естетика + Екологія + Економіка», яка була проведена з 3 по 5 жовтня 2016 р. в м. Полтава на базі Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка.

Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Осетрін. – К., КНУБА, 2016. – Вип. 62 у двох частинах. Частина II. – 147 с. Українською та російською мовами.

В збірнику висвітлюються інженерні та економічні проблеми теорії і практики містобудування, територіального планування, управління містобудівельними системами і програмами, комплексної оцінки, освоєння, розвитку, утримання та реконструкції територій і житлової забудови, розглядаються нагальні питання містобудівного кадастру, розвитку населених пунктів, їх інженерної та транспортної інфраструктури.

Градостроительство и территориальное планирование: Науч.-техн. сборник / Ответ. ред. Н.Н. Осетрин. – К., КНУБА, 2016. – Вып. 62 в двух частях. Часть II. – 147 с. На украинском и русском языках.

В сборнике освещаются инженерные и экономические проблемы теории и практики градостроительства, территориального планирования, управления градостроительными системами и программами, комплексной оценки, освоения, развития, содержания и реконструкции территории и жилой застройки, рассматриваются насущные вопросы градостроительного кадастра, развития населенных пунктов, их инженерной и транспортной инфраструктуры.

Відповідальний редактор - кандидат технічних наук, професор М.М. Осетрін (КНУБА).

Редакційна колегія: доктор технічних наук, професор Банах В.А. (ЗДІА); доктор технічних наук, професор Барабаш І.В. (ОДАБА); доктор технічних наук, професор Габрель М.М. (НУ «ЛП»); доктор технічних наук, професор Гук В.І. (ХНУБА); доктор технічних наук, професор Дудар І.Н. (ВНТУ); член-кореспондент НАМ України, доктор архітектури, професор Дьомін М.М. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Карпінський Ю.О. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Кащенко О.В. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Ключниченко Є.Є. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Линник І.Е. (ХНАМГ); доктор технічних наук, професор Лященко А.А. (КНУБА); кандидат технічних наук, доцент Мамедов А.М. (заст. відп. редактора, КНУБА); Міщенко О.Д. (заст. відп. секретаря, КНУБА); доктор географічних наук, професор Нудельман В.І. (КНУБА); доктор архітектури, професор Панченко Т.Ф. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Плешкановська А.М. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Плоский В.О. (КНУБА); кандидат технічних наук, доцент Приймаченко О.В. (КНУБА); кандидат технічних наук, професор Рейцен Є.О. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Самойлович В.В. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Семко О.В. (ПНТУ ім. Ю. Кондратюка); доктор технічних наук, професор Сергейчук О.В. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Сингаївська О.І. (КНУБА); доктор архітектури, професор Слепцов О.С. (КНУБА); доктор архітектури, професор Тімохін В.О. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Тімченко Р.О. (КТУ); доктор архітектури, професор Товбич В.В. (КНУБА); доктор технічних наук, професор Усаковський С.Б. (КНУБА); доцент Чередніченко П.П. (відп. секретар, КНУБА); дійсний член НАМ України, доктор технічних наук, професор Яковлев М.І. (НАМ України); іноземні члени: доктор-інженер, професор Вольфдітріх Калуше (Бранденбурський ТУ, Німеччина); доктор технічних наук, професор Ервін Баумгатер (Університет прикладних наук, м. Шпіталь-Драу, Австрія); доктор наук, професор Залевський Анжей (Університет «Лодзька політехніка», Польща); доктор архітектури, професор Петер Нігст (Університет прикладних наук, м. Шпіталь-Драу, Австрія); доктор архітектури, професор Фірмін Міс (Гентський університет, Бельгія).

Рекомендовано до видання вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол №50 від 9 грудня 2016 року.

На замовних засадах

© Київський національний
університет будівництва
і архітектури, 2016

Міжнародна науково-практична конференція «Архітектура: Естетика + Екологія + Економіка», що пройшла з 3 по 5 жовтня 2016 р. в м. Полтава на базі Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, мала на меті передусім обговорення різноманітних аспектів створення і підтримання сприятливого середовища як для життєдіяльності людини, так і суспільства в цілому в сучасних умовах.

Співорганізаторами конференції виступили: провідні вищі навчальні заклади України, Бельгії, Білорусі, Грузії, Китаю, Литви, Молдови, Польщі, Туреччини; Полтавська обласна державна адміністрація; Полтавська міська рада; Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному (Україна); Німецьке товариство міжнародного співробітництва «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH»; Allbau Software GmbH (Germany) / NemetschekAG (Німеччина); Architecture & Creation (Бельгія).

У конференції взяли участь понад 120 науковців з 7 країн. Робота була організована в трьох секціях: «Інтегрований підхід до розвитку міст. Економіка архітектури та містобудування»; «Екобудівництво та екодизайн в сучасних містах»; «Естетичні аспекти формування міського середовища».

Особливу цікавість учасників викликала участь у конференції спеціалістів різних галузей: архітекторів, художників, інженерів, економістів, екологів, які, кожен по-своєму, роблять свій внесок у те, щоб сучасні міста були естетично виразними, екологічно безпечними, ефективними з точки зору економіки.

Тут наведені статті, тематика яких відповідає специфіці науково-технічного збірника «Містобудування та територіальне планування».

Член оргкомітету конференції доктор архітектури, професор, завідувач кафедри архітектури будівель та містобудування Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка Ніколаєнко Володимир Анатолійович

УДК 711.58

к.т.н., доц. Бородич Л.В.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПРОБЛЕМА ПОШУКУ МІСТОБУДІВНИХ ЗАСОБІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО БРЕНДІНГУ

Проведено аналіз факторів брегдінгу територій, зроблений висновок, що містобудівна концепція є вихідним імпульсом територіальної брендінгової стратегії.

Ключові слова: бренд території, брендінг території, засоби містобудівного проектування.

Вступ. Брендінг територій - стратегія підвищення конкурентоспроможності міст з метою завоювання зовнішніх ринків, залучення інвесторів, туристів, нових мешканців і кваліфікованих мігрантів. Інтерес до брендінгу територій говорить про те, що нарешті усвідомлена користь від впровадження послідовної стратегії управління ресурсами, репутацією і іміджем міста будь-якого типу.

Вийшло вже чимало наукових праць, в яких брендінг міст досліджується нарівні з брендінгом націй і регіонів [2; 3; 4]. Теорія брендінгу територій постійно розвивається, за останні роки збільшилася кількість наукових досліджень, присвячених цій темі. Певні підходи даної теорії ґрунтуються на концепції «креативного міста» - залучення у якості резидентів представників «креативного класу» (професіоналів, що створюють нові ідеї, технології, ін.) для пожвавлення економіки міста та залучення інвестицій, інші - обґрунтовують доцільність комплексного підходу щодо планування міст, ключовими засадами при цьому виступають задачі формування «архітектури бренду міста», тобто для створення «сильного бренду», міські керівники повинні сформувати чіткий набір атрибутів, якими володіє їх місто і на основі яких можна сформувати його позитивне сприйняття у цільові аудиторії. Процес визначення та узгодження такого набору атрибутів неможливий без залучення в нього всіх стейкхолдерів.

В майбутньому почне переважати міждисциплінарний підхід до брендінгу міст. Він відобразить потреби в різноманітності теоретичних обґрунтувань і необхідності врахування всієї повноти і багатовимірності такого виду брендінгу.

Основна частина. Брендинг міста як місця, привабливого для проживання. Крім економічних переваг від ефекту концентрації, міста пропонують своїм жителям безліч соціальних і емоційних привілеїв. О'Флаєрти підкреслює, що «міста могли вижити - як вони і виживали тисячі років, - тільки якщо їх переваги превалювали над їхніми недоліками» [8]. Сучасні міста, стурбовані тим, що приплив ресурсів може виявитися нестабільним і непостійним, вступають у запеклу конкуренцію за людські, фінансові та інтелектуальні ресурси, адже тільки це гарантує їм стійке зростання. Будь-яке місто залежить від своїх жителів у питаннях економічного, соціального, культурного та екологічного розвитку. Для нього життєво важливо мати різноманітне, кваліфіковане, задоволене населення. Низький рівень задоволеності мешканців негативно сприймається комерційними підприємствами - потенційними мігрантами, оскільки вони порівнюють добробут і задоволеність людей в різних містах-конкурентах. Жителі втілюють місцеву культуру, ведуть свій бізнес, з ними асоціюється ідентичність міста. Ці та інші групи зацікавлені в збереженні важливих для них аспектів і в перетворенні їх міста в приємне і зручне місце для проживання. Багатство і різноманітність міста - це джерело натхнення для стратегії його брендингу. Серед інших чинників, поєднання яких створює індивідуальний образ міста, виділяються масштаб середовища, образ, історія, ментальність мешканців рівні економічної бази та міського доходу.

Кожне місто - це складна система, складові якої взаємопов'язані між собою, та впливають на імідж в цілому. Для досягнення успіху необхідно чітко визначити ці складові та особливості, їх взаємовідносини і структуру, щоб зберегти унікальність міста та розробити стратегію розвитку, при цьому, залучення мешканців до розроблення бренду міста принесе більш вагомі та переконливі результати.

Переваги створення сильного бренду територій (за Анхольдом, Кларком, ін.) є: - перевага процесу планування та перевага реалізації. У першому випадку мається на увазі чітке розуміння того, що таке бренд міста і для чого він потрібен. Це необхідно для фокусування стратегії. Якщо стратегія - це застосування обмежених ресурсів в сферах з найвищою імовірністю віддачі, то бренд міста - це втілення його стратегії. Друга перевага - реалізації - пов'язана з розумінням суті бренду міста. Вона стимулює високий рівень координації активності, тобто те, що в комерційному брендингу називають шляхом до успіху бренду.

Роль бренду в залученні інвестицій. Репутація і імідж бренду міста - визначальний критерій, який впливає на залучення інвестицій. У роботах Флориди [9; 10], та інших фахівців підкреслюється важливість інтенсивних дій

міста із залучення економічних інвестицій, талантів і вкладень в ці таланти. На думку Кларка, для економічної конкурентоспроможності критично важливі три напрямки діяльності:

- Економічні фактори: інновації /креативність, інвестиції, людський капітал та зв'язки (реальні і віртуальні транспортні та комунікаційні мережі);
- Соціополітичні чинники: економічна розмаїтість, якість життя, прийняття рішень і управління;
- Інфраструктурні чинники: якість території (наявність тих чи інших ресурсів), різноманітність, якість середовища, доступність об'єктів обслуговування, безпеку, ін.

Ці чинники об'єднуються, забезпечуючи залучення економічних інвестицій. А бренд міста повинен увібрати в себе суть його ідентичності. Стратегічний план та план розвитку бренду визначають, яка діяльність буде підтримана.

Аналізуючи структуру містобудівного проектування, можливо виявити загальні фактори, що впливають як на проектування містобудівних об'єктів, так і на проектування бренду території. Таким чином, існують взаємозв'язки між теорією брендингу та містобудівним проектуванням та доцільним є пошук засобів підвищення конкурентоздатності території містобудівними засобами. На початковій стадії містобудівного проектування – стадії розробки концепції, ідея має ряд факторів зародження проектних рішень, сьогодні до цих факторів додалися ще і ініціативи громади, які враховуються у технології проектування, ці ж фактори є ключовими і при розробленні бренду міста, тому підхід до цих задач може бути загальним.

Останнім часом, у зв'язку з вимогами ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності», значно активізувався процес оновлення та розроблення генеральних планів населених пунктів, тому доцільно синхронізувати ці два процеси – розроблення генерального плану та бренду міста.

Прикладом даного підходу може бути концепція генерального плану смт. Нові Санжари Полтавської області, яка ґрунтується на напрямку розвитку Нових Санжар як курортного містечка.

Природна територія смт Нові Санжари та с. Ключівка Новосанжарської селищної ради Полтавської області має мінеральні води, можливе застосування лікувальних грязей. Кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, рекреації населення. Природна територія освоєна, має необхідні будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури для експлуатації природних лікувальних ресурсів, використання з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації.

Висновок.

Незважаючи на існування безлічі підходів та стратегій при розробленні бренду міста, його реалізація відбувається при використанні набору взаємопов'язаних умов: бренд уособлює тільки позитивні якості чи уявлення про місто, бренд вибірково представляє місто і привертає увагу людей до позитивних аспектів міського середовища; бренд прямо заявляє про свою мету змінити суспільне уявлення про місто та пов'язує бренд міста і його ідентичність. Аналогічні завдання можуть служити основою для формування концепції містобудівних рішень.

Література:

1. Анхольт, Хильдрет: Бренд Америка М. Хорошая книга. 2010г. 232 с.
2. Кейт Динни Брендинг территорий. Лучшие мировые практики. Keith Dinnie, 2011
3. Anholt, S. (2007), Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions, Palgrave Macmillan, London, United Kingdom.
4. Avraham, E. and Ketter, E. (2008), Media Strategies for Marketing Places in Crisis: Improving the Image of Cities, Countries and Tourist Destinations, Butterworth-Heinemann, Oxford, United Kingdom.
5. Baker, B. (2007), Destination Branding for Small Cities: The Essentials for Successful Place Branding, Creative Leap Books, Portland, Oregon, United States.
6. Balibrea, M. (2001), Urbanism, culture and the post-industrial city: Challenging the 'Barcelona Model', Journal of Spanish Cultural Studies, Vol. 2, No. 2, pp. 187–210.
7. Govers, R. and Go, F.M. (2009), Place Branding: Global, Virtual and Physical Identities, Constructed, Imagined and Experienced, Palgrave Macmillan, Basingstoke, United Kingdom.
8. O'Flaherty, B. (2005), City Economics, Harvard University Press, Cambridge, United States.
9. Florida, R. (2003), The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life, Basic Books, New York, United States.
10. Florida, R. (2005), The Flight of the Creative Class: The New Global Competition for Talent, Harper Business, New York, United States.

Аннотация

Проведен анализ факторов брендинга территорий, сделанный вывод, что градостроительная концепция является исходным импульсом территориальной брендинговой стратегии.

Ключевые слова: бренд территории, брендинг территории, средства градостроительного проектирования.

Annotation

The analysis of factors of branding territories is conducted, town-planning conception is the initial impulse of territorial branding strategy.

УДК 711.58

Бородич М.М.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ НОВОСАНЖАРСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проведено аналіз чинників, що впливають на розвиток рекреації та туризму Новосанжарського району, визначені групи природних (ландшафтно-кліматичних, природо-лікувальних) та антропогенних (культурно-історичних, містобудівних, інженерно-технічних) факторів.

Вступ.

На сьогодні термін рекреація визначається, як діяльність людини, направлена на відновлення своїх фізичних і психічних сил, розвитку особистості, не пов'язана з виконанням трудових обов'язків і задоволенням обов'язкових побутових потреб [1].

Важливою складовою рекреації є туризм, який можна розглядати відособлено, як окремий феномен. За визначенням комісії ООН, туризм – це активний відпочинок, який укріплює здоров'я, сприяє фізичному розвитку людини, пов'язаний із переміщенням за межі постійного місця проживання. У працях Т.Ф. Панченко даний термін здобув наступне тлумачення: туризм (від франц.: «tourisme, tour» - обхід, об'їзд) – у вузькому розумінні слова це форма активного відпочинку (подорожі, екскурсії та походи спортивні розваги, культурний розвиток громадян) [2]. А.Н. Тарасов розглядав туризм, як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності в умовах вільного часу [3]. У Законі України «Про туризм» визначено: «туризм – тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування» [4].

Для доцільного розвитку галузей господарювання пов'язаних зі сферами відпочинку та туризму необхідне виявлення наявності на визначеній території певних аспектів, необхідних для такого розвитку. Ці аспекти представляють собою сукупність рекреаційних та туристичних ресурсів на базі яких може ґрунтуватися розвиток того чи іншого видів рекреаційної чи туристичної діяльності.

Тож кожен з аспектів що притаманні досліджуваному містобудівному об'єкту має певний вплив на цей об'єкт. Для визначення цього впливу, його характерних ознак і дію на містобудівну систему, що досліджується аспекти

розвитку зон рекреації та туризму необхідно опрацювати і представити у вигляді факторів впливу зон рекреації та туризму.

Основний зміст.

По визначенню, фактор – це причина, основна діюча сила процесу, що відбувається або одна із основних умов виникнення цього процесу. Рекреаційно-туристична система адміністративного району виникає під впливом багатьох факторів, процесів, явищ. Ці процеси та явища можуть бути як природного характеру так і антропогенного, спричинені діяльністю людини. Тож фактори впливу на зони рекреації та туризму Новосанжарського району Полтавської області доцільно поділити на природні та антропогенні.

Так до природних факторів впливу відносяться ландшафтно-кліматичні, природо-лікувальні аспекти, до антропогенних - культурно-історичні, містобудівні, інженерно-технічні.

Клімат визначається розташуванням у помірному кліматичному поясі, тип — помірно-континентальний. Середня температура січня — $-3,7^{\circ}\text{C}$, липня — $+21,4^{\circ}\text{C}$, кількість опадів становить 580–480 мм/рік, що випадають переважно влітку у вигляді дощів.[5] Близько 2/3 кількості днів у році панує континентальний підтип повітряних мас із суходолу Євразії, 1/3 днів — морський підтип повітряних мас із північної та центральної Атлантики та внутрішніх морів — Середземного, Чорного, Азовського.

Ландшафтні аспекти Новосанжарського району представлені наявністю територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (Таблиця 1), рекреаційними лісами, водними об'єктами (річки Ворскла з притоками, та закриті водойми).

Таблиця 1.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення

Назва об'єкту	Категорія	Площа (га)	Місцезнаходження заповідного об'єкту	Постанова, рішення, згідно якої створено даний об'єкт
Тетянин гай	Заказник ентомологічний	11,9	заплава р. Ворскла в районі с. Ключівка та смт. Нові Санжари	Рішення облради від 06.09.07р.
Парк відпочинку	Пам'ятка природи ботанічна	3,4	сmt. Нові Санжари	Рішення облвиконкому №329 від 22.07.69р.

Лісистість. Ліси за своїм призначенням і місцезнаходженням віднесені до лісів I групи, які виконують переважно екологічні функції (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні тощо). Експлуатаційне значення їх обмежене.

Насадження на 62% мають штучне походження (лісові культури), решта – природні насадження в заплавах річок і по днищах балок.

Серед природних факторів впливу Новосанжарського району важливо виділити природно-лікувальний аспект, що представлений природно-лікувальними ресурсами наявними на території смт. Нові Санжари та на прилеглих територіях.

На території селища Нові Санжари та с. Ключівка Новосанжарської селищної ради свердловинами виводяться на поверхню мінеральні води двох типів:

- мінеральні води з високим вмістом органічних речовин;
- мінеральні бромні хлоридні натрієві розсоли.

Родовище грязей у с. Малий Кобелячок знаходиться за межами території Нових Санжар.

Природна територія смт Нові Санжари та с. Ключівка Новосанжарської селищної ради Полтавської області має мінеральні води, можливе застосування лікувальних грязей. Кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, рекреації населення. Природна територія освоєна, має необхідні будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури для експлуатації природних лікувальних ресурсів, використання з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації.

Антропогенні фактори впливу на зони рекреації та туризму визначаються по перше територіальним розміщенням досліджуваного містобудівного об'єкту по відношенню до сусідніх містобудівних об'єктів, що мають вплив на нього; наявність комунікативних зв'язків з містобудівними об'єктами що мають вплив на досліджуваний.

Так, Нові Санжари – селище міського типу, центр селищної ради, розташоване за 7 кілометрів від однойменної залізничної станції та за 2 кілометра від автомобільної магістралі Е584 (Суми — Полтава — Олександрія — Кіровоград), яка проходить через село Лелюхівка, що межує із селищем. Відстань до Полтави — 36 кілометрів, до Кременчука — 78 кілометрів. Селище розташоване по обох берегах річки Ворскла, в його межах у Ворсклу впадає р. Ворона.

Культурно-історичний аспект представляє собою сукупність пам'яток культурної спадщини на території досліджуваного району [4].

Рекреаційні аспекти розвитку зон рекреації та туризму Новосанжарського району Полтавської області представлені наступними рекреаційними територіями та об'єктами.

У Нових Санжарах існують внутрішньо міські рекреаційні території для відпочинку населення на землях оздоровчого та рекреаційного призначення:

- зони короткочасного відпочинку (рекреаційні території вздовж берегів р. Ворскла, лісопарк, парк, пляжі)
- зони тривалого відпочинку (будинки відпочинку, санаторії, оздоровчі табори) (Таблиця 5).

Таблиця. 5. (Згідно форми №6-зем):

Власники землі, землекористувачі та землі	Загальна площа, га
Медичний центр "Нові Санжари" ВВ МВС України	16,1259
Оздоровчого призначення	4,1352
Новосанжарський санаторій профілакторій "АНТЕЙ"	4,1352
Будинок відпочинку матері і дитини "Ворскла"	3,4700
Дитячий оздоровчий табір "Костер"	1,0400

Висновок

В статті були опрацьовані основні аспекти що сприяють і можуть слугувати основою для розвитку та вдалого функціонування зон рекреації та туризму на території Новосанжарського району Полтавської області.

У відповідності до цих аспектів, в Новосанжарському районі найдоцільнішим є розвиток курортно-рекреаційної галузі, зеленого туризму та активного відпочинку.

Список використаної літератури:

1. Методичні проблеми формування регіональних рекреаційних систем (на прикладі Полтавської області): Автореф. дис... канд. архітектури: 18.00.01 / В.В. Шулик ; Харк. держ. техн. ун-т буд-ва та архіт. — Х., 2001. — 20 с.;
2. Панченко Т.Ф. Туристичне середовище. Архітектура природа інфраструктура/Панченко Т.Ф. К.: Логос. 2009. – 176 с.;
3. Шулик В.В. Методологічні основи формування рекреаційних систем в Україні/Шулик В.В.// Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора архітектури. Харків: ХНУБА. 2008.Закон України «Про туризм»;

4. Список пам'яток історії Полтавської області (відповідно до додатків: № 2 до рішення виконкому обласної Ради народних депутатів від 23.04.1982 № 247 та №2 до рішення облвиконкому від 23.04.1984 № 165).

5. Електронний носій: <http://geo.pnpu.edu.ua/climate.php> // Клімат і кліматичні ресурси;

6. За матеріалами головного управління Держкомзему у Полтавській області, підприємства системи Держкомлісгоспу України об'єднання "Полтаваліс", Держлісагентства України (Полтавське обласне управління лісового та мисливського господарства), за даними обласної цільової програми комплексного розвитку лісового господарства "Ліси Полтавщини до 2015 року" (затвердженої рішенням Полтавської обласної ради XII сесії IV скликання від 29 червня 2004 року).

Аннотация

Проведен анализ факторов, влияющих на развитие рекреации и туризма Новосанжарского района, определены группы природных (ландшафтно-климатических, природно-лечебных) и антропогенных (культурно-исторических, градостроительных, инженерно-технических) факторов.

Annotation

Analysis of factors affecting the development of recreation and tourism Novosandzharskyi area defined group of natural (landscape-climatic, therapeutic) and anthropogenic (cultural-historical, urban planning, engineering) factors.

УДК 711.5:371.233.4

Васильєв П.О.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

МІСТОБУДІВНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ОБ'ЄКТІВ ПОКАЗУ ПРИ ФОРМУВАННІ ПІШОХІДНИХ ЕКСКУРСІЙНИХ МАРШРУТІВ (НА ПРИКЛАДІ ОГЛЯДОВОГО ЕКСКУРСІЙНОГО МАРШРУТУ М. СУМИ)

Розглянуто важливість врахування критерію сприйняття об'єктів показу при формуванні пішохідних екскурсійних маршрутів.

Ключові слова: об'єкт показу, пішохідний екскурсійний маршрут, просторово-часовий зв'язок

Традиції міських пішохідних екскурсій що склалися на протязі всієї історії екскурсійної діяльності, не тільки зберігаються але й примножуються. Формування пішохідних екскурсій здебільшого полягає на хронологічній, тематичній або тематико-хронологічній побудові. В більшості випадків така побудова маршрутів не дає змогу повноцінно відчувати масштаб оглядового простору, оскільки глядач здебільшого втрачає композиційні зв'язи між об'єктами показу. Мотиваційна складова екскурсійного маршруту має велику амплітуду інформаційного навантаження на глядача під час екскурсії. У деяких проміжках, особливо при великих розривах між оглядовими об'єктами, це навантаження досягає і навіть перевищує мінімальний поріг зацікавленості. Втрачається зв'язок між простором і часом.

Зв'язок між простором і часом при створенні пішохідного простору підтверджується даними експериментальної психології, відповідно до якої людина інтуїтивно прагне до різноманітності свого оточення. Пересуваючись через монотонну ділянку певного простору, пішохід збільшує швидкість руху в результаті підсвідомого бажання компенсувати недостатнє різноманітність навколишнього середовища. Людина-пішохід вимагає від забудови такої естетичної цінності і просторової структури, яка відповідає специфічному характеру пішохідного руху [3,4].

Аналізуючи вищевказане, актуальним стає питання врахування об'ємно просторових особливостей сприйняття об'єктів показу при побудові екскурсійних маршрутів. Планування маршруту має бути комплексним і враховувати не лише його тематико-хронологічні, але й психологічні, економічні та містобудівні особливості.

Уявлення екскурсанта, що пересувається пішки, стосовно екскурсійного оточення пов'язані безпосередньо з часом, котре йому необхідно сприйняття конкретного об'єкту огляду або групи об'єктів. Тобто поняття простір та час взаємопов'язані між собою. Доказом цьому є досліди деяких просторів, що базуються на так званому методі «кривих вражень» [3]. Відповідно до цього методу на шляху проходження певної відстані в даному просторі за певний час пішохід отримує послідовні враження.

Аналізуючи вищевказаним методом існуючий оглядовий екскурсійний маршрут у м. Суми (див. рис.1) виявлено низку проблем пов'язаних з

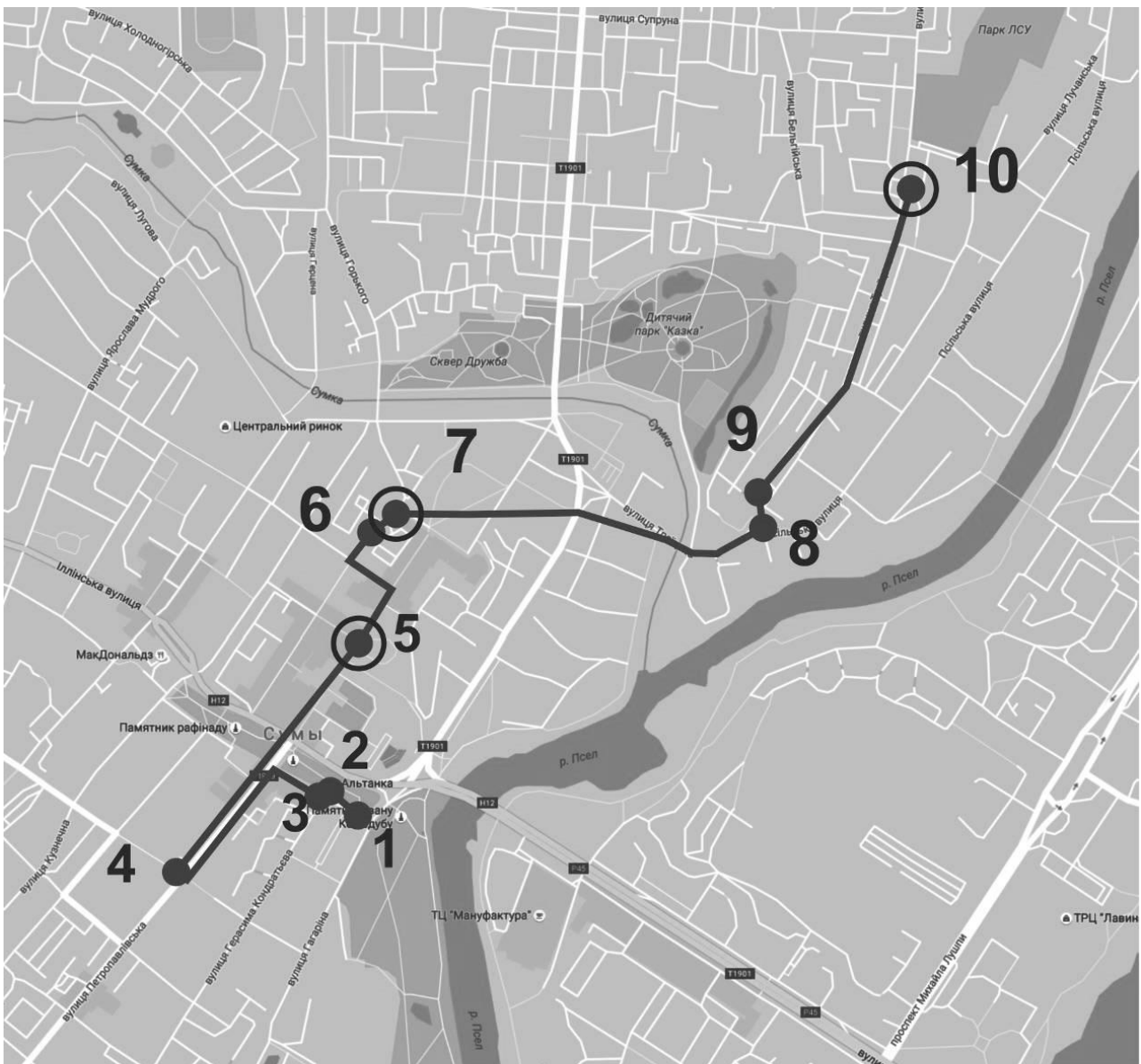

Рис.1. Схема існуючого (оглядового) екскурсійного маршруту м.Суми

1- Сумський обласний художній музей ім. Н.Х. Онацького; 2- Альтанка; 3- Сумський обласний краєзнавчий музей; 4- Садиба Суханових-Сумовських; 5- Спасо-Преображенський кафедральний собор; 6- Монумент символу м.Суми; 7- Воскресенська церква; 8- Греко-католицька костіол Благівіщення Діви Марії; 9- Садиба чоловічої Олександрівської гімназії; 10-Свято-Троїцький собор

постійною втратою зацікавленості огляду екскурсійного маршруту через розрив логічно-просторових зв'язків між об'єктами огляду. Це чітко видно на діаграмі (див. рис. 2) удосконаленої «кривої вражень» існуючого екскурсійного маршруту по м. Суми, на якій чітко видно, що в певний проміжок мотивація до огляду наступного об'єкту падає на граничну межу або нижче.

Рис. 2. «Крива вражень» існуючого екскурсійного маршруту по м. Суми.
Протяжність 3,4км.

Отже при формуванні екскурсійного маршруту доцільно проводити комплексний аналіз головних об'єктів огляду в контексті історико-опорного плану та просторово-композиційних особливостей території.

Історико-опорний план території окрім пам'яток загальнодержавного значення надає змогу виявити зони великої концентрації пам'яток місцевого значення, цінної фонові забудови тощо. В окремих випадках доцільним є і врахування місць знаходження дисонуючої забудови.

До просторово-композиційних особливостей сприйняття об'єктів показу можна віднести: характер рельєфу, елементи озеленення, композиційні зв'язки та ін., які в свою чергу дозволяють виявити рівні сприйняття об'єктів показу.

Рівні сприйняття умовно поділяються на:

- 1 рівень (детальний) – найкраща видимість об'єкту огляду, її деталей, фактури та декору. – $R=2h$ об'єкту
- 2 рівень (силуетний) – розрізнення дрібних та середніх характеристик об'єкту огляду. – $R=300 - 500\text{м}$.
- 3 рівень (панорамний) – оптимальне сприйняття об'єкту показу в силуеті вулиці, ареалу, міста. – $R=1000 - 1500\text{м}$.

Аналіз рельєфу виявляє характер ландшафту місцевості, наявність різких перепадів рельєфу, водних об'єктів тощо. Не менш важливим є виявлення зелених зон, які можуть вдало заповнити прогалини між віддаленими об'єктами огляду (або навпаки розрідити занадто щільний перегляд).

Наявність озеленення окрім вищезазначених характеристик також впливає на сезонні особливості огляду окремих об'єктів огляду, на їх повне чи часткове розкриття.

Врахування потенційних зон розкриття об'єктів показу та композиційних особливостей місцевості надасть змогу вірно запроектувати пішохідний екскурсійний маршрут, що дозволить цілісно оглянути головні пам'ятки: в

панорамі міста (перспективі вулиці), в силуеті фрагменту вулиці та детально, безпосередньо біля об'єкту огляду. Аналіз динамічних та статичних фронтів виявляє потенційні місця пересування та зупинок глядачів.

Елементи містобудівного аналізу одного з головних об'єктів огляду зображені на рис. 3, де проаналізовано основні просторово-композиційні характеристики пам'ятки архітектури державного значення Троїцького собору в м. Суми й виявлено зони різних рівнів сприйняття, видові вісі, видові точки, видові fronti, дисгармонійну забудову та існуючу зону видимості даної пам'ятки.

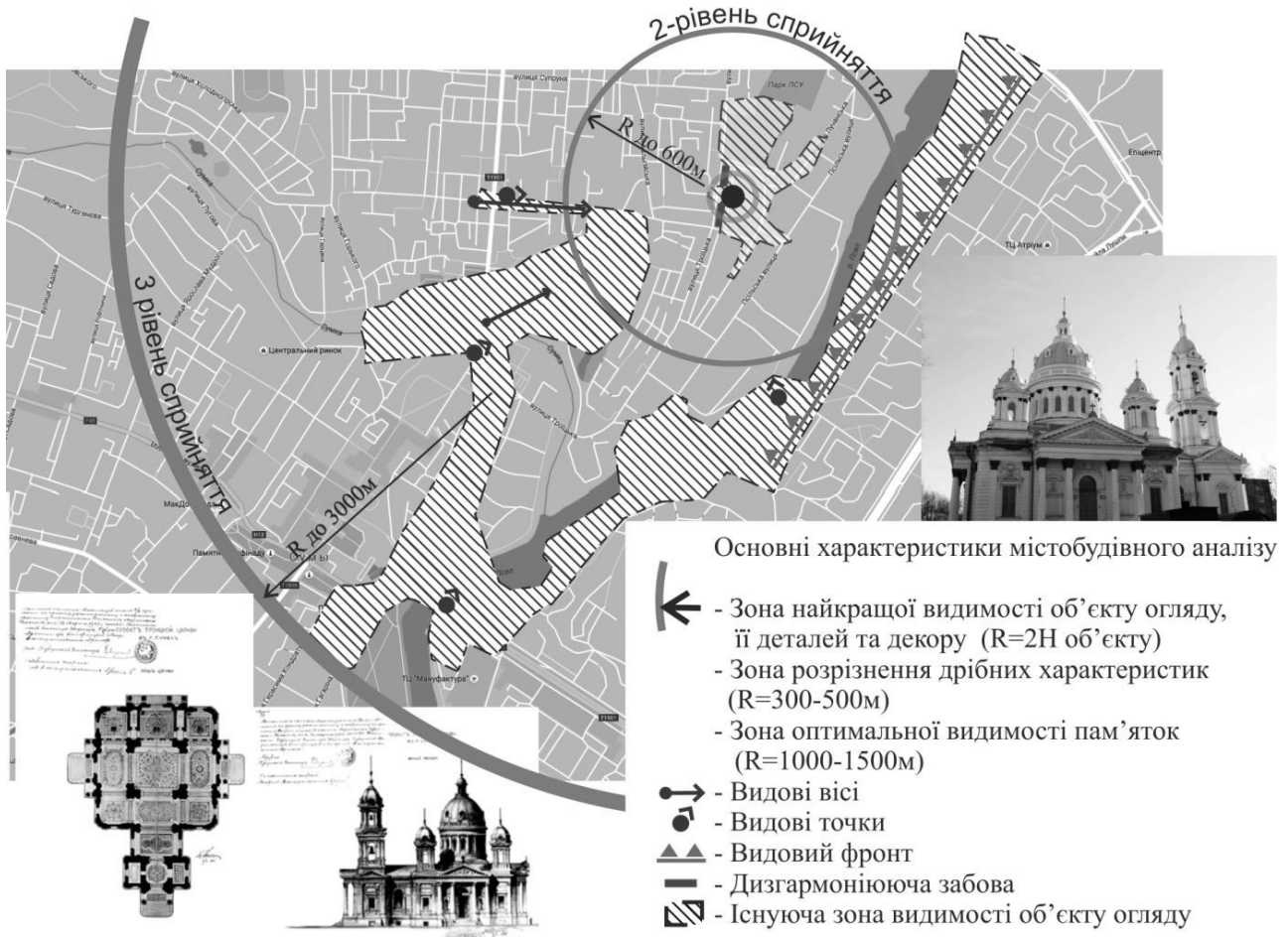

Рис.3. Схема містобудівного аналізу композиційно-просторового сприйняття об'єкту показу (Свято-Троїцький собор м.Суми)

На підставі комплексного аналізу атрактивного архітектурного простору м. Суми та просторово-композиційних особливостей сприйняття головних об'єктів екскурсійного маршруту, якими здебільшого виступають пам'ятки державного значення розроблені певні корективи пішохідного оглядового екскурсійного маршруту м. Суми. Маршрут дещо змінив конфігурацію, збільшив протяжність, не виходячи з комфортних часових граничних меж проведення пішохідних екскурсій (див. рис. 4).

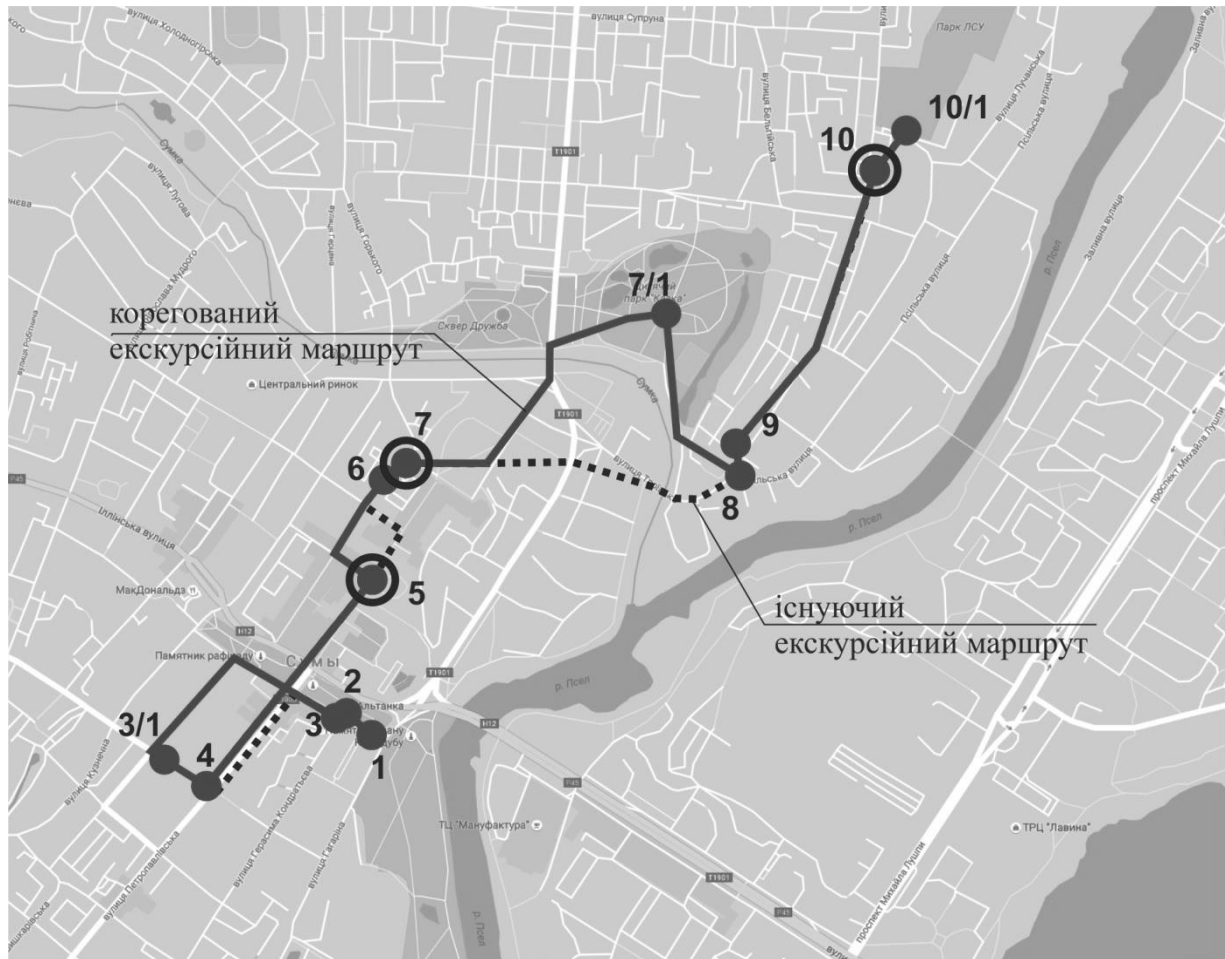

Рис. 4. Схема корегованого оглядового екскурсійного маршруту м.Суми. 1- Сумський обласний художній музей ім. Н.Х. Онацького; 2- Альтанка; 3- Сумський обласний краєзнавчий музей; 3/1-Бібліотека Українська академія банківської справи; 4- Садиба Суханових-Сумовських; 5- Спасо-Преображенський кафедральний собор; 6- Монумент символу м.Суми; 7- Воскресенська церква; 7/1- дитячий парк «Казка»; 8- Греко-католицька костіол Благівіщення Діви Марії; 9- Садиба чоловічої Олександрівської гімназії; 10-Свято-Троїцький собор; 10/1- садиба І. О. Асмолова

Діаграма «крива вражень» суттєво змінилась, за рахунок появи стимулюючих об'єктів (історичних вулиць, елементів озеленення, нових видових точок, орієнтирів, тощо) (див. рис. 5).

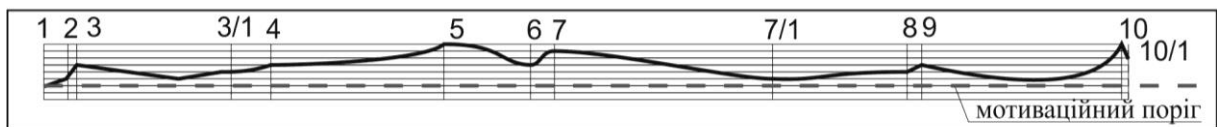

Рис. 5. «Крива вражень» корегованого екскурсійного маршруту по м. Суми.
Протяжність 4,5км.

Висновок. Формування пішохідних маршрутів має базуватись не тільки на історичних фактах об'єктів а на комплексному обґрунтуванні напрямків пересування екскурсантів. Постійний просторово-часовий зв'язок між об'єктами огляду є ключовим, він надає цілісне уявлення історичного

(екскурсійного) ареалу середовища та стимулює мотивацію огляду під час та між головними об'єктами огляду.

Перевірка можливостей передбачити вплив просторової композиції екскурсійного середовища може бути виконана за допомогою методів експериментальної психології. Архітектор має свідомо підбирати окремі об'єкти показу відповідно їх емоційним характеристикам та враховувати їх просторово-композиційні характеристики у просторі. Спостереження та порівняння об'ємно-просторових елементів в процесі руху – ключові показники стимулювання мотивації подальшого огляду.

Отже, вирішальним фактором для створення життєздатного екскурсійного маршруту є унеможливлення втрати логічно-просторових зв'язків між об'єктами показу.

Література

1. Бархин Б.Г. Методика архитектурного проектирования: учеб.-методич. пособие / Б.Г. Бархин. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Стройиздат, 1993. – 438 с., ил.
2. Браун О. А. ности восприятия городской среды [Электронный ресурс] / О.А. Браун, Н.В. Вернер. – Кемеровский гос. ун-т, 2002. – Режим доступа: <http://spf.kemssu.ru/portal/psy2002/2.8.shtml/>. – Загл. с экрана.
3. Велев П. Пешеходные пространства городских центров/Пер. с болг. Д.П. Кривошеева: Под ред. В.В. Владимирова.— М.: Стройиздат, 1983.
4. Новосёлов, А.М. Образ города как культурного и туристического центра в восприятии его жителей (на примере города Вологды) [Электронный ресурс] / А. М. Новосёлов. – Режим доступа: http://www.uresearch.psu.ru/files/articles/432_72685.doc.
5. Филько А. Визуальное восприятие образа города и методы его исследования // Урбанистика. – 2015. – № 3. – С.1–15. DOI: 10.7256/2310-8673.2015.3.16497. URL: http://e-notabene.ru/urb/article_16497.html

Аннотация

В статье рассмотрена важность учета критерия восприятия объектов показа при формировании пешеходных экскурсионных маршрутов.

Ключевые слова: _объект показа, пешеходный экскурсионный маршрут, пространственно-временная связь

Abstract

The article discusses the need to consider the criterion of the perception of tourist facilities in the formation excursion routes for pedestrians.

Key words: show object, walking guided tour, the space-time relationship

УДК: 725.85

Галаян Р.Г., к. арх., доцент Тишкевич О.П.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ПРОЕКТУВАННІ ФІТНЕС-КЛУБІВ

Проаналізовано сучасні тенденції у проектуванні фітнес-клубів. Виділено три основні класи фітнес-клубів та визначено критерії, за якими вони визначаються. Виконано класифікацію фітнес-клубів за розміром, часом перебування в залі, різноманітністю наданих послуг, типом та кількістю тренажерів в залі. Виявлено основні функціональні зони фітнес-клубу, особливості його функціонально-планувальної організації.

Ключові слова: фітнес, фітнес-клуб, спорт, спортивні споруди.

Постановка проблеми. В останнє десятиліття зростає потреба в будівництві фізкультурно-оздоровчих установ. Це відбувається через те, що в сучасному світі набули великого значення краса і здоров'я, здатність вести активний спосіб життя. Всі ці якості - запорука успіху, як в кар'єрі, так і в особистому житті. Тому популярність набирає такий засіб оздоровлення як фітнес, а будівлі фітнес – клубів стають все більш поширеним типом фізкультурно-оздоровчих будівель.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Проблема формування спортивних споруд в різні роки були присвячені роботи Кістяковського А.Ю., Арістової Л.В., Віршилла Л., але питання щодо особливостей проектування фітнес-клубів потребує дослідження.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Тематика статті пов'язана із Законом України від 24 грудня 1993 року № 3808-ХІІ "Про фізичну культуру і спорт".

Мета статті. Визначити сучасні тенденції у проектуванні фітнес-клубів

Виклад основного матеріалу. Фітнес-клуб - будівля, що поєднує в собі спортивний зал, басейн, кардіо-зону, зали аеробіки і танцювальні програми. Багато фітнес-клубів також надають послуги масажу, салону краси, лазні і сауни. Мінімальна площа будівлі фітнес-клубу, як правило, становить не менше 400 м.кв. Якщо площа менше, то об'єкт вже не потрапляє під вказане вище визначення «фітнес-клубу» і може бути охарактеризований, наприклад, як тренажерний зал або студія групових програм, йоги.

На даний момент можна виділити три основні класи фітнес-клубів: економ, бізнес, преміум. Клас визначається за кількістю наданих послуг і за коефіцієнтом співвідношення кількості власників карт і площі. В клубах

економ-класу цей коефіцієнт не повинен перевищувати 2,5. У клубі бізнес-класу він дорівнює одиниці. У клубі преміум-класу коефіцієнт становить 0,8-0,7. [1]

Найбільш популярна і затребувана категорія закладів - клуби економ класу. Основна маса відвідувачів належить до людей із середнім рівнем платоспроможності. Зазвичай в клубну картку включається відвідування тренажерного залу, групових занять. Відкриття фітнес клубу такої категорії доречно в населених пунктах середніх розмірів, або ж в спальних районах великих міст. Важливо, щоб клієнтам було зручно діставатись до клубу. Віддається перевага місцевості з гарною транспортною розв'язкою.

Будівництво фітнес клубу бізнес класу, безсумнівно потребує великих інвестицій, тому і ціна на послуги буде вище, ніж в клубі економ класу. У такому клубі клієнт може користуватися тренажерним залом, який оснащений якісним обладнанням, відвідувати певні групові програми. Заклади бізнес-класу вирізняються якісним внутрішнім опорядженням, великою площею тренажерного залу, кількома залами для групових занять і часто басейном. Також зазвичай у вартість клубної картки фітнес клубу бізнес класу включаються консультації лікаря, тренера, фітнес-тестування, підбір програми.

Заклади, які належать до категорії преміум, як правило, вирізняються внутрішнім опорядженням дуже високої якості, великою площею залів для тренажерів, наявністю дорогого обладнання. Крім кількох стандартних залів для групових занять, можуть бути відкриті танцювальні зали, зали єдиноборств, басейн. У таких клубах надають консультації тренера і медика, фітнес-тестування.

На те, до якого класу буде віднесений фітнес-клуб також впливає кількість і якість додаткових послуг, які він пропонує. Так в клубах економ-класу кількість додаткових послуг мінімальна: масаж та фінська сауна. У клубах бізнес-класу у цей список входять: салон краси, SPA-процедури, терапевт або дієтолог. У клубах преміум-класу цей перелік досить різноманітний: кілька басейнів і джакузі, сауни різного виду, салон краси та SPA-центр.(рис.1.1)

За розміром фітнес-клуби поділяються на: малі клуби, площею до 2000 кв.м.; середні клуби, площею від 2000 до 5000 кв.м.; великі клуби, площею від 5000 до 7000 кв.м.; клуби-гіганти, площею понад 7000 кв.м

В будівлі фітнес-центру в основному виділяють такі функціональні групи приміщень: вхідні, адміністративно-побутові, фізкультурно-оздоровчі, медичні.[2] Від якості функціонально-планувальної організації будівлі залежить конкурентоспроможність та ефективність діяльності фітнес – клубу.

Фізкультурно – оздоровчі є основними приміщеннями будівлі фітнес-клубу. Цю групу приміщень складають тренажерні зали, зали для групових і індивідуальних занять, басейни. (рис.1.2)

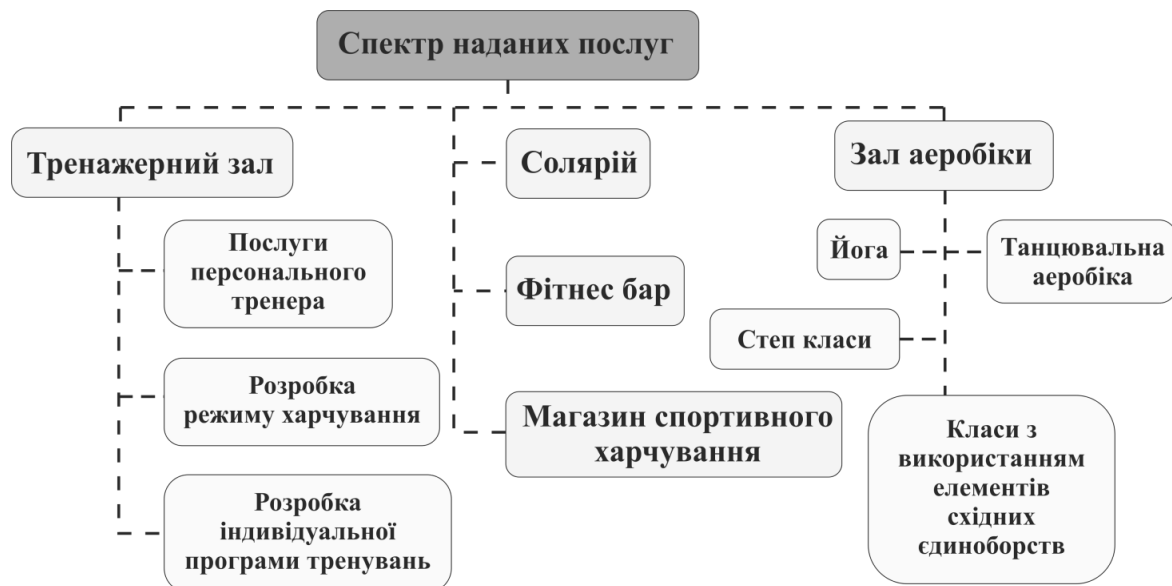

Рис 1.1 Приклад інфраструктури послуг підприємства

Б. Блок фізкультурно-оздоровчих приміщень

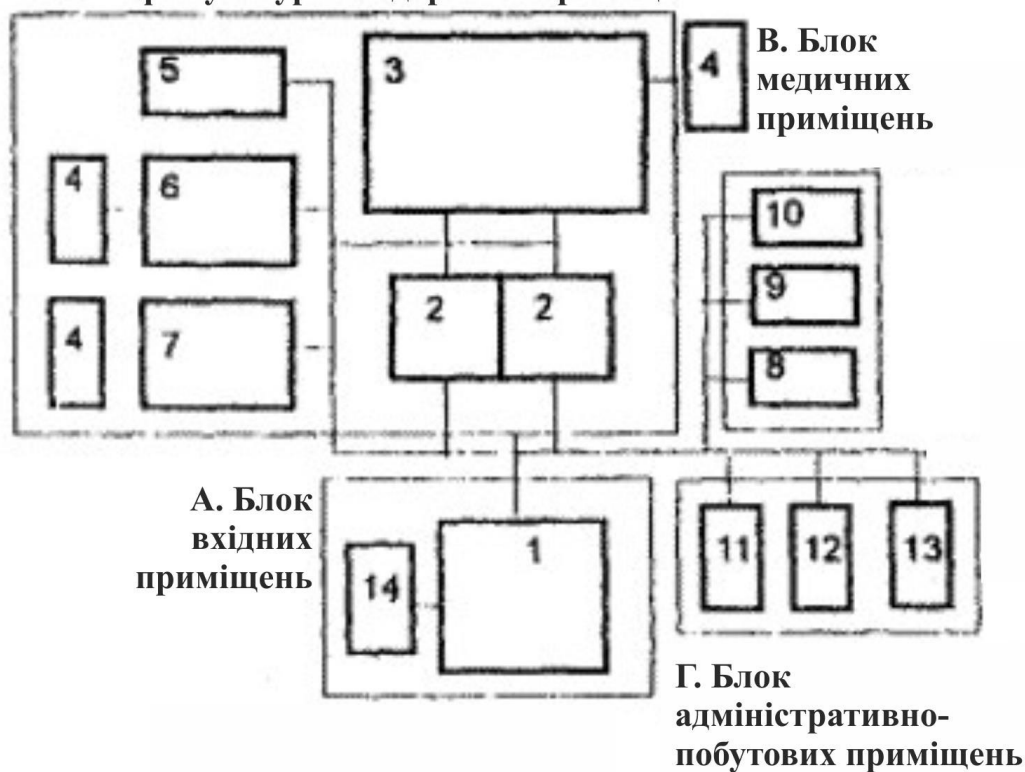

Рис 1.2 Функціональна схема блоку молодіжного фітнес-клубу

1. Вестибюль, гардероб. 2. Роздягальні, душові. 3. Приміщення фізкультурно-оздоровчих занять. 4. Інвентарна. 5. Зал лікувальної гімнастики. 6. Зал механотерапії. 7. Приміщення індивідуальних занять. 8. Кабінет лікаря. 9. Процедурна. 10. Масажна. 11. Адміністрація. 12. Інструкторська. 13. Господарська комора. 14. Туалет.

У тренажерному залі найчастіше виділяються три функціональні зони: кардіотренажерів, силових тренажерів і зони стрейчингу. У кардіозоні повинні розміщуватися тренажери, які завжди користуються попитом: бігові доріжки, велотренажери, еліптичні тренажери, степери тощо. У зоні силових тренажерів необхідно передбачати можливість переміщення тренажерів, які дозволяють опрацювати всі групи м'язів. В середньому один силовий тренажер розміщують на площі 5 м², оптимальною вважається установка на 7 м². Площа, яку займає один кардіотренажер, становить: 9 м² - бігова доріжка і 4 м² - велотренажер. [3]

У практиці проектування будівель фітнес-клубів можна виявити два види планувальної організації тренажерного залу. Перший полягає у розподілі силових тренажерів за групами м'язів, для яких вони призначені. Другий варіант передбачає розміщення тренажерів в залежності від рівня підготовки клієнта: новачки займаються в одній частині, більш досвідчені клієнти і спортсмени - в іншій частині залу.

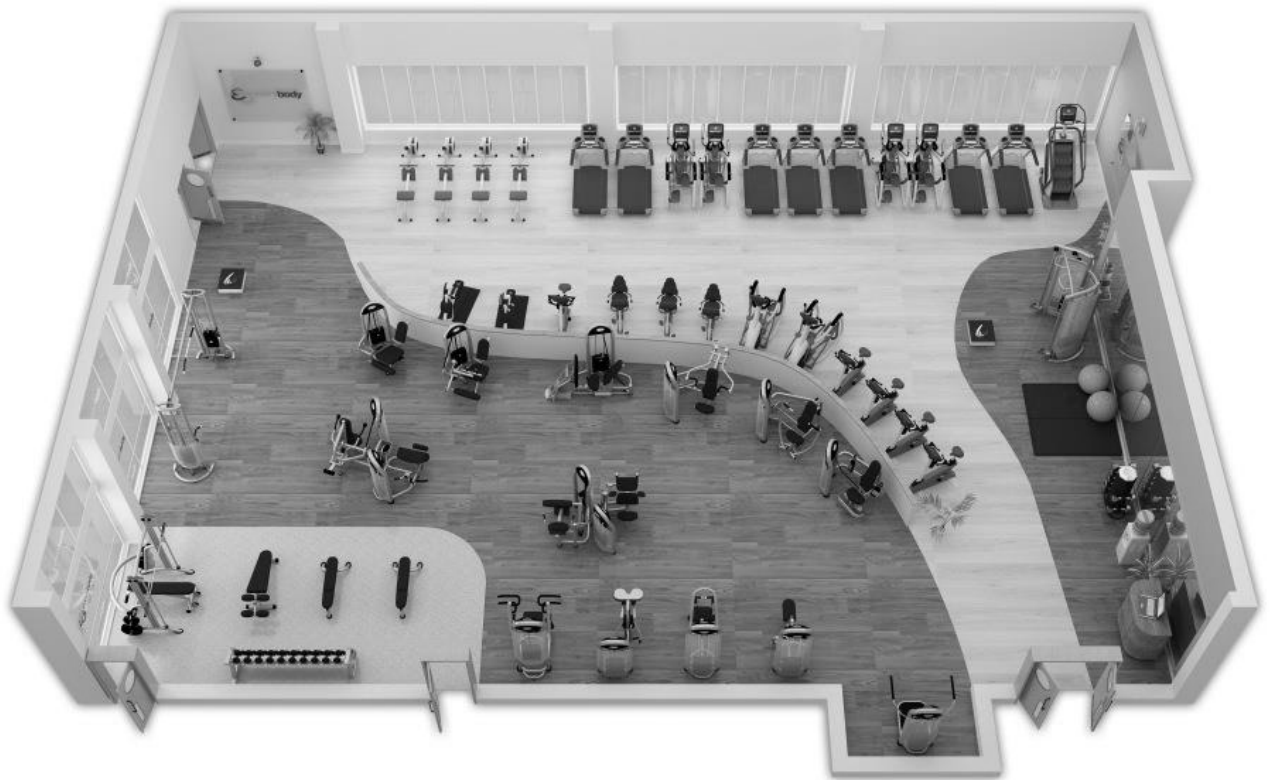

Рис 1.3 Приклад зонування спортивного залу

У багатьох великих клубах сьогодні застосовується система двох'ярусного планування, коли на верхньому рівні встановлюють кардіотренажери. Таким чином досягається відчуття вільного простору. Розміщувати тренажери на різних рівнях можна тільки у тому випадку, якщо вони діляться по групах: кардіо і силові, для відвідувачів різного рівня підготовки. В залі обов'язково

улаштовується стійка чергового інструктора, з якої добре проглядається весь зал. [4] При вирішенні будівлі фітнес-клубу важливо забезпечити гнучкість планування, що обумовлюється достатньо швидкими змінами технологічних процесів і спортивного обладнання.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було встановлено, що фітнес-клуби є одним з найбільш поширених типів фізкультурно-оздоровчих будівель. Головною класифікаційною ознакою, що впливають на їх формування є клас фітнес – клубу: преміум, бізнес, економ. Основними функціонально-планувальними групами приміщень фітнес-клубів є вхідні, адміністративно-побутові, фізкультурно-оздоровчі, медичні.

Список літератури.

1. Чем отличаются фитнес-клубы разной категории кроме цены [Электронный ресурс] // Росконтроль. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <https://roscontrol.com/project/article/fitnes-klubi-ekonom-biznes-i-premium-klassa-chem-oni-razlichayutsya-krome-tseni/>.
2. Классификация фитнес клубов [Электронный ресурс] // Женский Интернет-журнал. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: http://www.neolove.ru/articles/krasota/fitnes/klassifikatsija_fitnes_klubov.html
3. Зонирование фитнес-клуба. // Строительство & эксплуатация спортивных сооружений. – 2009. – №2. – С. 37.
4. Как оборудовать тренажерный зал [Электронный ресурс] // Женский журнал. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <http://bogema-club.com.ua/kak-oborudovat-trenazhernyj-zal-1>.

Аннотация

В статье проанализированы современные тенденции в проектировании фитнес-клубов. Выделены три основных класса фитнес-клубов и установлено критерии, по которым они определяются. Выявлено основные виды фитнес-клубов по размеру, времени пребывания в зале, разнообразию предоставляемых услуг, типом и количеству тренажеров в зале. Определены основные функциональные зоны фитнес-клуба, особенности его функционально-планировочной организации.

Ключевые слова: фитнес, фитнес-клуб, спорт, спортивные сооружения.

Summary

The article analyzes the current trends in the fitness clubs design. Three main classes of fitness clubs are allocated, and the criteria by which they are determined are set. Main types of fitness clubs are listed by size, the period of your stay, the variety of services, quality and quantity of equipment in the gym. The basic functional areas of fitness club and options for their zoning are described.

Keywords: fitness, fitness club, sports, sports facilities.

УДК 728.22

Данько К.С.,
Полтавський національний технічний
університет імені Ю. Кондратюка

СУЧАСНІ КОМПОЗИЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОГО ЖИТЛА В ІСТОРИЧНЕ АРХІТЕКТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: КОНТРАСТНИЙ.

Досліджено підходи до формування композиції житлових будинків при реконструкції в історичному середовищі, визначено сучасні тенденції у виборі підходу, досліджено особливості контрастного підходу, що є найпоширенішим при формуванні енергоефективного житла в умовах історично цінних територій міста.

Ключові слова: житловий будинок, історичне середовище, композиція, контрастний підхід, енергоефективність

Постановка проблеми. Формування міського архітектурного середовища відбувалося протягом багатьох століть. Місто постійно зазнає змін та виступає в ролі складної системи, яка є відображенням процесу еволюційного розвитку суспільства в цілому. Кожна епоха залишила свій відбиток на композиційній структурі міста та на стильовому вирішенні будівель, наповнила місто новими пам'ятками архітектури, формуючи характерний зовнішній вигляд міста. Тому історичне середовище вимагає ретельного аналізу з визначенням його структури, ієрархічності та характерних композиційно-стилістичних особливостей [4].

Виклад основного матеріалу. Основними формами розвитку сучасних міст є їх розбудова з опануванням вільних прилеглих територій та реконструкція з перевлаштуванням в межах міста. Перша форма – розбудова на вільних територіях – формує архітектурне середовище з врахуванням природно-кліматичних, суспільно-економічних, соціальних та демографічних факторів. Вплив історичного фактору є мінімальним та опосередкованим.

Друга форма – реконструкція, сприяє контролю над перетворенням архітектурного середовища, регулює хаотичні процеси всередині міста. Ретроспективний аналіз історичного середовища з переосмисленням ролі сучасної архітектури в ньому сприяє подальшій гармонізації розвитку історично сформованого середовища.

Під поняттям реконструкції історичного середовища розуміють різну ступінь його перетворення від повного збереження до повного руйнування зі зведенням нової забудови. Поняття повністю нової забудови застосовують для

будівництва в умовах вільної ділянки найчастіше поза містом. Для міського ж середовища нова забудова є частиною програми з реконструкції [1].

Історичне середовище – це складне, багаторівневе явище, що включає сукупність та взаємодію об'єктів історико-культурної спадщини з їхнім оточенням (групова охоронна зона), які постійно зазнають динамічних просторово-часових змін. Це об'єкти різного призначення, функції, періоду будівництва, форми, стилістики, конструкцій, матеріалів, кольору, в різному технічному стані та оточуючих її просторів. У кожного пам'ятника є свій радіус території впливу – зона охорони пам'яток. Коли їх зони змикаються, утворюється групова охоронна зона, яка формує історичне середовище. Зв'язки між пам'ятками архітектури виконують важливішу роль, ніж окремі пам'ятки і утворюють суцільну тканину єдиного історичного середовища.

Загальною теоретичною базою даних досліджень є роботи в галузі теорії архітектури та містобудування: Б.Г. Бархіна, М. Бевза, М.М. Дьоміна, М.М. Габреля, В.І. Єжова, Г.І. Лаврика, В. Мироненка, К.О. Сазонова, О.С. Слепцова, В.О. Тімохіна, В.В. Товбича, В.П. Уреньова, Н.М. Шебек, В.Г. Штолька, І.А. Фомина, І.І. Устинової та інших.

Проблемами архітектури житла та його реконструкції займалися Л.Г. Бачинська, О.І. Бохонюк, І.П. Гнесь, Б.М. Губов, Т.М. Заславець, В.В. Куцевич, Ю.Г. Репін, Б.І. Бондаренко, Н.В. Мельник, А.В. Михайленко, М.В. Омеляненко, В.П. Король, О.М. Панько, К.С. Чечельницька, Т.М. Штейнгель, Д.Н. Яблонський та інші.

Проблемами історичних міст та їх дослідженням займалися: О. Беккер, В. Вадімов, В. Вечерський, Н. Гуляницький, А. Іконніков, О. Карнабід, М. Кудрявцев, Т. Кудрявцева, В. Лавров, Г. Логвин, В. Лук'янченко, Н. Мірошник, Г. Мокеєв, О. Олійник, Н. Онищенко, Г. Осиченко, Л. Пляшко, Т. Проскурякова, М. Рудинський, О. Седак, Г. Сомов, А. Станіславський, Л. Тверській, М. Цапенко, А. Цуценят, В. Шкваріков.

Методи реконструкції обираються в залежності від містобудівних, архітектурно-планувальних історичних, композиційно-стилістичних особливостей міста або району, що підлягає реконструкції.

Найбільш поширеними є три напрямки реконструкції: збереження та відтворення історичного середовища (нюансний підхід або тотожне відтворення) і протиставлення нової архітектури історичній забудові (контрастний або акцентний підхід) та змішаний.

Тотожність або стилізація фасаду нового житлового будинку під історичний фасад порушує хід історії міста та позбавляє місто його справжньої історії. Відбувається підміна понять: нові будинки сприймаються як пам'ятки історії, культури та мистецтва. Тому архітектор використовують нюансний або контрастний підхід до реконструкції житлових будинків у

історичному середовищі. Питання про вибір підходу до впровадження нової архітектури в історичне середовище викликає багато протиріч як у архітекторів так і у мешканців міст.

В рамках даного дослідження розглянемо більш детально контрастний підхід. Розрізняють «зовнішній», «внутрішній» та змішаний контраст будівлі. Сучасна архітектура часто використовує прийоми «зовнішнього» контрасту, коли зіставляє фасади нової та старої будівлі за розміром, формою, об'ємом, силуетом, кольором, матеріалами, масштабом членувань, кількістю декору та ін. Перевагою такого підходу є те, що нові будинки неможливо сплутати з історичними, і помилково сприйняти за пам'ятку архітектури. Недоліком такого підходу є те, що історичне середовище при цьому відіграє другорядну роль та слугує фоном, на якому виділяється нова архітектура. Втрачається «дух місцевості» історичного середовища. Образ нової будівлі переважає та формує навколо себе нове архітектурне середовище.

«Зовнішній» контраст також має два напрямки: ускладнення та спрощення форми і загальної композиції будівлі. Будинки, спроектовані «зірковими» архітекторами, такими як Заха Хадід, Норман Фостер, Рем Колхаас, Френк Гері, Жан Нувель, Річард Джордж Роджерс, Ренцо П'яно та ін. мають індивідуальний яскравий характер, який вирізняє дану будівлю від оточення. Такі будинки мають складну форму, композицію, кольорове вирішення і стають акцентами в містобудівній композиції району, а інколи і візитними картками усього міста. Будинки, які формують рядову забудову вулиці, мають тенденції до спрощення форми та зменшення декору, але при цьому до підвищення якості виконання будівельних робіт та технічних показників (покращення теплоізоляційних властивостей оболонки, екологічності матеріалів, економічної доцільності та ін.). Для підкреслення індивідуального характеру таких будинків, застосовують прийоми зміни геометрії фасадів, масштабу членувань, пропорцій, пластики стін, форми кутів, використовують новітні матеріали з широкою кольоровою гамою, різною текстурою та формою. Таким чином, сучасна естетика нової архітектури підпорядковується основним вимогам економічної доцільності, енергетичної незалежності та екологічної чистоти.

«Внутрішній» контраст визначається як більш коректне повне або часткове впровадження елементів сучасної архітектури: зміна ритмо-метричних закономірностей забудови, зміна композиційних особливостей при типових габаритних розмірах, зміна висотності, застосування нових матеріалів, виділення частини будівлі з контрастним поєднанням композиції, контрастна надбудова, з урахуванням зони візуального сприйняття, контрастне оздоблення фасаду, що виходить у подвір'я, влаштування динамічних фасадів або контрастна композиція будівлі всередині, яка допомагає вирішити функцію

будівлі, не порушуючи цілісність та гармонійність композиції фасадних рішень новобудови в оточенні історичної забудови [5].

«Внутрішній» контраст для композиційних рішень фасадів, що виходять у бік подвір'я, широко застосовують в історичних містах для задоволення усіх вимог композиційної єдності вуличних фасадів та для впровадження новітніх ідей і технологій у будівництво сучасного житла. При висотній забудові можливе застосування нюансного підходу на рівні нижніх поверхів, в зоні зорового сприйняття та контрастного підходу для верхніх поверхів, які розташовані поза зоною безпосереднього сприйняття. Для верхніх поверхів спектр застосування заходів формування композиції будівлі значно ширший, через відсутність обмежень. Яскравим прикладом застосування такого підходу є місто Нью-Йорк, де хмарочоси мають стилізовані під історичні фасади нижні поверхи та сучасні скляні верхні поверхи.

Виділення певної частини будівлі й виконання її у контрастному співвідношенні до всієї будівлі не порушує загальної гармонії історичного середовища, а надає новій будівлі сучасного вигляду.

Зміна внутрішнього простору всього будинку або його частини, не порушуючи фасадів будинків, надає можливість зміни функції. Прикладами може бути переобладнання перших поверхів житлових будинків під заклади громадського харчування, магазини, перукарні, тощо.

Застосування рухомих елементів будівлі є одним засобів забезпечення динамічності оболонки будівлі. Розрізняють будівлі з рухомими фасадами, дахами, що трансформуються, об'ємами, що трансформуються та елементами інтер'єру, що трансформуються. Рухомі елементи зазвичай використовують як сонцезахист влітку та вітрозахист взимку при великій площі зашклення фасаду. Будівлі з рухомими елементами фасаду (динамічний фасад, дах) мають широкий потенціал в історичній забудові. Декор та суперграфіка на рухомих елементах (подібно до зображень на банерній тканині під час реставраційних робіт) надає можливість гармонізувати фасади новобудов з історичною забудовою та одночасно підвищити їх енергоефективність [3].

Висновки. Застосування «внутрішнього» контрасту демонструє, що сучасна архітектура має великий потенціал розвитку та покликана не лише копіювати історичні будівлі, а створювати нові твори мистецтва, культури та архітектури, використовуючи при цьому новітні ідеї та технології для задоволення вимогам економічної доцільності, енергетичної незалежності та екологічної чистоти.

Література

1. Девятова Ю.А. Комплексный подход к архитектурному проектированию в исторической городской среде. [Електронний ресурс] /

Ю.А. Девятова // Архитектон: Известия вузов. – 2016. – №1(53). – URL: http://archvuz.ru/2016_1/5

2. Линч К. Образ города / К. Линч / пер. с англ. В.Л. Глазычева; сост. А.В. Иконников; под ред. А.В. Иконникова. – М. : Стройиздат, 1982. – 328 с.: ил.

3. Мироненко В.П. Анализ современных тенденций и подходов к проблеме проектирования динамической архитектуры / В.П. Мироненко, Е.А. Цурикова / Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. – 2014. – Вип. 2. – С.138 – 143.

4. Сотников Б.Е. Архитектурно-историческая среда: учебное пособие / сост. Б. Е. Сотников. – Ульяновск: УлГТУ, 2010. – 208 с.

5. Чобан С. Современная архитектура в условиях исторической застройки. [Электронный ресурс] / С. Чобан // <http://realty.rbc.ru/experts/15/09/2014/562949992358880.shtml>

Аннотация

В статье исследованы подходы к формированию композиции жилых домов при реконструкции в исторической среде, определены современные тенденции в выборе подхода, исследованы особенности контрастного подхода, который является самым распространенным при формировании энергоэффективного жилья в условиях исторически ценных территорий города.

Ключевые слова: жилой дом, историческая среда, композиция, контрастный подход, энергоэффективность

Annotation

In the article the approaches to the formation of the composition of residential buildings in the reconstruction of the historic environment, identified current trends in the choice of approach, contrasting the features of the approach that is most common in the formation of energy-efficient housings in conditions of historically valuable areas of the city.

Keywords: housings, historic environment, composition, contrast approach, energy efficiency

УДК 72:365.27

Дворнікова Я.С., к.т.н., доцент Дмитренко А.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ МОБІЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ

Розглядаються питання формотворення рекреаційного комплексу мобільної архітектури для умов України, пов'язані зі специфікою рекреаційної діяльності, що являються найменш опрацьованими у архітектурній науці.

Ключові слова: мобільна архітектура, рекреаційний комплекс, адаптивна архітектура, інтерактивна архітектура, альтернативне житло, класифікація мобільного рекреаційного житла

Актуальність теми. Розвиток сфери відпочинку стає в даний час об'єктом особливої уваги урядових організацій і суспільства в цілому. У зв'язку з окупацією Криму потоки відпочиваючих були перенаправлені на локальні ресурси, які, на наш погляд, є малозадіяними, – ресурси Карпатського регіону та узбережжя Чорного й Азовського морів. У сфері створення стабільної соціальної та економічної бази розвитку країни особливої актуальності набирає проблема забезпечення всіх необхідних умов для охорони та відновлення здоров'я населення.

Давно встановлена тенденція відпочивати у теплу пору року визначає проблему сезонності функціонування закладів відпочинку. У той же час у зв'язку з наростанням сезонних потоків відпочиваючих в рекреаційних зонах виникає новий аспект проблеми організації відпочинку. Він пов'язаний з охороною природних масивів від антропогенної діяльності. В області типології рекреаційних закладів це ставить на порядок денний питання про створення такого виду масового відпочинку, яке могло б передислокуватися протягом терміну експлуатації в залежності від завдань екологічного характеру. Воно повинно відповідати умовам охорони навколишнього середовища, вимогам соціального замовлення, і сучасним можливостям технологічної бази. Таким типом будівництва є мобільна архітектура [1].

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Великий внесок у роботу з питань архітектурно-планувальної організації і формоутворення мобільної архітектури внесли праці Саприкіної Н.А. [3,4], В.П. Лазаревої, Ю.І. Єрмілова, С.П. Заваріхіна, Н.Г. Кисельової [5], А.В. Панфілов [8], І.К.Хвиля [1]. Дослідженню в області рекреаційної діяльності присвячені роботи Т.Д. Бартона, Л.А. Гордона, І.В. Зоріна, Ю.Н. Лобанова. Область рекреаційної

архітектури аналізували П.С. Козлова, Н.Р. Кудренюк, Т.Ф. Панченко, А.Т. Полянського, дослідження в області мобільної архітектури Д.П. Айрапетова, Ю.І. Блінова, Л.І. Зіміна, Л.С. Нейфаха. Загальним принципам архітектурного формоутворення присвячені роботи В.Д. Іваненка, Н.Н. Карасєва, В.Ф. Кринського, Л.Ю. Анісімов [7], К.К. Кияненка [9].

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Тематика статті пов'язана з основними положеннями Концепції сталого розвитку населених пунктів України та виконана в рамках держбюджетної теми кафедри архітектури будівель та містобудування ПолтНТУ «Гуманізація середовища життєдіяльності людини».

Мета статті. Вироблення пропозицій щодо формування мобільного рекреаційного комплексу з урахуванням умов рекреаційних ландшафтів України.

Виклад основного матеріалу. Формування мобільного рекреаційного комплексу у складі існуючих рекреаційних утворень (установ і комплексів) включає ряд передпроектних і проектних завдань, які на практиці важко вирішити. У результаті створюється архітектурне середовище, експлуатаційні та естетичні якості якої не відповідають потребам відпочиваючих і не можуть сприяти повноцінному відпочинку [2].

Архітектура таких комплексів володіє значно більшою кількістю архітектурно-конструктивних систем, ніж архітектура масового стаціонарного будівництва, що передбачає передумови створення більш різноманітного середовища проживання.

Мобільні будинки зазвичай виготовляють на фабриках і вже потім транспортують до місць стоянок. Їх перевозяться відповідно до правил перевезення негабаритних будівельних конструкцій спеціальними транспортними компаніями на великих планшетних вантажівках.

На час стоянки колісну базу мобільного будинку закривають декоративними панелями. Перед установкою будинок піднімають домкратами, і під металеву раму підставляються бетонні або металеві підставки. Колісна база може зніматися або прикриватися, колеса знаходяться практично у висячому положенні.

Деякі будинки встановлюються без фундаменту (бетонної або металевої підставки). З будинку знімають колісну базу і ставлять на металеву конструкцію прямо на бруківку, після чого будинок під'єднують до комунікаційних систем.

У будинку ставлять тераси, що надає красу і захищає його від природних опадів. Важливим є той факт, що такі будинки можна ставити як на власних, так і на орендних землях, в природоохоронних зонах і за червоними лініями.

Мобільні будинки укомплектовані всім необхідним для перебування і відпочинку у ньому. Тобто мобільний будинок рекреаційного комплексу являє собою повноцінне житло – будинок, який можна перевезти з одного місця на інше. Термін служби мобільного будинку становить до 100 років [10].

Деякі з них спеціально обладнують для інвалідів. У таких будинках зазвичай встановлені великі дверні отвори, під'їзд до дверей, зроблені просторіші туалетні кімнати і спальні.

Для зручності всі будинки обладнані туалетом та душем. Екологічним способом переробки органічних відходів є компостування, що відбувається завдяки природним процесам розкладання. Компостні біотуалети знижують необхідність використання води і дають в результаті речовину, що дозволяє поліпшувати якість ґрунту. У санвузлі застосовані душові кабінки-бокси, що мають задню стінку і дах, завдяки такій локалізації води і пари у замкнутому просторі санвузол буде завжди залишатися сухим.

Каналізація і опалення – автономні. Будинок оснащений дренажною системою. На кожному місці встановлюється спеціальна система стоку відпрацьованої води.

Система примусової вентиляції для мобільних будинків – один з необхідних факторів комфортного і здорового проживання. Особливо це актуально взимку, коли необхідно провітрювання, а відкрите вікно позбавить будинок дорогоцінного тепла. З цим завданням успішно справляються пристрої побутової вентиляції, наприклад, рекуператор – це прилад, який примусово наповнює приміщення свіжим, прогрітим повітрям, а у зворотний бік виводить відпрацьований. Також в мобільних будинках застосовуються вентиляційні клапани, що дозволяють власноруч регулювати притік свіжого повітря.

Конвектор – це опалювальний прилад, який обігріває приміщення за рахунок підігріву і видуву назовні теплого повітря. Конвектори, як правило, оснащені термодатчиками, захистом від перегріву, мають кілька режимів потужності і температури, що не пересушують повітря і пожежобезпечні. Для мобільних будинків використовують керамічні конвектори, що є більш сучасними і економічними [10].

Енергопостачання мобільного будинку відбувається шляхом комбінування використання різних систем: вітрогенераторна установка, сонячні батареї та колектори, тепловий насос (перетворювач енергії землі, водойми, стічних вод, термального джерела і т.д.), теплові акумулятори. Основним джерелом енергії для забезпечення робіт систем опалення, кондиціонування, водопостачання, харчування побутової техніки є вітрогенератор у відносно вітряних районах, але все частіше застосовують взаємозамінну систему вітрогенератор + сонячна батарея [10].

Зовні мобільний будинок складно відрізнити від звичайного. Однак за його зовнішнім виглядом ховається шасі, на якій стоїть будинок, осі, колеса і фаркоп. Все це успішно маскується за допомогою декоративних панелей.

Характерною особливістю конструктивного рішення опорної частини є безпосередній вплив на можливості формоутворення. За характером роботи опори вони можуть бути розділені на два види: рухливі і нерухливі. Рухливі опори включають два підвиди: опори-рушії (колісний, водний) та трансформовані опори (висувні і відкидні). Нерухомі опори також мають два підвиди: опори-фіксатори (анкерні підстави, стійки-упори і т.д.) і каркасні.

Зазвичай у комплексах мобільних будинків є дві вхідні двері, над якими встановлено ліхтарі. Вікна та двері використовують подвійні чи одинарні. Зовні будинок обробляють вологостійким матеріалом, а потім пластиком. Більш того, всі стіни покривають скловолокном товщиною 5 см.

Мобільний рекреаційний комплекс є тим видом мобільної архітектури, яке за своїм функціональним призначенням має інтегруватися з різними компонентами природного ландшафту. Створення форм, що змінюють свої фізичні властивості і конструктивні особливості в різних ландшафтних умовах відбувається на основі принципу гнучкості.

Художньо-естетичне рішення рекреаційного комплексу засноване на принципі антропологізму сприйняття форми. Повноцінне архітектурне рішення досягається тільки з урахуванням психології відпочиваючого, його потреб у новизні вражень, у конкретно-емоційному характері архітектурного образу. Тому закономірним засобом створення архітектурного образу є використання аналогів природних і антропоморфних форм, а також універсальних символів.

Виявлені принципи формоутворення мобільного рекреаційного комплексу охоплюють всі етапи існування житла: проектування, виготовлення, транспортування, монтаж-демонтаж, експлуатацію і можуть бути рекомендовані для архітекторів, організаторів відпочинку.

Висновки. Таким чином, при проектуванні і будівництві рекреаційного комплексу мобільної архітектури запропонована модель індивідуального житлового осередку дозволяє:

- створити оптимальний рівень комфорту проживання, а саме – відповідність просторових можливостей житлового осередку мінливих потреб мешканця (індивідуальні спосіб життя, демографічні зміни, соціально-економічні зміни, потреба в самореалізації);
- забезпечити економічну доступність комплексу: за рахунок поетапного зведення індивідуального житлового осередку, що допоможе уникнути одночасного вкладання в будівництво значних коштів з урахуванням задоволення нових потреб сім'ї, що виникають як через зміни її чисельного або

демографічного складу, так і у зв'язку з новими технічними можливостями, що змінюють побут;

– ефективно використовувати просторові територіальні енергоресурси завдяки економічним і доступним будівельним матеріалам (бетон, керамзитобетон, пінобетон, дерево і ін.); трансформовані елементи конструкцій дозволяють переобладнати простір, змінюючи його функцію, наприклад, при необхідності вільно інтегрувати функцію роботи в житло, що можна розглядати як спробу розвантажити транспортну інфраструктуру великих міст.

У світовій будівельній практиці мобільні споруди дуже швидко завойовують загальне визнання. Фахівці особливо відзначають, що такі комплекси – вдале рішення з погляду збереження екології. Вони застосовуються тоді, коли необхідні, а тому не забруднюють довкілля. Відомо вже чимало прикладів ефективного будівництва рекреаційних комплексів мобільної архітектури. Такі системи будуть знаходити все більше застосування у сучасній архітектурі, визначаючи новий вигляд об'єктів антропогенного середовища.

Література

1. Хвыля И.К. Особенности формирования мобильного рекреационного жилища (МРЖ) для условий Украины : автореф. дис. на соискание степени канд. архитектуры : спец. 18.00.02 / Хвыля Ирина Карповна ; Москов. архитектур. ин-т. – Москва, 1994. – Режим доступа: http://www.dissers.info/abstract_414869.html
2. Израилев Е.М. Мобильная архитектура вчера, сегодня, послезавтра (и кое-что о капитальном строительстве) / Израилев Е.М. // СПб., Стройиздат СПб, 1997. – 105 с.
3. Сапрыкина Н.А. Основы динамического формообразования в архитектуре: учебник для вузов / Н.А. Сапрыкина. – М. : Архитектура-С, 2005. – 346 с.
4. Сапрыкина Н.А. Мобильное жилище для Севера / Сапрыкина Н.А. – Л. : Стройиздат, 1986. – 215 с.
5. Киселёва Н.Г. Концепция адаптивных структур в архитектуре жилища. [Электронный ресурс] / Н.Г. Киселева // Архитектон: известия вузов – 2010 – № 2(30)– 245с. – Режим доступа: http://archvuz.ru/numbers/2010_2/014
6. Керешун А.И. Возможности интерактивной архитектуры [Электронный ресурс] / А.И. Керешун – 280 с. Режим доступа: http://book.uraic.ru/project/conf/txt/005/archvuz14_pril/22/template_article-ar=K21-40-k28.htm
7. Анисимов Л.Ю. Принципы формирования архитектуры адаптируемого жилища [Электронный ресурс] : автореф. дис. на соискание степени канд.

архитектуры: спец. 18.00.02 / Анисимов Лев Юрьевич ; Москов. архитектур. ин-т. – Москва, 2009. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/printsipy-formirovaniya-arkhitekturyadaptiruемого-zhilishcha>

8. Панфилов А.В. «Эволюция, особенности развития и классификационные основы формирования мобильного жилища для временного пребывания (конец XX-начало XXI века)»: автореф. дис. ... канд. арх. – М., 2013.

9. Кияненко К.К. Как помирить индустриальность с гуманистичностью и превратить массовое жилище в индивидуальное: теория «опор» и «заполнения» [Электронный ресурс] / К.К. Кияненко // Архитектурный вестник. – 2008. – № 6(105). – Режим доступа: <http://archvestnik.ru/ru/magazine/av-6-105-2008/kak-pomirit-industrialnost-s-gumanistichnostyu-i-prevratit-massovoe-zhilis>

10. Фаорова Л.Г. Некоторые вопросы прогнозирования мобильной жилой ячейки будущего / Фаорова Л.Г. // Теория и практика планировки и застройки северных городов: сб. научных трудов ЛенЗНИИЭП. – Л., 1982.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы формообразования рекреационного комплекса мобильной архитектуры для условий Украины, связанные со спецификой рекреационной деятельности, являются наименее проработанными в архитектурной науке.

Ключевые слова: мобильная архитектура, рекреационный комплекс, адаптивная архитектура, интерактивная архитектура, альтернативное жилье, классификация мобильного рекреационного жилья

Abstract

This paper deals with the shaping of a recreational complex cellular architecture for the conditions of Ukraine relate to the specific outdoor activities that are the least processed in architectural science.

Keywords: mobile architecture, recreation complex, adaptive architecture, interactive architecture, alternative accommodation, recreational classification of mobile homes

УДК 711.4:314.83(477)

к.т.н., доцент Дмитренко А.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ МІСТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕПОПУЛЯЦІЇ

Розглядаються можливі стратегії раціонального використання території міських поселень України в умовах депопуляції.

Ключові слова: міські поселення, територія, раціональне використання, щільність населення, демографічна ситуація

Актуальність теми. Незважаючи на постійне зменшення міського населення України протягом останніх 23 років (з 35471, 0 у 1993 р. до 31336,6 у 2014 р. і 29585 тис. осіб у 2016 р. без урахування АР Крим і Севастополя [1]), кількість міст за цей період невинно зростала (з 441 до 460) і відповідно зростала площа міських територій (переважно за рахунок приєднання приміських сільських поселень). Вочевидь, потребує дослідження як механізм цього парадоксального явища, так і його можливі наслідки, а також питання раціонального використання міських територій.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Питання соціально-економічного розвитку міст у нових соціально-економічних умовах досліджувалися В.П. Удовиченком [2], питання територіального розвитку міст та ефективності використання їх території аналізували І.В. Стародуб, О.В. Чемакіна [3, 4], показники землекористування – О.С. Петраковська [5]. Проте питання формування стратегій раціонального використання міських територій в сучасних умовах України залишається недостатньо дослідженим.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Тематика статті пов'язана з основними положеннями Концепції сталого розвитку населених пунктів України та виконана в рамках держбюджетної теми кафедри архітектури будівель та містобудування ПолтНТУ «Гуманізація середовища життєдіяльності людини».

Мета статті. Розгляд можливих стратегій раціонального використання території міських поселень України в умовах депопуляції.

Виклад основного матеріалу. Раціональне використання міської території може, зокрема, бути визначене як таке, що забезпечує мінімізацію витрат на розвиток і утримання міської інфраструктури. Враховуючи, що платниками податків, а значить, і основним джерелом доходів для міського бюджету в кінцевому підсумку є населення, доцільним уявляється співвіднесення обсягу міської інфраструктури з чисельністю населення, що прямими і непрямими

податками і платежами забезпечує її функціонування й розвиток. Для кількісного оцінювання раціональності використання міських територій можуть бути запропоновані наступні показники:

- щільність населення (осіб/км² або осіб/га);
- питома протяжність вулично-дорожньої мережі (км/особу);
- річна вартість експлуатації міської інфраструктури в розрахунку на 1 мешканця (грн.).

Внаслідок описаних вище процесів щільність міського населення України протягом останніх 23 років постійно знижується, у деяких випадках наближаючись до відповідного показника для приміських зон великих європейських міст (так, щільність населення в межах Яремче складає 34,6 осіб/км², а для шведського міста Упсали (разом з приміською зоною) – 45,3 осіб/км²). Слід відзначити, що щільність населення в містах України коливається в досить широких межах: від 34,5 осіб/км² в Яремчі до 9664,7 осіб/км² в Першотравенську Донецької області. Серед міст з населенням понад 250 тис. осіб найбільша щільність в Одесі – 6356,4 осіб/км², найменша – в Севастополі (440 осіб/км² станом на 2014 р.) та в Херсоні (690 осіб/км²).

Як не дивно, найбільшу частку міських територій України займають землі сільськогосподарського (34,84%) та іншого призначення (24,6 %), ліси (18,4 %) та водойми (4,21%), в той час як на долю житлової та громадської забудови припадає 12,8%, а промисловість займає всього 5,87 % територій (рис. 1).

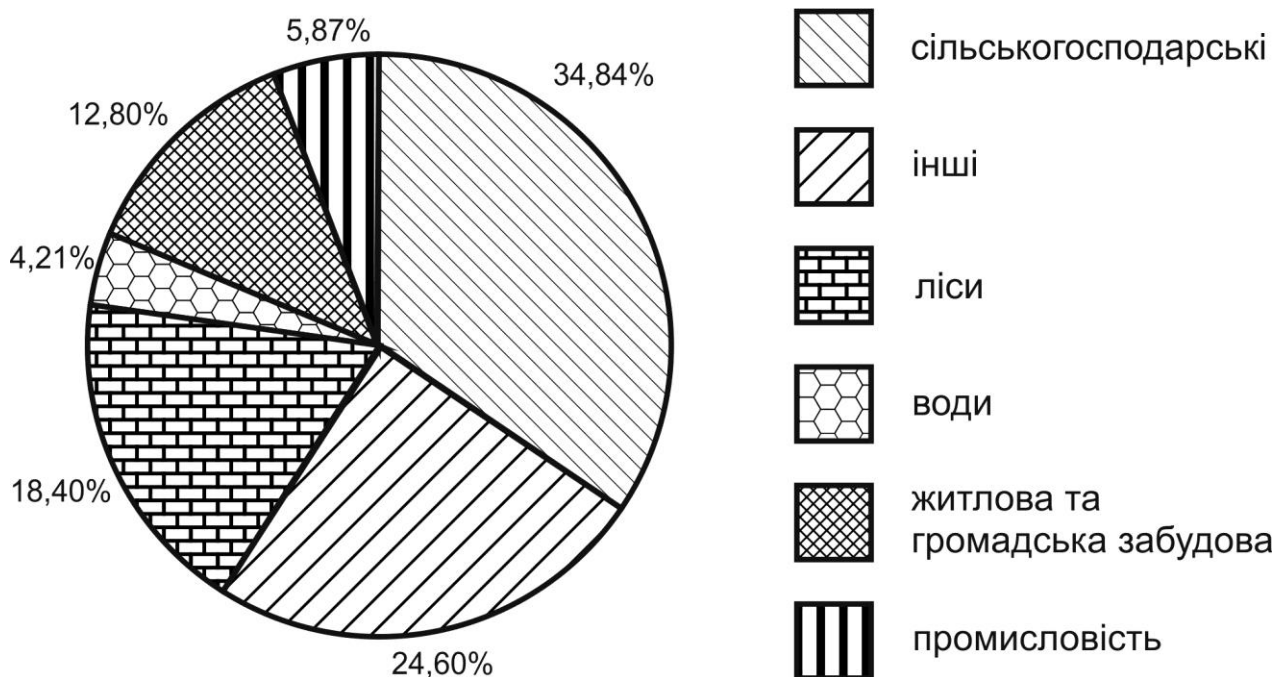

Рис. 1. Функціональне використання міських територій України за даними [6, с. 69]

Найбільший відсоток земель сільськогосподарського призначення – Селідове (Донецька обл.) – 76,2 %, Краматорськ (Донецька обл.) – 71,4 %, Глухів (Сумська обл.) – 70,1 %. Найменший – у містах при ТЕС і АЕС, збудованих у 1960 – 1980-х рр. для енергетиків – Славутич (Київська обл.) – 0%, Енергодар (Запорізька обл.) – 2,2%, Варош (Кузнецовськ) (Рівненська обл.) – 4,4%.

Найбільша частка земель житлової та громадської забудови спостерігається в таких містах, як Токмак Запорізької обл. – 50,9%, Володимир-Волинський (Волинська обл.) – 50,5%, Джанкой (АР Крим) – 50,1%. Найменша – у Болехові (Івано-Франківська обл.) – 0,89%, Яремче (Івано-Франківська обл.) – 1,0%, Армянськ (АР Крим) – 1,1%.

Найбільший відсоток земель промисловості – у Новому Роздолі (Львівська обл.) – 46,9%, Вільногірську (Дніпропетровська обл.) – 33,1%, Шостці (Сумська обл.) – 29,4%. Найменший – у Тернівці (Дніпропетровська обл.) – 0%, Жданівці (Донецька обл.) – 0%, Яремче (Івано-Франківська обл.) – 0,04%.

Найбільший відсоток земель лісогосподарського призначення – у Яремче (Івано-Франківська обл.) – 81,8%, Ялті (АР Крим) – 67,1%, Болехові (Івано-Франківська обл.) – 62,2 % [6, с. 70].

Постійне збільшення міських територій не може бути пояснене лише виходячи з потреб нового будівництва. Промислове будівництво у великих масштабах за останні чверть століття практично не ведеться, а потреба в нових територіях під нове житлове будівництво є суттєвою лише для Києва. За роки незалежності кількість населення скоротилась на 20%, а площа житлового фонду, що припадає на 1 жителя, зросла незначно – з 17,8 м² у 1990 р. до 23,8 м² у 2013 р. [7] з урахуванням того, що частина зростання пояснюється зміною порядку підрахунку (з 2001 року загальна площа квартир визначається з урахуванням літніх приміщень із встановленими знижувальними коефіцієнтами).

Постійне прагнення міської влади до збільшення території, яку можна контролювати (а, відповідно, мати як законний, так і незаконний дохід при виділенні земельних ділянок) призвело до того, що межа міста все більше стає чисто адміністративним поняттям, не відображаючи різниці у функціональному використанні території. Цей процес можна назвати *субурбанізацією міст*. Постійне зменшення щільності міського населення в межах окремо взятого міста призводить до зростання питомих витрат на утримання міської інфраструктури, зменшення привабливості міста й у свою чергу стимулює його подальшу депопуляцію. Незважаючи на це, переважна більшість нових генеральних планів міст передбачають їх подальше територіальне зростання. При цьому в більшості випадків з точки зору землекористування межі міста не

zareestrovani nalezhnim chinom. Za danimi Derzhgeokadastru [6], lishe 50 z 29772 naselених пунктів в Україні мають офіційно встановлені та zareestrovani mezhі.

Очевидно, розв'язання проблеми раціонального використання міських територій доцільно було б розпочати із міст України з найменшою щільністю населення. Такі міста можна умовно поділити на три групи. До першої з них відносяться курортні міста, до складу яких включено прилеглі населені пункти та території з метою спільного керування рекреаційними ресурсами (Яремче, Алушта, Судак, Феодосія, Ялта).

До другої – міста з розвиненою гірничовидобувною та металургійною промисловістю, що утворились шляхом об'єднання окремих робітничих селищ при заводах і шахтах або мають в своєму складі кар'єри (Єнакієве, Горлівка, Донецьк, Луганськ, Горішні Плавні). До третьої – міста, що через особливості розміщення мають в своєму складі значні природні компоненти (Севастополь, Чернівці, Херсон). Зрозуміло, що шляхи підвищення інтенсивності використання міських територій у кожній з цих груп мають свої особливості й кількісні критерії.

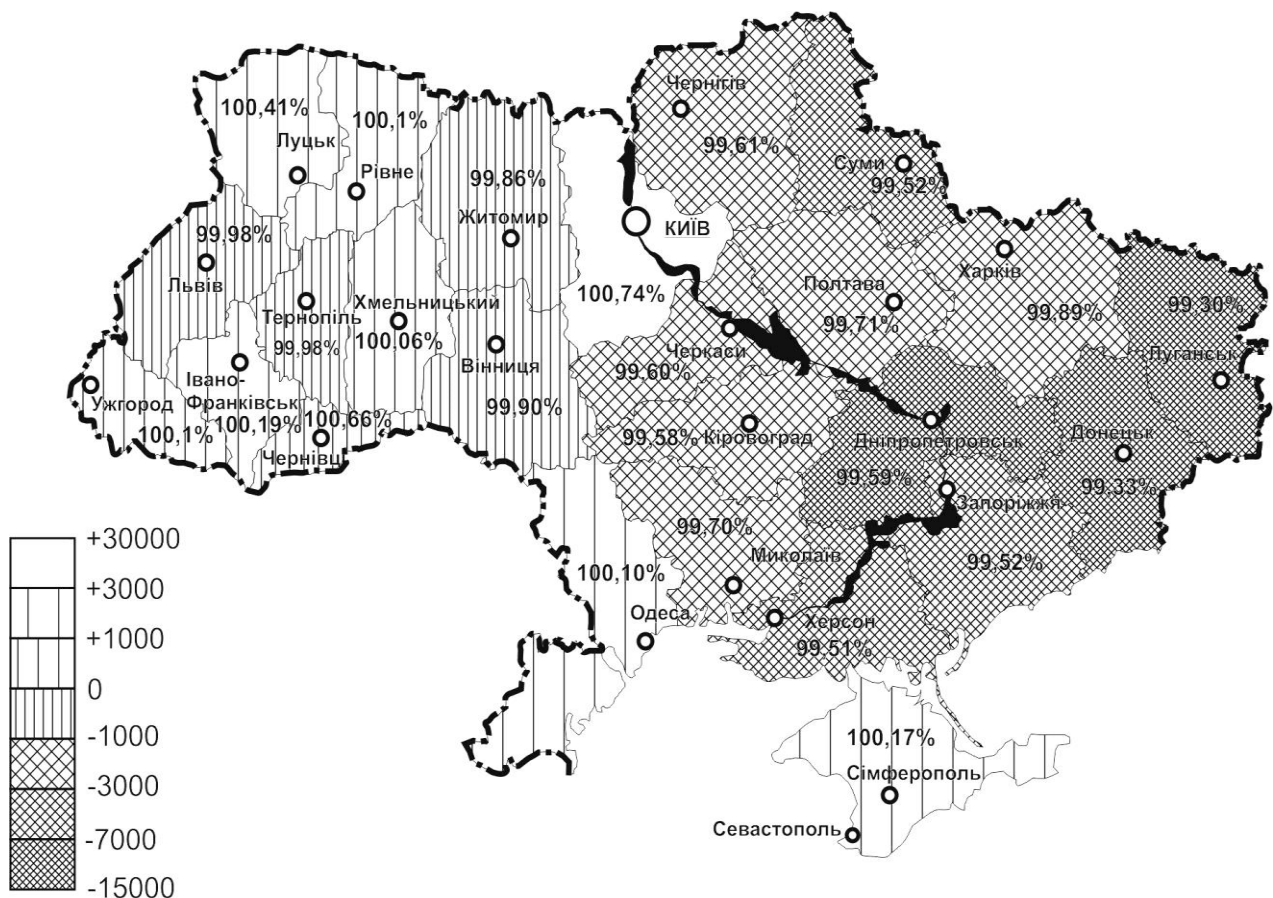

Рис. 2. Природний рух міського населення по регіонах України за 2013 – 2014 рр.
(за даними Держкомстату України) [1]

Серед можливих шляхів зменшення витрат на утримання міської інфраструктури можна виділити такі: обмеження територіального зростання міста з одночасною інтенсифікацією використання його території; заміна інфраструктури на менш вартісну в обслуговуванні; децентралізацію інфраструктури з відповідною диференціацією міських територій.

Вибір можливого шляху зменшення витрат значною мірою залежить від демографічних перспектив конкретного міста. Динаміка міського населення в різних регіонах України суттєво відрізняється. На рис. 3 наведено дані за 2013 – 2014 рр., коли на процеси не впливали суттєві зовнішні фактори. Втім, слід зауважити, що збройна агресія Росії на Сході України лише суттєво прискорила процес депопуляції міст Донбасу, який триває протягом останніх 24 років.

Висновок. Децентралізація міської інженерної інфраструктури з відповідною диференціацією міських територій уявляється найбільш раціональним шляхом зниження експлуатаційних витрат в умовах прогресуючої депопуляції. До того ж підвищення автономності систем життєзабезпечення окремих структурних елементів міста за рахунок використання відновлюваних джерел енергії підвищує стійкість міської інфраструктури до можливих техногенних та природних катастроф, масових безладів, воєнних дій тощо. В умовах, коли штучне середовище постійно витісняє природне, логічним уявляється перейняття першим певних функцій і властивостей останнього. Подібна стійкість штучного середовища міст до внутрішніх і зовнішніх впливів є необхідною складовою їх сталого розвитку.

Враховуючи, що 80,67 % міських земель продовжують залишатися в державній власності (у приватній – лише 18,76%), територіальний розвиток міст України поки що є потенційно регульованим. Розроблення і втілення в життя комплексу заходів щодо раціонального використання міських територій може мати не лише значний економічний, але й соціальний ефект.

Література:

1. Розподіл наявного населення за типом поселень, на початок року [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Демографічний паспорт території. – Режим доступу: <http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/Saveshow.asp>
2. Удовиченко В.П. Новітні моделі соціально-економічного розвитку міст в умовах формування ринкових відносин та громадянського суспільства / В.П. Удовиченко; за заг. ред. Ю.П. Лебединського. – К. : Заповіт, 2003. – 340 с.
3. Стародуб І.В. Розвиток сельбищних територій українських міст в сучасних умовах / І.В. Стародуб // Містобудування та територіальне

планування : наук.-тех. збірник / Відпов. ред. М.М. Осетрін. – К., КНУБА, 2014. – Вип. 53. – С. 515 – 521.

4. Чемакіна О.В Шляхи підвищення ефективності використання міських територій / Чемакіна О.В., Бондар Ю.О. // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник. – К., КНУБА, 2006. – Вип. 16. – С. 230 – 237.

5. Петраковська О.С. Стале землекористування – індикатор сталого розвитку населених пунктів / О.С. Петраковська // Містобудування та територіальне планування : наук.-тех. збірник / Відпов. ред. М. М. Осетрін. – К., КНУБА, 2008. – Вип. 29. – С. 250 – 255.

6. Моніторинг земельних відносин в Україні 2014 – 2015: статистичний щорічник [Електронний ресурс] / Денис Нізалов, Катерина Івінська, Сергій Кубах та ін. – 95 с. – (Проект «Підтримка реформ у сільському господарстві та земельних відносинах в Україні»). – Режим доступу: http://land.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD.-%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%89%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA._1.pdf

7. Житловий фонд України (1990 – 2015) [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/zf/zf_u/2006_u.htm

Аннотация:

В статье рассматриваются возможные стратегии рационального использования территории городских поселений Украины в условиях депопуляции.

Ключевые слова: городские поселения, территория, рациональное использование, плотность населения, демографическая ситуація

Abstract:

The article examines possible strategies of rational use of urban areas territory in Ukraine in conditions of depopulation.

Keywords: urban areas, territory, rational use, population density, demographics

УДК 725.85

к. арх., доцент Зауральська А.В.,
Полтавський національний технічний
Університет імені Юрія Кондратюка

ПРИЙОМИ ВЛАШТУВАННЯ СПОРТИВНИХ МАЙДАНЧИКІВ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ БАЗ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ У СКЛАДНИХ ПРИРОДНИХ УМОВАХ

Дослідження характерних особливостей генеральних планів навчально-тренувальних баз українських та закордонних футбольних клубів показало, що тренувальні бази переважно розміщено у передмісті, їх територія оточена лісовими масивами, характерне близьке розташування природних водойм, наявність спортивних майданчиків, автостоянок. Виявлено, що дані об'єкти мають значні відмінності в загальних характеристиках, показниках площі території, співвідношенні функціональних зон тощо. Але головною особливістю є невід'ємна складова – вихідні природні умови.

Ключові слова: футбольне поле, навчально-тренувальна база (НТБ)

Вступ. Основною спорудою НТБ футбольних клубів є футбольне поле та інші спортивні майданчики. Високі класні та заможні клуби при будівництві НТБ передбачають достатньо велику кількість футбольних полів (до 20), більшість з яких мають розміри, що відповідають стандартам ФІФА і, відповідно, потребують території площею кілька гектарів на рівній чи з мінімальними ухилами поверхні. Пошук рівної поверхні такої великої площі викликає значні труднощі при виборі земельних ділянок, проблемою стає їх вартість. Часто влаштування футбольного поля чи іншого спортивного майданчику на рівній поверхні просто є неможливим у зв'язку із природними умовами – складним рельєфом чи взагалі відсутністю вільного місця.

Постановка задачі. Пошуки оптимального співвідношення площа-рельєф-інфраструктура-транспортна доступність-вартість та ще низки інших другорядних аспектів у спорудженні об'єктів фізкультурного та спортивного призначення велися ще з античних часів. Так, дослідження олімпійських арен класичного періоду давньої Греції (VI ст. до н.е.) доводять, що в умовах давньогрецьких полісів, де важко, а, часом, і неможливо було знайти рівну поверхню значної площі, тому застосовувались заходи з вирівнювання поверхні шляхом вибирання ґрунту та його підсипки, внаслідок чого влаштовувались рівні горизонтальні майданчики, на яких будувались стадіони. Лави для глядачів здебільшого видовбувались в скелях, що оточували спортивний майданчик.

У наші часи в зв'язку із значним підвищенням вартості ресурсів, у першу чергу, землі, проблема розташування спортивних споруд у складних природних умовах примушує архітекторів та інженерів шукати нові прийоми та засоби для її вирішення, серед яких вирізняються приклади розміщення футбольних полів в таких умовах, коли про це, здавалось би, не може іти мови. Для вибору земельної ділянки важливим фактором є природне середовище. Бажаною є рівнинна місцевість для можливості влаштування футбольних полів без зайвих витрат на вирівнювання рельєфу. Прикладом значних додаткових видатків є будівництво НТБ футбольного клубу «Металург» Донецьк, що потребувало засипки великого яру на її території для влаштування тренувальних футбольних полів [1]. Спираючись на світові приклади розміщення футбольних полів та інших спортивних майданчиків в складних природних умовах, можна виокремити деякі прийоми їх влаштування (рис. 1). Прийом *розміщення спортивного майданчику, використовуючи природний ухил скелі як огорожуючої стіни*. Так, в Португалії стадіон Estadio Municipal de Braga (2003 р.) збудовано в ніші, вирубаній у гірській скелі. За одними з воріт – прямовисна скеля, на якій розташовано велике інформаційне табло. Футбольна арена складається з пари двоярусних трибун, покрівля над якими має вигляд натягнутих між трибунами тросів. Таким же чином врізана в скелю арена на грецькому острові Сирос [2].

При наявності складного рельєфу доцільне *розміщення спортивного майданчику на більш-менш рівнинній частині* рельєфу. Так, стадіон у швейцарському селищі Гспон є найвищим в Європі, його розташовано на висоті близько 2000 м серед Альпійських вершин. Він був побудований на пласкій ділянці, недостатній для розташування повноцінного поля, тому ігрова зона має розміри $\frac{3}{4}$ від стандартних. У зв'язку з тим, що на такій висоті газон росте погано, траву посадили на штучному торфі. Арена розміщена зависоко для транспорту, тому гравці і працівники клубу дістаються до неї канатною дорогою із сусіднього селища .

Найпростіше *використання природного рельєфу для влаштування трибун*. У Бразилії футбольний клуб Коринтіанс грає на стадіоні Eco Stadium (Janguito Malucelli, 2007 р.), який відомий як «зелений» стадіон, збудований практично без використання бетону. Його трибуни на 6 тис. глядачів гармонійно поєднані з природним ландшафтом [3].

При наявності водойми та недостатньої площі на суші доцільне часткове її використання, *розміщуючи ігрове поле на воді, а трибуни на прилеглій суші*.

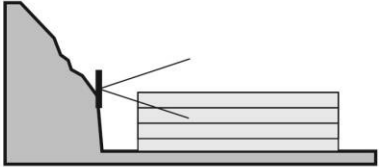
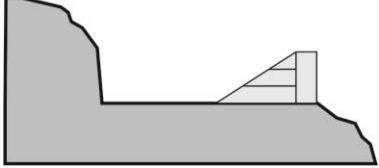
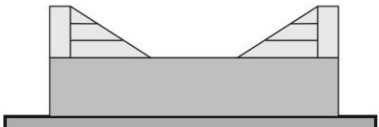
№	Назва	Зображення	Схема
1	Використання природного ухилу скелі як вертикальної поверхні для розміщення екрану		
	Муніципальний стадіон Браги, Португалія «Estádio Municipal de Braga» Розміри поля 105 × 68 м		
2	Розміщення футбольного поля на рівнинній частині скелі		
	Стадіон у селищі Гспон, Швейцарія		
3	Трибуни для глядачів вбудовано в ландшафт		
	Стадіон «Eco Stadium» (Janguito Malucelli), Бразилія		
4	Розміщення футбольного поля на поверхні води, а трибун - на землі		
	Плавучий стадіон у Сингапурі «Марина-Бей» Розміри поля 120×83 м		
5	Розміщення футбольного поля безпосередньо біля води		
	Стадіон «Við Margáir», Streymnes, Фарерські о-ви		
6	Розміщення футбольного поля на даху будівлі		
	Стадіон у центрі Токіо, Японія		

Рис.1. Прийоми влаштування спортивних майданчиків у складних природних умовах

У Сингапурі, де вартість землі на вагу золота, місцева влада збудувала стадіон на воді – плавучий стадіон Марина-Бей (2007 р.). Поле знаходиться на плавучій платформі, виконаній із сталі розміром 120x83 м. Арена має лише одну трибуну і вміщує 30 тис. глядачів. Між трибунами та стадіоном проходить частина траси Формули 1 Марина-Бей, власне трибуни є частиною траси і використовуються також під час проведення Гран-прі Сингапуру та інших перегонів [4].

Можливе також розміщення футбольного поля чи іншого спортивного майданчику безпосередньо біля води. Стадіон Við Margáir (2007 р.) знаходиться на Фарерських островах, це домашній стадіон команди «ЕБ Стреймур» і вміщує лише 1 тис. глядачів. Стадіон розміщено безпосередньо поруч із морем. На березі моря також розташовано стадіон Свангаскар (2006 р.) в м.Тофтір з двома футбольними полями та ареною для легкої атлетики.

Навіть при відсутності вільної ділянки для влаштування спортивного майданчику, можливе використання площі плоского даху будівель. У центрі Токіо спортивна арена розташована на даху будинку. Стадіон добре освітлений, на ньому цілодобово проводяться змагання та тренування з ігрових видів спорту [3].

Висновок. Існування таких унікальних архітектурних об'єктів доводить, що ресурсні та економічні фактори дедалі більше впливають на їх спорудження. При новому будівництві стадіонів, НТБ тощо вони набувають багатофункціональності (проведення, окрім спортивних змагань, концертів, політичних заходів і т.п.). Завданням інженерів та архітекторів є вирішення проблем, пов'язаних із розташуванням спортивних майданчиків навіть у несприятливих природних умовах (за наявності складного рельєфу, водянистої чи болотяної основи тощо), за умови відсутності необхідної природної рівної поверхні чи взагалі за відсутності місця для влаштування спортивного майданчику.

Література

1. Білоконь Ю.М. Регіональне планування. Теорія і практика: монографія / Ю.М. Білоконь. – К.: Логос, 2003. – 346с.
2. Вікіпедія. Муніципальний стадіон Брага [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Муніципальний_стадіон_\(Брага\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Муніципальний_стадіон_(Брага))
3. Самые необычные стадионы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stadiums.at.ua/news/2013-07-23-13740>
4. Вікіпедія. Плавучий стадіон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Плавучий_стадион_в_Сингапуре

Аннотация.

Исследования характерных особенностей генеральных планов УТБ украинских и зарубежных футбольных клубов показало, что они в основном размещены в пригородах, окружены лесами, характерно наличие природных водоемов, спортивных площадок, автостоянок. Главной особенностью является неотъемлемая составляющая – исходные природные условия.

Ключевые слова: футбольное поле, учебно-тренировочная база (УТБ).

Annotation.

Study the characteristics of the master plans of STB Ukrainian and foreign football clubs showed that they mostly located in the suburbs, surrounded by forests, characteristic of the proximity of natural water, the presence of playgrounds, parking. The main feature is an integral part - the original natural conditions.

Keywords: football field, study and training bases (STB)

УДК 72.023

к.т.н., доцент Кондратюк В.І.,
к.т.н., доцент Блажієвський, П.В.,
Хмельницький національний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ В ЕКОБУДІВНИЦТВІ ПЕРЕКРИСТАЛІЗОВАНИХ ВАПНЯКІВ

Викладено результати досліджень фізичних, механічних, експлуатаційних, екологічних та естетичних властивостей перекристалізованих вапняків Подільських Товтр і обґрунтування сфери ефективного їх застосування при виготовленні архітектурно-будівельних виробів.

Ключові слова: архітектурні деталі, будівельні вироби, камінь, вапняк, властивості механічні, екологічні, фактура, текстура, архітектурні обломи

Постановка проблеми. Архітектурне мистецтво організовує простір життєдіяльності втілюючись у матеріалі. Тип і властивості будівельних матеріалів обумовлюють характер та естетичну виразність архітектурних конструкцій, функціональну відповідність та економічну доцільність їх спорудження [1,2]. У сучасній архітектурній практиці структура і прийоми використання природного каменю змінюються під впливом концепцій спорудження енергоефективних, пасивних, «життєзберігаючих» будівель. Остання передбачає, серед іншого, використання екологічно чистих матеріалів та рециклінг будівельних виробів [3].

В Україні переважно використовується облицювальний камінь ендегенного походження, який часто не відповідає сучасним екологічним вимогам. Стан розвитку мінерально-сировинної бази порід метаморфічного та осадового походження обмежує їх застосовування. В той же час, на Поділлі розташоване унікальне родовище рифового вапняку з пластами різної потужності загальною протяжністю майже 200 км. Розроблені родовища наразі використовують переважно у цементній та цукровій промисловості, сільському господарстві, а також для виробництва вапна. В умовах активного цивільного будівництва останніх років у містах Хмельниччини актуальним став пошук доступних джерел природного каменю, які б найповніше задовольняли сучасним вимогам. Насамперед це екологічно чисті матеріали низької об'ємної ваги і теплопровідності, але з високими декоративними показниками і достатньою міцністю для виготовлення штучних виробів потрібних розмірів і форми, зокрема, тонких облицювальних плит і фасонних архітектурних деталей. З цією метою на кафедрі основ проектування Хмельницького національного університету виконуються дослідження фізико-механічних, експлуатаційних, екологічних та естетичних властивостей перекристалізованих рифогенних вапняків Подільських Товтр.

Основна частина. За комплексом властивостей перекристалізовані вапняки займають проміжне положення між осадовими і метаморфічними породами, тому їх можна віднести до мармуроподібних вапняків. Основним породоутворюючим мінералом є кальцит, або вапняковий шпат, в значно меншій кількості присутні магнезит і доломіт та незначна частина мінералів сульфатної групи.

Хімічний склад вапняків: CaCO_3 – 97,5 %, MgCO_3 – 1,5 %, F_2O_3 – 0,6 %, CaSO_4 – 0,2 %, $(\text{K}_2\text{O} + \text{NaO})$ – 0,2 %/. Вони пасивні, не токсичні, не впливають на магнітний фон середовища і не накопичують статичної електрики, є природними антисептиками і антиалергенами. Підвищеною радіоактивністю характеризуються лише граніти та інші ендегенні породи, а також матеріали, що зазнали техногенного впливу. Наведений хімічний склад перекристалізованих вапняків очевидно переконує, що їх радіоактивність не перевищує природного фону і це підтверджено вимірюваннями в лабораторних умовах і на діючих кар'єрах.

Основними властивостями, що зумовлюють використання природних кам'яних матеріалів для виготовлення архітектурних деталей, облицювальних та інших будівельних виробів є фізико-механічні, експлуатаційні та естетичні. Результати лабораторних досліджень властивостей перекристалізованих вапняків (табл. 1) дані в порівнянні з породами середньої твердості інших типів, які застосовують для виготовлення будівельних виробів аналогічного призначення.

Таблиця 1

**Властивості будівельних матеріалів
з природного каменю різного походження**

Показники	Одиниці вимі- рювання	Назва породи		
		Перекристалізо- ваний вапняк	Травертин	Мармур
Об'ємна вага (середня густина)	г/см ³	1,65...2,60	2,18	2,72
Пористість	%	1,7...20,4	18,4	0,26
Водопоглинання	%	0,85...5,8	4,9	0,3
Границя міцності при стиску в стані: сухому водонасиченому	МПа	14...132	21	158
		12...86	–	156
Стираність	г/см ²	1,3...1,58	–	1,0
Морозостійкість	цикл	15...25	–	25

Попри значну мінливість показників, обумовлену широкою вибіркою зразків, приведені дані свідчать про близькість основних характеристик досліджуваних вапняків до більш відомих зразків природнокам'яних будівельних матеріалів. Це поширені в західному регіоні України полікристалічні уламкові породи каменю – вапнякові туфи або травертини, на

прикладі Кривченського і Велико-Кужелівського родовищ [4]. На жаль, вітчизняна сировинна база метаморфічних гірських порід – мармурів розроблена недостатньо, тому для порівняння обрано поширений на теренах СНД мармур Газганського родовища в Узбекистані [5].

Естетичні властивості, зокрема, декоративність вапняків досліджували на зразках полірованої фактури, яка максимально розкриває структуру і текстуру поверхні. Шовковий блиск і переважно середньо- та крупнозерниста структура природного

малюнку

вакуолярної текстури

переривається відкритими

порами розміром від долей

міліметра до декількох

сантиметрів (рис. 1). Основний

колір змінюється від молочно-

білого з незначною присутністю

буро-сірого до коричневого. На

вапняках білого кольору бувають

також плями інших кольорів.

Біоморфні структури містять

залишки раковин та кістяки

організмів. Світлі вапняки із заповненими порами близькі за декоративністю до

мармурів Oman, Delikat Viktoria, Visone, а темні – до Aurisina Fiorita, Coffee,

Imperador Light, Safron та місцевих травертинів.

Отже, результати лабораторних досліджень комплексу властивостей

показали, що місцеві перекристалізовані вапняки не поступаються аналогічним

породам середньої твердості [6] і рекомендуються для виготовлення

відповідної номенклатури архітектурно-будівельних виробів.

У межах області застосування виробів з вапняку зосередимось на

облицювальних плитах і фасонних деталях екстер'єру та інтер'єру будівель,

малих архітектурних форм, паркових ансамблів та інших елементів

архітектурного середовища (рис. 2). При цьому вироби можна

охарактеризувати трьома узагальненими показниками: формою, розмірами і

фактурою лицьової поверхні [3,7].

Для виявлення найбільш ефективних фактур виробів досліджували поверхні,

сформовані абразивним і ударним інструментом та дією хімічних реагентів.

Найбільш повно декоративність вапняків розкривається на фактурах: полірованій,

лощеної та зістареній кислотним травленням (рис. 3). Високою декоративністю

також характеризуються колота і колото-галтована фактури (рис. 4). Значно

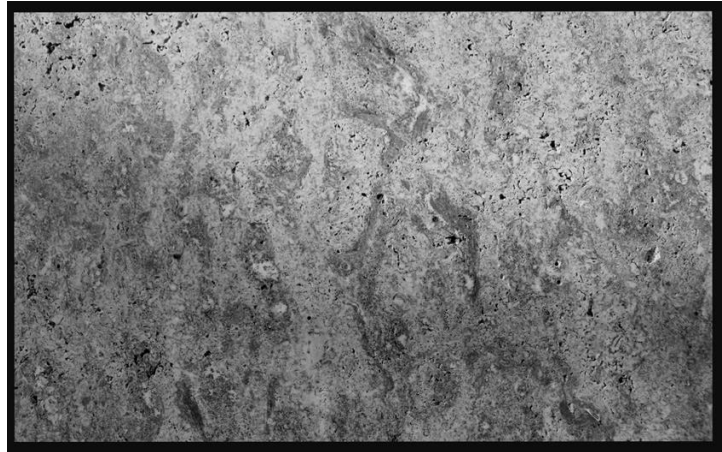

Рис. 1. Текстура полірованої плити з перекристалізованого вапняку

нижча декоративність бугристої, рифленої і точкової фактур, а термічний обробці поверхні перекристалізованого вапняку практично не піддаються.

Рис. 2. Оздоблення вапняком зони барбекю

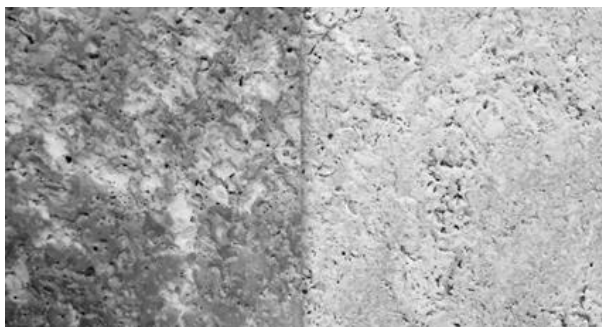

Рис. 3. Фактури плит: лощена та хімічно зістарена – «антик»

Рис. 4. Фактури бруківки: колота і колото-галтована

Узагальнені показники форми та розмірів виробів визначалися в процесі дослідно-виробничих робіт на НВП «Бологівщина». Вивченні можливості виробництва тонкої облицювальної плити і фасонних архітектурних деталей призматичної форми і тіл обертання, архітектурних обломів простого і складного криволінійного профілю типу поличка, чвертьвал, викружка, каблучок, скоція.

Встановлено раціональну товщину 20 мм облицювальної плити стандартних розмірів 300x600мм, 300x400мм, 300x300мм (рис. 5). Вихід готової продукції за вказаних параметрів складає 46...48 %. Виготовлення модульної плитки (305x305x11 мм) супроводжується суттєвим збільшенням відходів на операціях окантовування та шліфування-полірування.

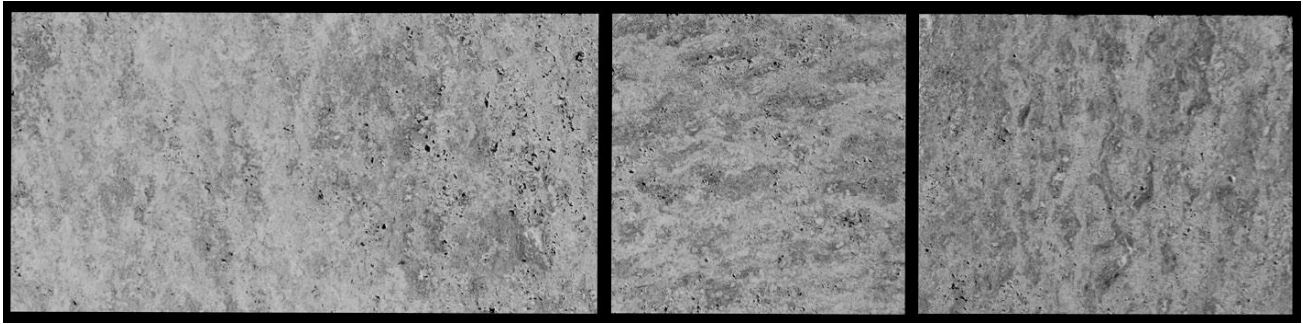

Рис. 5. Облицювальні плити стандартних розмірів

Однак ці відходи можуть використовуватися для виготовлення плитки розміром 150х305 мм, 150х150 мм (рис. 6) та брекчієподібних плит (рис. 7)

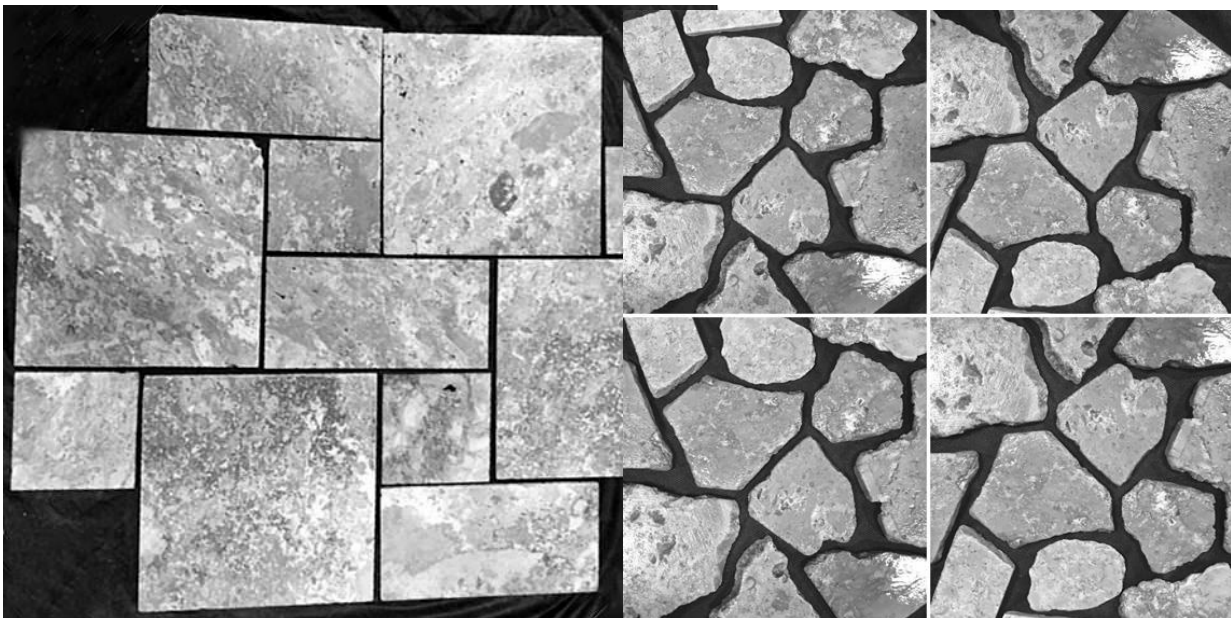

Рис. 6. Розкладка модульних плиток основних розмірів та з похідними модулями

Рис. 7. Заготовки брекчієподібних плит

Тротуарну плитку з криволінійним контуром (рис. 8) слід виготовляти товщиною 25...30 мм. Виявлено, що при зміні розмірів в обидві сторони процент виходу готової продукції суттєво зменшується. Розміри бордюрів (рис. 9) обмежує вимога збереження цілісності деталі при транспортуванні та установці. Межа міцності не буде перевищена для бордюру з поперечним перерізом 6х100 мм при довжині до 1400 мм.

Профілі архітектурних обломів (рис. 10) на фасонних призматичних деталях з вапняку фрезерують алмазним інструментом відповідної форми за допомогою ручних машин або на верстатах. Аналогічно виточують архітектурні деталі в формі поверхонь обертання.

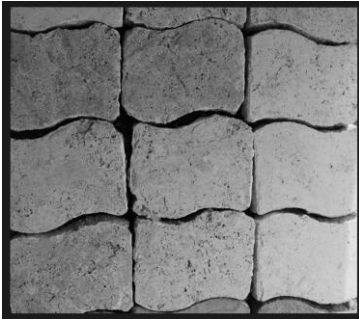

Рис. 8. Тротуарна плитка

Рис. 9. Бордюр

Рис. 10. Архітектурні обломи

Рис. 11. Набірна мозаїка

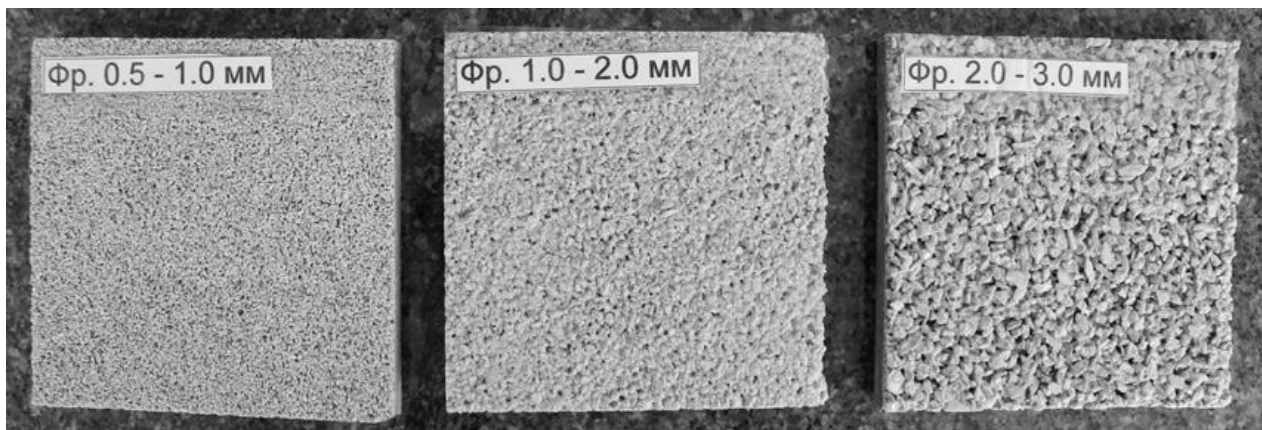

Рис. 12. Декоративні штукатурки

Виготовлення архітектурно-будівельних виробів з вапняків супроводжується значною кількістю відходів. Відходи виробництва плити використовуються для виготовлення брекчій та мозаїк (рис. 11). Середня фракція (-20+3) застосовується при виготовленні наливних підлог, а тонкі фракції (-3+2), (-2+1), (-1-0,5) для виробництва декоративних штукатурок (рис. 12).

Висновки. Домінуюча в сучасній архітектурній практиці концепція спорудження «життєзберігаючих» будівель передбачає, серед іншого, застосування екологічно чистих матеріалів та рециклінг будівельних виробів.

Результати виконаних лабораторних досліджень комплексу властивостей перекристалізованих вапняків доказали їх відповідність сучасним вимогам, а значні обсяги і доступність місцевої сировини забезпечують ефективність використання. На базі виконаних дослідно-виробничих завдань розроблена технологія виготовлення тонких облицювальних плит і фасонних архітектурно-будівельних виробів. Відходи виробництва штучних виробів використовуються для виготовлення багатокомпонентних виробів та декоративних штукатурок для спільного формування гармонійних архітектурних композицій.

Література

1. Архитектурное материаловедение. Учебник для вузов / В.Е. Байер. – М. : «Архитектура-С», 2005. – 264 с.
2. Природный камень в архитектуре / А.М. Викторов, Л.А. Викторова. – М. : Стройиздат, 1983. – 191 с.
3. Матеріалознавство для архітекторів та дизайнерів: Підручник / за ред. К.К. Пушкарьової. – К. : Видавництво Ліра-К, 2012. – 592 с.
4. Облицовочные камни Украинской ССР. Каталог / Под ред. А.Г. Ткачука, И.С. Солонинко, М.И. Гречины. – К.: «Реклама», 1976. – 158 с.
5. Беликов Б.П., Петров В.П. Облицовочный камень и его оценка. – М.: Наука, 1977. – 138 с.
6. Осколков В.А. Облицовочные камни месторождений СССР. Справочное пособ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Недра, 1991. – 272 с.
7. Зискинд М.С. Декоративно-облицовочные камни / М. С. Зискинд. – Л. : Недра, 1989. – 255 с.

Аннотация

Представлены результаты исследования комплекса свойств известняков Подолья и обоснована сфера эффективного их использования при изготовлении архитектурно-строительных изделий.

Ключевые слова: архитектурные детали, строительные изделия, камень, известняк, свойства механические, экологические, фактура, текстура

Abstract

The results of the study of the complex characteristics of Podillya's limestone have been presented and scope of their effective use in the manufacture of architectural products has been justified.

Keywords: architectural details, building products, stone, limestone, mechanical properties, environmental, texture, texture

УДК 728.222.012.22

Конюк А.Є.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ЕСТЕТИКА ЕНЕРГОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ

Дослідження присвячене питанням естетичних аспектів енергоекономічних та екологічних рішень. Визначені естетичні особливості енергоекономічної та екологічної житлової забудови. Виявлені основні прийоми формування енергоекономічної та екологічної житлової забудови.

Ключові слова: естетика, енергоекономічність, екологічні рішення житлової забудови, сталий розвиток.

Вступ. Енергоекономічні та екологічні рішення, як новий напрям в містобудуванні та архітектурі, з'явилися після світової енергетичної кризи у 1974 році. На глобальному екофорумі «Ріо-92» вперше були досягнуті домовленості у вигляді так званого «Порядку денного ХХІ ст.» про необхідність переходу країн та міст на шлях «сталого розвитку». За визначенням Комісії ООН зі сталого розвитку, його мета – задовольняти потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Рис. 1. Одне з перших у світі екоміст – Ауровілл (Індія), засноване у 1968 р.
Mirra Alfassa за проектом арх. Roger Anger [1]

Основна частина. На сьогодні у світі склалися принципи сталого розвитку територій (міст та інших населених пунктів) з яких виділимо декілька, на наш погляд, основних для початку процесу перетворення міст у напрямку сталого розвитку:

- в нових населених пунктах та кварталах міст створюється гуманна поверховість житлових будинків (не більше 5 поверхів), планувальні рішення враховують створення раціональної транспортної інфраструктури, легку доступність адміністративних, ділових та торгівельних центрів, установ;
- забудова ведеться за принципом чарунок, тобто створюються «зелені» двори, дитячі майданчики; ділові квартали с висотним будівництвом відокремлюються від «зелених» житлових районів;
- транспорт обирається за екологічним критерієм (тролейбуси, трамваї, фунікулери, надземні та наземні електропоїзда, електро- та інші екомобілі) стимулюється та підтримується користування велотранспортом (особистим та громадським);
- організуються відповідні парковки поблизу житлових масивів та адміністративно-ділових центрів з урахуванням демографічного та економічного розвитку регіону;
- велика увага приділяється благоустрою територій, тобто створюються водойми, парки, алеї, набережні тощо;
- враховується функціональне призначення кожного кварталу (зонінг);

Рис. 2. Сингапурський будинок-ферма, архітектор: Sparkarchitect [2]

- при створенні інженерної інфраструктури враховується можливість використання локальних джерел відновлюваної енергії в кожному кварталі;
- архітектурний образ будівель узгоджується з особливостями місцевого ландшафту з врахуванням національних традицій.

Наведені приклади (рис. 1 – 5) ілюструють особливості естетичних прийомів у екологічній та енергоекономічній житловій забудові.

Рис.3. Екодім 25 green в Турині, Італія, архітектор: Лучано Піа / Luciano Pia, 2012 г. Via Gabriele Chiabrera, 25 [3]

Рис.4. Поєднане в одній будівлі житло, офіси та магазини над станцією Créteil Echat в Бордо (Франція), архітектори Emmanuel Combarel, Dominique Marrec.

Головний естетичний прийом – застосування багатоярусних терасованих озелених просторів [4].

Рис. 5. «Дерев'яне» місто (Wooden Town), спроектоване C.F.Møller Architects, м. Еребру, Швеція C.F.Møller Architects [5]

У м. Еребру, Швеція міської владою проведено конкурс на архітектурну концепцію нового житлового комплексу, який буде займати весь район Ærnsru на березі річки Svartön. В проекті запропоновано зробити новий житловий район і поєднати його з парком.

Головні прийоми: інтегроване міське середовище, що об'єднує соціальні, житлові функції та парк. Дерево – основний матеріал для будівель і фасадів. Загальна площа житлових будинків 18 тис. м². Будівництво починається в кінці 2017 р.

Висновок. В результаті проведеного аналізу естетичних прийомів при формуванні енергоекономічної та екологічної житлової забудови на основі зарубіжного досвіду виявлено:

1. Сутність сучасних етапів втілення концепції «сталого розвитку» в галузі містобудування можна сформулювати як застосування, в першу чергу, підвищення рівня енергоекономічності житлової забудови та наступний етап - перехід від енергоекономічної та енергоефективної до екологічної житлової забудови та формування в перспективі екологічно чистого міста (екоміста).

2. При цьому маємо не тільки економічні, екологічні, конструктивні особливості у проектних рішеннях, а і естетичні наслідки таких підходів. Як

правило вони виражені в підвищеному рівні озеленення території та фасадів, дахів, особливої (в основному південної) орієнтації будівель, приміщень, екологічні місцеві будівельні матеріали, таким чином як наслідок – перетворення естетичної складової образу будівлі.

Література

1. <http://auroville.ru/#%E2%96%BA-%D0%B2%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%86%D0%B5-%D0%BE%D0%B1-%D0%B0%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B5>
2. http://www.sparkarchitects.com/portfolio_page/homefarm/
3. <https://www.architectural-review.com/today/25-verde-in-turin-by-luciano-pia/8681010.article>
4. <http://ecdm.eu/?p=8871>
5. <http://www.cfmoller.com/p/Ornsro-Timber-Town-in-Orebro-i3349.html>

Аннотация

Исследование посвящено эстетическим аспектам энергоэкономичных и экологических решений. Определены эстетические особенности энергоэкономичных и экологических жилых зданий. Выявлены основные приемы формирования энергоэкономичной и экологической жилой застройки.

Ключевые слова: эстетика, энергоэкономичность, экологические решения жилищной застройки, устойчивое развитие.

Abstract

The research is devoted to aesthetic aspects of energy and environmental solutions. Defined the aesthetic features of energy and ecological residential buildings. The basic techniques are revealed the formation of an energy efficient and ecological residential area.

Keywords: aesthetics, energy efficiency, eco-friendly solution for housing development, sustainable development.

УДК 711.437/438

Кузьменко Т.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ЗЕЛЕНИЙ ПОЯС ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ ЯК ФАКТОР ГУМАНІЗАЦІЇ ЖИТЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА МІСТА-ЦЕНТРУ

Розглянуто основні засади формування та розвитку зеленого поясу приміських зон, його роль в оздоровленні довкілля міст-центрів.

Ключові слова: приміська зона, рекреація, рівень заповідності, природно-заповідний фонд, лісистість території

Вступ. Дослідження проблем зеленого поясу міст-центрів охоплюють широке коло питань їх взаємозв'язку з приміськими зонами, забезпечення оздоровлення довкілля, розвитку рекреації жителів міст-центрів та приміських поселень. Система заміських озелених територій та водойм разом з мережею транспортних зв'язків створюють спільне просторове облаштування приміської зони, що органічно завершує загальну розпланувальну структуру міста та організацію його ландшафту. Наразі досить часто розширення міст відбувається за рахунок зменшення прилеглих зелених масивів, навіть з числа заповідних територій. Це явище обумовлює зменшення рекреаційних територій, значне погіршення мікроклімату житлового середовища міст-центрів та приміських зон, зниження рівня запиленості повітря тощо. Тому дослідження проблем організації зелених зон міст набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальним проблемам формування зеленого поясу приміських зон присвячено значну кількість досліджень вітчизняних та зарубіжних фахівців. Серед них Криштоп Т.В., Панченко Т.Ф., Солофієнко М.О., Фомін І.А. та інші автори [1 – 4, 6, 8, 9]. Значне число досліджень останніх років проведено в суміжних галузях, зокрема економічній та соціальній географії: Барановського В.О., Владімірова В.В., Власенка Н.О., Ковальова О.П. [1-4] та ін.

Мета роботи полягає у виявленні кількісних характеристик структури зеленого поясу приміських зон (ПЗ) міст-центрів та взаємозв'язку між ними, виявлення ролі лісових масивів в оздоровленні довкілля та гуманізації житлового середовища міст і прилеглих територій.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняні дослідники в галузі містобудування ХХ ст. поряд з рекреаційним значенням зеленого поясу, наголошували на його ролі як засобу регулювання росту значних міст. При цьому визначено, що лісопарковий пояс шириною не менше 10 км, становить частину

приміської зони безпосередньо за перспективними межами міста [8,9]. На початку ХХІ ст. з переходом України на концепцію сталого розвитку акцент зміщується на екологічне значення зеленого поясу. Відповідно «Порядку денному на ХХІ століття», що сформований концепцією сталого розвитку, функції зеленого поясу міст-центрів для поліпшення стану довкілля наступні:

- збагачення повітря киснем, пом'якшення мікроклімату та радіаційного режиму міста, зниження рівня запиленості повітря і концентрації шкідливих речовин;
- створення оптимальних умов для відпочинку людей на відкритому повітрі;
 - захист від перегріву ґрунту, стін будівель і пішохідних шляхів.

Експериментально доведено, що крупні міста здійснюють вплив на навколишнє середовище на відстань, у 50 разів більшу, ніж їх власний радіус [6]. За екологічними показниками оптимальне співвідношення площі найзначніших міст до площі лісопаркового поясу повинна бути не менше 1: 5. Наприклад, для Лондона, Парижу, Вашингтону цей показник становить 1:10, у Москві – 1:1,5. Загалом, відповідно від розміру міста-центру, ширина зеленого поясу повинна бути 5-20 км [6].

Наявність лісових масивів, водойм разом з природно-заповідними територіями, їх площа та конфігурація, різноманітність ландшафтної структури мають розглядатись крізь функціонально-планувальні, санітарно-гігієнічні, екологічні, рекреаційно-туристичні аспекти формування та використання територій. На нашу думку, природоохоронні, санітарно-гігієнічні, відпочинкові та рекреаційно-туристичні функції повинні забезпечити якісно повноцінне середовище людини, що обумовлює їх провідну роль серед різноманітних функцій приміської зони міст-центрів. Природні та культурні умови певної місцевості є чинниками, що визначають популярність регіону для туризму. Люди для проведення відпустки, короткочасного відпочинку, вибирають території й об'єкти з різноманітністю можливостей. Тобто такі, де відпочинок можна провести на чистому повітрі в мальовничому природному середовищі, купатись, займатись спортом, а при несприятливій погоді відвідувати історичні, архітектурні пам'ятки та інші атракційні об'єкти. Багато сіл знаходиться поблизу озер, ставків, річок, що створює умови для розвитку туристичних функцій. Особливе значення набувають природоохоронні та заповідні території, оскільки вони мають високі естетичні характеристики ландшафтів. Розширення природоохоронних територій та включення їх в екологічну мережу регіону може сприяти збільшенню туристичного потоку, що надає перевагу «дикій» природі, а в цілому – розвитку туристичної галузі як регіону, міста-центру, так і окремих територіальних громад. Проте, на теренах України не всі міста-центри мають у складі приміських зон достатні території озелених масивів, особливо в лісостеповій та степових зонах. Так, у Полтавській області лісовий фонд складає 273,9 тис. га, загальна лісистість становить 8,6 % при середній по Україні 14,3% та середній лісистості у світі 29%.

Лісистість Полтавського району – 15,5%, а м. Полтава – 2,6% , площа зеленого поясу міста Полтава складає 103 км² [10], що недостатньо відповідно [2,6].

Недостатнім у нашій державі та в Полтавській області зокрема є рівень заповідності території. В Україні він становить лише 6,3% загальної території, в той час як у країнах Європи цей показник досягає 18% за нормами. Тому Державною стратегією регіонального розвитку України (2014р.) заплановано збільшення середньої заповідності до 11% на 01.01.2017р. та до 15% – на 01.01.2021р. Першочергового заповідання потребують заболочені та старовікові ліси: осередки природного біорізноманіття. Приміська зона Полтави взагалі недостатньо забезпечена як лісовими масивами, так і природно-заповідними територіями. Полтавський район, що становить 1 пояс приміської зони має рівень заповідності 1–2%, в інших районах, що охоплює 2 пояс ПЗ (до 40 км), рівень заповідності відповідно – Новосанжарський та Чутівський: 3 – 4%, Машівський і Котелевський: 2 – 3%, Диканський: до 10% [3]. В результаті аналізу й дослідження природних та рекреаційних ресурсів приміської зони м. Полтави, складено схему її рекреаційного зонування та схему середовища приміської зони (рис.1).

Таким чином, актуальним є збільшення як площі лісових масивів, так і природно-заповідного фонду, приблизно втричі. Це знайшло певне відображення у державних програмах, так до 2020 р. заплановано збільшення природно-заповідного фонду у середньому до 20%. Велика розораність (від 75% і більше) території Полтавської області посилює антропогенне навантаження сільських територій, поглиблює екологічну небезпеку довкілля. На порядок денний постало питання перепрофілювання сільських територій. Це перш за все виробничі майданчики в межах сільських поселень та території сіл, що перестали функціонувати. За переписом населення 2001 р. сільська поселенська мережа Полтавської області зменшилась на 9 сіл. За 2001 – 2005 рр. в межах ПЗ Полтави число сільських поселень зменшилось на 11, в т.ч. в Новосанжарському, Полтавському і Чутівському районах зникло по 1-му, в Диканському – 2, в Решетилівському – 6. Соціально-економічне обстеження сільських населених пунктів Полтавської області за 2005 – 2014 рр. свідчить, що цей процес продовжується [5]. Значне коло питань територіального планування потребує відведення певних територій. При вирішенні цих питань виявляється доцільним перш за все враховувати території сільських поселень, що перестали функціонувати та зняті з обліку. При вирішенні питання перепрофілювання цих територій можливі варіанти: переведення їх в сільськогосподарські угіддя, виділення землі під колективні сади міським мешканцям, насадження нових лісових масивів. Переважним є останні два заходи, як такі, що збільшують площу зеленого поясу та лісових насаджень, яких недостатньо у приміській зоні м. Полтави.

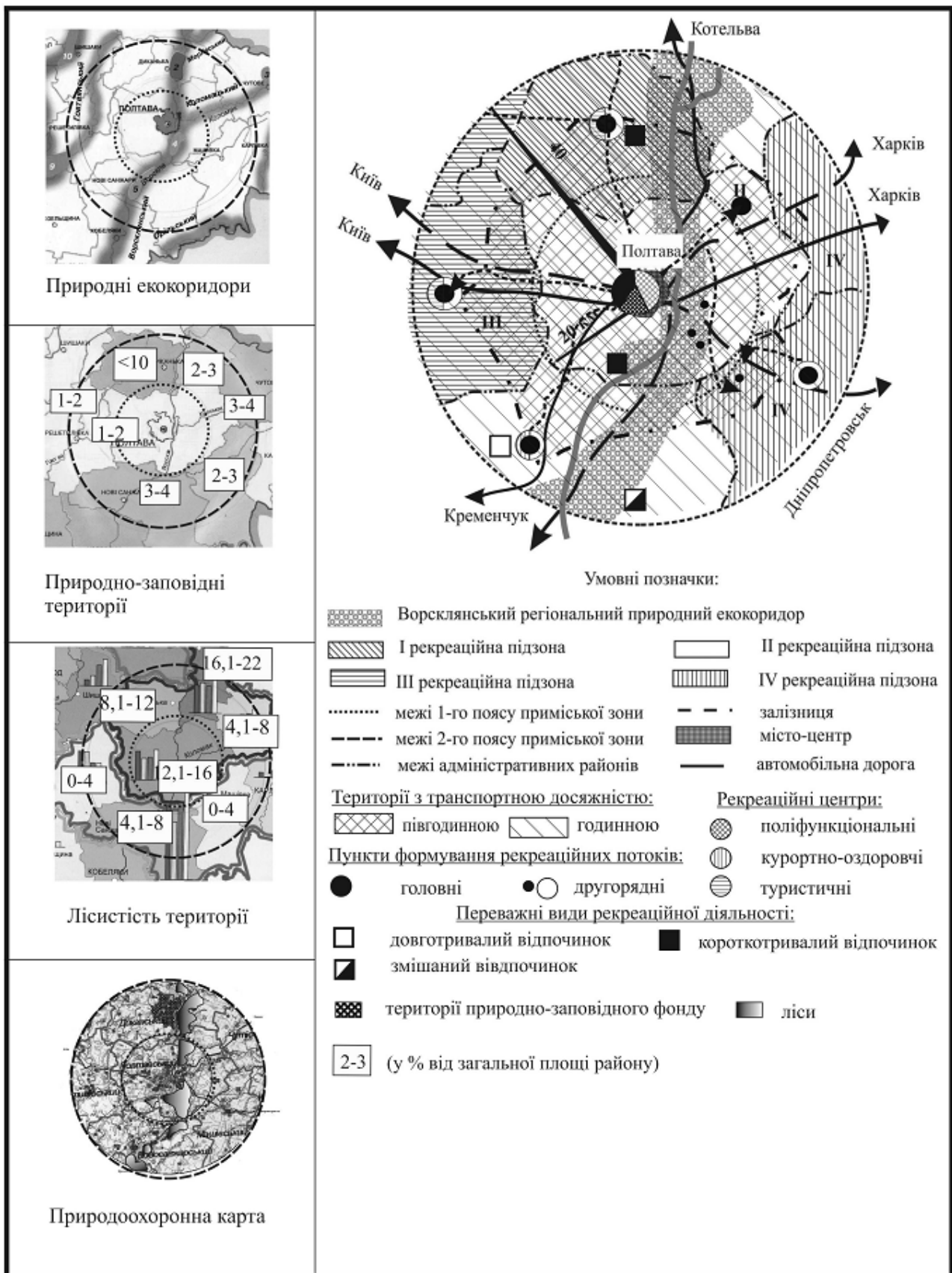

Рис. 1. Схема рекреаційного зонування приміської зони м. Полтави (розроблено з використанням матеріалів В.В. Шулика [11] та Екологічний атлас Полтавщини [3])

Сельбищні території є неповторними за своєрідністю зразками сільського ландшафту, як об'єкту сільської поселенської мережі. Тому, на територіях поселень, що зникають, найбільш доцільним виявляється розвиток рекреації як втілення екологічної парадигми мислення. При значній відстані від міста-центру та відсутності зручних транспортних зв'язків на цих територіях можливим видається насадження нових лісових масивів. Адже 1 га зелених насаджень виділяє на добу до 200 кг кисню.

Загальна площа сучасних земель лісового фонду Полтавського району складає 19,3 тис. га, а лісовий фонд м. Полтава – 270,8 га, що за даними Держкомлісгоспу більш ніж у 3 рази нижче норми, вказаної В.В. Докучаєвим, який проводив дослідження лісів Полтавщини в кінці XIX ст. (цитується за [2]). Програмою розвитку та збереження зелених насаджень у Полтавській області на 2013 – 2017 роки заплановано збільшення площі зелених насаджень на 130 га всього по області.

Висновки. Таким чином, проведені дослідження показують недостатню площу зелених масивів в цілому по області та в зеленому поясі м. Полтава зокрема. До того ж в Полтавській області дуже велика розораність території, що також посилює антропогенне навантаження на ґрунти та довкілля. Рівень лісистості та заповідності в Полтавській області та приміській зоні м. Полтава значно відстає від світових норм, тому потребує подальшого збільшення. Як часткову реалізацію цієї програми можна запропонувати заліснення частини сіл, що перестали існувати та зняті з обліку.

Література

1. Владимиров В.В. Город и ландшафт (проблемы, конструктивные задачи и решения) / В.В. Владимиров, Е.М. Микулина, З.Н. Яргина. – М. : Мысль, 1986. – С. 288.
2. Власенко Н.О. Штучні ліси Чалівського лісового масиву зеленої зони м. Полтава (Еколого-біологічна характеристика) / Н.О. Власенко // Ecology and noospherology. – 2013. – Vol. 24. – No. 1 – 2. – Р. 60 – 67.
3. Екологічний атлас Полтавщини / за ред. Ю.С. Голіка, В.А. Барановського, О.Е. Ілляш. – Полтава: Полтавський літератор, 2007. – 127 с.
4. Ковалев А.П. Ландшафт сам по себе и для человека. Монография / А. П. Ковалев. – Харьков: «Бурун Книга», 2009. – 928 с.
5. Кузьменко Т.Ю. Развитие рекреации как напрямок экологического подхода до территории приміської зони великого міста / Т.Ю. Кузьменко // Проблеми розвитку міського середовища. – 2011. – № 5 – 6. – С. 312 – 313.
6. Піхало О.В. Роль зелених насаджень в урбогенних умовах м. Києва / О. В. Піхало // Проблеми розвитку міського середовища. – 2010. – № 3. – С. 1–5.

7. Приймаченко О.В. Екологічний підхід у регулюванні містобудівних систем / О.В. Приймаченко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2013. – № 34. – С. 385–392.
8. Солофиенко Н.А. К вопросу об ограничении роста крупнейших городов / Н.А. Солофиенко // Районная планировка. Том 1. – К. : Будівельник. – 1969. – С. 2–9.
9. Фомин И.А. Зеленый пояс как средство регулирования роста крупных городов и агломераций / И. А. Фомин // Районная планировка. Том 1. – К. : Будівельник. – 1969. – С. 35–41.
10. Географічні відомості про місто Полтава [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.rada-poltava.gov.ua. – Ліси Полтавщини.
11. Шулик В. В. Врахування принципів самоорганізації рекреаційних систем при моделюванні їх просторової структури в межах регіону / В. В. Шулик // Містобудування та територіальне планування. – 2008. – № 29. – С. 466–473.

Аннотация

Рассмотрены основные положения формирования и развития зеленого пояса пригородных зон, его роль в оздоровлении окружающей среды городов-центров.

Ключевые слова: пригородная зона, рекреация, уровень заповедности, природно-заповедный фонд, лесистость территории.

Abstract

The main statements of formation and development of the green belt of suburban zone and its role in improvement of environment of cities centres have been considered.

Key words: suburban zone, recreation, level of reserving, natural and reserved fund, woodiness of the territory.

УДК 72.033.3(32)20

Лазебна Н.О., д. арх., професор Ніколаєнко В.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ВИКОРИСТАННЯ ЄГИПЕТСЬКОГО СТИЛЮ В СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРІ

Розглянуто застосування єгипетського стилю в сучасній архітектурі, його розвиток та еволюція в часі. Наведені приклади використання його елементів в будівлях різних епох.

Ключові слова: стиль, єгипетський стиль, колони, статуї, піраміди

Актуальність теми. Стиль — сукупність ознак, що характеризують мистецтво певного часу, або індивідуальну манеру архітектора, дизайнера.

Єгипетський стиль – (грец. Aiqyptos від єгип. Ht-k, -pth, вавилонськ. Nīkuptah – «стіна духу Птаха», одна з назв т. Мемфіса) – історичний тип мистецтва, один з найдавніших на Землі, прабатько майже всіх подальших європейських стилів.

Стародавній Єгипет – одна з найперших цивілізованих держав. Тому єгипетський стиль можна по праву назвати теж одним з перших, відомих людині. Єгипетський стиль в архітектурі можна впізнати з-поміж тисячі інших.

Виклад основного матеріалу. Єгиптяни першими в світі створили монументальну кам'яну архітектуру. Найважливішими архітектурними будівлями є єгипетські некрополі й храми. Основні елементи: арки, колони або пілони [4].

а)

б)

Рис.1. Єгипет: а) Храм Абу-Сімбел; б) Луксорський храм

Єгипет був першою країною в історії людства, де уявлення про простір та форму, освячені звичаєм, стали переважати над життєвою доцільністю. В результаті, перемогло усвідомлення художнього оформлення та стилю.

Фактична відсутність внутрішніх стін в давньоєгипетських храмах дозволяє говорити про єдність екстер'єру та інтер'єру.

Багато досягнень єгиптян лягли в основу античного мистецтва. Надалі внесок Стародавнього Єгипту в культуру Європи був дещо призабутий. І тільки наполеонівський похід і зроблені під час нього знахідки, що дозволили Франсуа Шамполіону розшифрувати ієрогліфи, відкрили здивованому світові точку відліку багатьох досягнень єгипетської цивілізації [2]. І навіть в далекому Санкт-Петербурзі на набережній перед академією мистецтв були встановлені знамениті сфінкси з Луксорського храму, що уособлювали Аменхотепа III [1].

Рис.2. Сфінкси з Луксорського храму (м. Санкт-Петербург, Росія).

Відбувається пряме запозичення елементів єгипетського стилю: форма піраміди, статуя, колона, барельєф, декор, рельєф. Існує багато прикладів споруд в єгипетському стилі, таких як: Єгипетський дім в Санкт-Петербурзі, готель «Луксор Лас-Вегас», культурно-розважальний комплекс в Казані, піраміда Лувру.

Архітектура в стилі модерн в Санкт-Петербурзі. Єгипетський дім в Санкт-Петербурзі (біля станції метро Чернишевська на вулиці Захаріївська, 23) – унікальний зразок російського модерну. Фасад будинку прикрашають високі виступаючі колони, розписані обличчями богинь. У центральній частині – арка, стіни і стеля якої прикрашають зображення крилатих сонячних дисків, птахів, що летять. Через арку можна потрапити у внутрішній двір.

З двох сторін від арки розташувалися два симетричних під'їзди. Біля кожних дверей стоять статуї бога сонця зі схрещеними руками і в пов'язках на стегнах. Фасад декорований барельєфами із зображеннями богинь, пілястрами, напівколоннами, сценами з життя та іншим.

Єгипетський будинок був побудований за замовленням дружини статського радника Лариси Ніжинської архітектором Михайлом Согайло в 1913 році. До наших днів будинок практично повністю зберігся в первісному

вигляді. Єдина відмінність - що з'явилися в цоколі вікна. Зараз це елітний житловий будинок, з розташованими на перших поверхах кафе, магазинами.

Петербург розташований в точці середньої лінії трикутника, що з'єднує Велику піраміду Єгипту, піраміду в мексиканському храмовому комплексі Тіуанако і північний полюс. Цим фактом пояснюється велика кількість стародавніх містичних знаків єгипетської, а, можливо, і значно більш давньої культури в Санкт-Петербурзі.

Рис.3. Єгипетський дім (м. Санкт-Петербург, Росія)

Ці символи, наприклад, зображення піраміди, яка випромінює світло, можна зустріти в Ісаакієвському, Смольному і інших соборах і церквах, не кажучи вже про скульптури сфінксів, які кидаються в очі кожному. Вхід охороняють колосальні фігури фараонів з усіма атрибутами влади. Над аркою символ бога Ра – крилатий диск, що світиться, який, до речі, теж зустрічається в різних місцях Петербурга [5]. У нашій свідомості образах людської культури єгипетське мистецтво займає місце немовби початкової точки відліку. Хіба не дивно, що із семи історичних «чудес світу» збереглися тільки піраміди, що досі не втратили силу впливу на оточуючих [2].

Відомі архітектори Йо Мінг Пей та Норман Фостер мають велике відношення до 7 сучасних пірамід. В масовій свідомості піраміди в першу чергу асоціюються з древніми спорудами де-небудь в Єгипті або Мексиці, сучасні архітектори досі періодично зводять будівлі цієї форми. Декілька відомих пірамід останніх десятиліть – у матеріалі BERLOGOS.

Готель «Луксор Лас-Вегас». Наявність «єгипетської» піраміди в Лас-Вегасі, де є і Ейфелева вежа, і Колізей, не те щоб сильно дивує. Розміри готелю, звичайно, вражаючі – він входить до десяти найбільших готелів у світі. Висота 30-поверхового комплексу в формі піраміди досягає 106,7 метрів. Довжина і ширина становить 196,9 метрів кожна. Таким чином, своїми розмірами будівля «Луксор Лас-Вегас» майже повністю, з різницею 2 – 3 метри, копіює Ламану і Рожеву піраміди в Єгипті. Вночі на вершині піраміди з'являється потужний промінь світла, його сила становить понад 40 мільярдів кд. У 2007 була проведена чергова реконструкція відкритої в 1993 році будівлі, в ході якої більшість давньоєгипетських мотивів були замінені на сучасні.

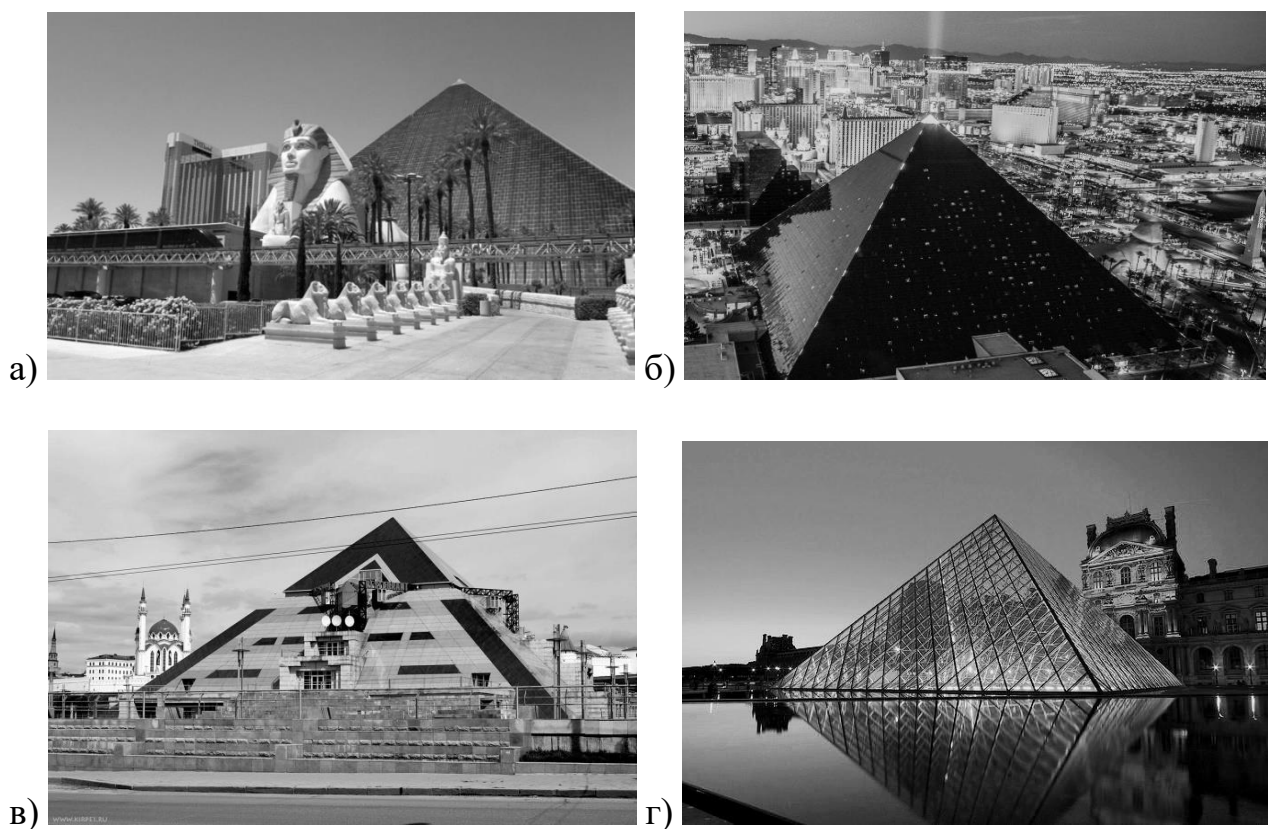

Рис. 4. Приклади використання форми піраміди в сучасній архітектурі:
а), б) – готель «Луксор Лас-Вегас» (Лас-Вегас, США); в) – культурно-розважальний комплекс (Казань, Росія); г) – Піраміда Лувру (Париж, Франція)

Культурно-розважальний комплекс в Казані. Прямо навпроти Кремля архітектори Анатолій і Гульсіне Токареви звели піраміду в стилі хай-тек заввишки більше ста метрів. У комплексі, що має 7 рівнів, розмістилися: концертний зал на 1130 глядачів, фітнес-клуб, ресторан і центр краси та здоров'я.

Піраміда Лувру. Скляні піраміди Лувру були побудовані за наказом президента Франсуа Мітерана архітектором Йо Мінг Пеєм. Висота найбільшої з них, навколо якої розташовані три піраміди поменше, становить 21,6 метра. Грані пірамід повністю складаються зі скляних фрагментів, завдяки чому

підземний вестибюль добре освітлюється. Звичайно, ця споруда виглядає занадто сучасно на тлі класичної будівлі, тому ставлення до неї спочатку було суперечливе [3].

Висновок. Використання єгипетського стилю в сучасній архітектурі надає не лише індивідуальності будівлям та спорудам, а й створює духовну атмосферу стародавніх часів, що позитивно впливає на людину. Символіка Єгипту може зустрічатися не лише в екстер'єрі та інтер'єрі, а й у декорі, ландшафтах, відкритих просторах. Відбувається як пряме запозичення елементів єгипетського стилю: форма піраміди, статуя, колона, барельєф, декор, рельєф, так і використання історичних асоціацій.

Література

1. Шуринова Р. Искусство Древнего Египта / Р. Шуринова // (Серия Искусство стран и народов мира). Ред. В. Чесноков – 1972. – №13. – С. 28 – 29.
2. Пять тысячелетий египетского марафона // Архидея. – 2005. – №12 – С. 100 – 103.
3. Утёмова Л. Семь современных пирамид [Електронний ресурс] – Офіційний сайт: Інтернет-журнал о дизайне и архитектуре BERLOGOS – Режим доступу: <http://www.berlogos.ru/article/ot-jo-ming-peya-do-normana-fostera-7-sovremennyh-piramid/>.
4. Дворцы и храмы Египта [Електронний ресурс] – Офіційний сайт: Allcastle . – Режим доступу: <http://allcastle.info/afrika/egypt>
5. Египетский дом [Електронний ресурс] – Офіційний сайт: вОтпуск – Режим доступу: https://www.votpusk.ru/country/dostoprим_info.asp?ID=9045

Аннотация

В статье рассмотрено применение египетского стиля в современной архитектуре, его развитие и эволюция во времени. Приведены примеры использования его элементов в зданиях разных эпох.

Ключевые слова: стиль, египетский стиль, колонны, статуи, пирамиды

Annotation

The article discusses the use of Egyptian style in modern architecture, its development and evolution in time. It contains examples of using this style elements in buildings of different ages.

Keywords: style, Egyptian style, columns, statues, pyramids

УДК 712.01

Макуха О.В., Медончак О.Г., Страшко Е.Г.,
Полтавський національний технічний
університету імені Юрія Кондратюка

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИКИ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЗА РАХУНОК ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ У СТРУКТУРІ МІСТА

Стаття присвячена проблемам застосування ландшафтних об'єктів в структурі міста та формування естетики міського середовища, універсальності комплексів методів формування гармонійного міського середовища за допомогою ландшафтного дизайну та інтегрування його у структуру міста.

Ключові слова: ландшафтний об'єкт, міське середовище, структура, композиційні закономірності, міста, середовище

Виклад основного матеріалу. Гармонійне впорядкування ландшафтних об'єктів у структурі міста – один із важливих напрямків формування естетики нового або реабілітації існуючого міського середовища. Багатогранність та цілісність усієї системи повинна базуватися на естетичних та психологічних особливостях сприйняття людиною, що в свою чергу залежить від багатьох факторів.

Застосування ландшафтною архітектурою природних компонентів формує простір міста, створює візуальний комфорт за рахунок використання композиційних закономірностей формоутворення, кольорового вирішення, загальної виразності кожного об'єкту та його частин, допомагає різним категоріям населення адаптуватися у міському середовищі, подолати психологічний дискомфорт, пов'язаний з відривом від природи. Цьому може сприяти проектування не окремих ландшафтних компонентів, а комплексів – композиційно та функціонально взаємопов'язаних елементів природного та антропогенного середовища. Містобудівна композиційна цілісність досягається саме через гармонізацію взаємозв'язків її просторових елементів. Чим більше вони різноманітні, чим більша динаміка розвитку міста, тим більш інтенсивним та складним є процес. Гармонійне та естетичне середовище є комфортним для людини і створюється з урахуванням як функціональних, так і соціальних, економічних, екологічних та інших факторів впливу.

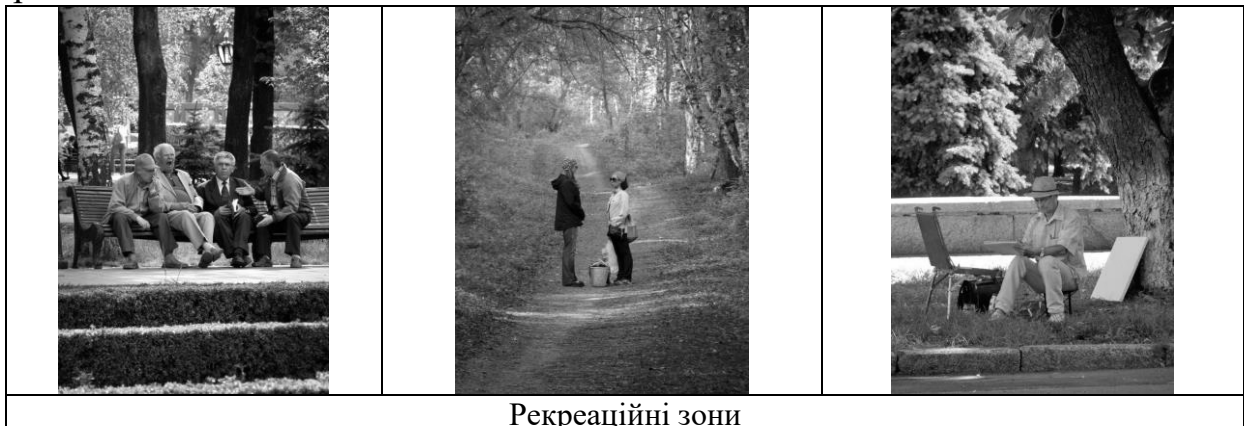
Естетика та виразність простору у місті підвищується не тільки через взаємозв'язок функціонального та естетичного наповнення, а також через гармонійний композиційний взаємозв'язок ландшафтних компонентів із

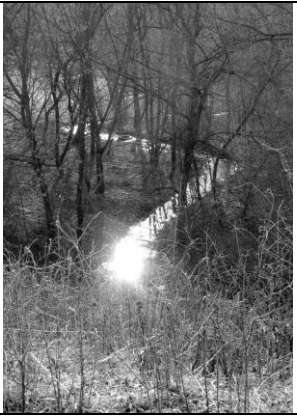
забудовою, через пропорціювання, співмасштабність навколишньому середовищу та людині. Вона формується за рахунок функціонального і композиційного переосмислення принципів створення ландшафтних комплексів. Створення композиційних ландшафтних вузлів та осей візуально з'єднує просторові орієнтири та створює так званий об'ємно-просторовий композиційний каркас містобудівного ландшафту [1]. Його структура формується з урахуванням багатьох факторів, які впливають на загальну естетику міста: існуючий рельєф місцевості, транспортна ситуація, інсоляційні та природно-кліматичні умови. Важливою частиною ландшафтної структури міста є такі ландшафтні об'єкти, як лісопарки, дендропарки, парки, сквери, бульвари, алеї та озеленення вулиць разом із прибудинковими просторами. Кожен з об'єктів має свій емоційний, функціональний та біологічний образ, основою композиції якого є вдале використання умов, в яких він створюється: рельєф, наявність водних джерел, знання біологічних та декоративних якостей рослин та інше [2]. При створенні парків важливу роль відіграє наявність водних поверхонь, як природного походження (струмки, річки, ставки, водоспади), так і штучно створених (канали, фонтани, водосховища). Моделювання штучного рельєфу та організація штучних водних споруджень додає виразності. Це значно підвищує цінність ландшафту людиною з точки зору естетики. Віддзеркалювання водою навколишнього середовища створює додаткові ефекти, які підсилюють загальне емоційне сприйняття при використанні під час створення композицій зелених насаджень (формування масивів, галявин, використання домінант та ін.).

Зелені насадження, окремі елементи та комплекси малих архітектурних форм, що формують ландшафтні об'єкти різних груп (загального користування, обмеженого користування, спеціального призначення) сприймаються найчастіше візуально на рівні людського ока. Важливе значення при цьому має їх грамотний підбір за їх естетичними якостями, врахування архітектонічних особливостей обраної рослинності (з урахуванням їх декоративності під час сезонної зміни кольору рослин, форми крони та розміру). При створенні архітектурно-художнього образу ландшафтних об'єктів у структурі міста значне місце відводиться силуету. Це загальні контури, що сприймаються людиною зі значної відстані при наближенні до об'єкту та підсилюють сприйняття простору. Найчастіше естетичні якості ландшафту сприймаються під час руху людини, тому важлива саме динаміка змін пейзажних картин, їх співрозмірність, використання різноманітних прийомів формування алеї, послідовного розташування масивів, замкнутих та відкритих просторів, галявин, які контрастують із масивами. При створенні алеї у місті, найчастіше, створювали акценти на її початку або закінченні. Це могла бути пам'ятка архітектури, мала архітектурна форма, група або дерево-солітер на відкритому просторі, забудова, водна поверхня та ін. По мірі

руху створюється система різних по глибині пейзажних видів, що мають певний ритм. Різноманітні форми рослинності ще додають емоційності ритмічною грою світла та тіні. Особливо виразно виглядає всередині забудови вертикальне озеленення, декоративні чагарники, газони та квіткове оформлення. У даний час у композиції міських насаджень переважає вільне пейзажне планування з широким застосуванням групових посадок дерев і чагарників із використанням мальовничих групових посадок багаторічних рослин, цвітіння яких триває з ранньої весни до пізньої осені. Вибір виду оформлення залежить від цілого ряду архітектурно-планувальних умов, найважливіші з яких: ракурси, під час руху (статичне чи динамічне сприйняття людиною). Важливим є й пропорційна відповідність або масштабність усіх елементів ландшафтної композиції, як на рівні цілого, так й на рівні деталей та фактур. Єдність художньої частини композиції повинна бути як у цілому, так й у її частинах та деталях. Їй підпорядковується багатоплановість об'ємно-просторових рішень, єдність пропорцій, масштабів колористичне вирішення та інше. Гармонійне поєднання елементів, форм та простору як за принципом тотожності, так і базуючись на контрасті, діє на підсвідомість та сприяє розвитку смаку та культури суспільства в цілому та зокрема у кожної людини, що перебуває у міському середовищі [3].

Висновки. Універсальність комплексів методів формування гармонійного міського середовища за допомогою ландшафтного дизайну та інтегрування його у структуру міста складається з декількох основних аспектів. До них можна віднести принципи екологічної стійкості, естетичного вдосконалювання, багатоплановість, трансформування відкритого та замкненого просторів, багаторівневість вертикальних структур міста, комплексність, цілісність сприйняття середовища з різних ракурсів та ін. Все це, а також врахування потреб різних соціально-демографічних груп населення, у тому числі емоційно-психологічних, пов'язаних із особливостями сприйняття людиною візуальної інформації при проектуванні ландшафтних комплексів та об'єктів, а також їх інтеграція у структуру міста, є основою формування естетики міського середовища.

		
Взаємодія з архітектурою		
		
Парки та сквери		
		
Відображення	Силуети	Тіні
		
Використання водних поверхонь		

Таблиця 1. Ландшафтні об'єкти в структурі міста

Література

1. Вергунов А.П. Архитектурно-ландшафтная организация крупного города / А.П. Вергунов. – Ленинград, 1982. – 134 с.
2. Залеская Л.С. Ландшафтная архитектура / Залеская Л. С., Микулина Е. М. – М. : Стройиздат, 1979. – 235 с.
3. Родичкин И.Д. Ландшафтная архитектура / И.Д. Родичкин. – К. : Будівельник, 1990. – 336 с.
4. Сычева А.В. Ландшафтная архитектура / А.В. Сычева. – Минск: ООО «Парадокс», 2002. – 88 с.

Аннотация

Эта статья посвящена проблемам применения ландшафтных объектов в структуре города и формированию эстетики городской среды, универсальности комплексов методов формирования гармоничной городской среды с помощью ландшафтного дизайна и интеграции его в структуру города.

Ключевые слова: ландшафтный объект, городская среда, структура, композиционные закономерности, город, среда

Abstract

This article is devoted to problems of application objects in the landscape structure of the city and the formation of aesthetics of the urban environment, universality complex methods of forming a harmonious urban environment through landscaping and integrating it into the structure of the city.

Keywords: landscaping object, urban environment, structure, composition patterns, city, environment

УДК 72.012:378.147

доцент Ніколаєнко В.В., Нестеренко А.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПИТАННЯ ЕСТЕТИКИ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ КОМПОЗИЦІЙ

Описується основні принципи виконання студентами архітектурного факультету творчих композицій. Описується процес формування естетичного сприйняття архітектури під час виконання композиційно-творчої роботи.

Ключові слова: естетика, композиція, архітектура, міське середовище

Питання естетики архітектури – одне з головних в навчальному процесі майбутніх архітекторів. Поняття естетики в загальному розумінні можна віднести до двох наукових областей: мистецтвознавчої та філософської. Під час мистецтвознавчого аналізу архітектури, як твору мистецтва, естетика є головним питанням. Визначення естетичної цінності студентами, не як пересічними глядачами, а як майбутніми архітекторами, складний процес, що потребує комплексної підготовки [1].

Образотворчі дисципліни, відповідають за формування у студентів образного та аналітичного мислення, також приймають участь у розвитку відчуття прекрасного. Формування естетичного сприйняття архітектури – одне з базових завдань. Розуміння міського середовища, не лише як логічної структури, а як «живого», динамічного мистецького об'єкту.

В межах дисципліни «Рисунок. Живопис», що викладається для майбутніх архітекторів в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка, програмою передбачено виконання ряду академічних завдань та творчих композицій. Програма складена таким чином, щоб за час навчання студенти опанували всі необхідні навички створення графічних та живописних зображень, як з натури, так і за уявою. Слід зауважити, що за останнє десятиліття відбулися значні зміни в навчальній програмі, було значно зменшено кількість годин відведених на академічні завдання. Аргументом для змін, вважається потреба спонукати студентів до самостійних творчих пошуків та більш глибокого вивчення архітектури [2,3].

Програма практичного курсу «Рисунок» та «Живопис» передбачає виконання ряду творчих композицій, що спрямовані на вивчення художніх стилів та течій мистецтва. Декоративні композиції виконуються на різноманітні теми, що пов'язані з архітектурною тематикою: міський пейзаж, пам'ятка архітектури, міський парк, сакральна архітектура, архітектурна фантазія (рис.1).

Архітектурна естетика пов'язана з поняттям архітектурного стилю. Виконання декоративної композиції, дотримуючись певного стилю чи техніки, залежить від теоретичних знань з історії мистецтв, можливості визначити основні риси того чи іншого художнього напрямку, творчої школи та їх можливість реалізувати. Творчий процес пов'язаний не лише з застосуванням практичних навичок, а в першу чергу – це інтелектуальна робота, що вимагає великої теоретичної бази знань історії мистецтв.

Створення творчої композиції – складний процес, що залежить від просторового сприйняття й уяви та має чітку структуру виконання. Тематика завдань є логічним підсумком блоку аудиторних та самостійних робіт. Студенти використовують весь спектр графічних та живописних матеріалів, навички та вміння, що отримані в процесі виконання попередніх завдань, користуються знаннями отриманими на інших дисциплінах (основи площинної композиції, історія архітектури) [4].

Завданням студентів є творчий пошук студентами архітектурних об'єктів, що мають естетичний потенціал, на основі якого буде створюватися композиція. Студенти самостійно обирають архітектурні об'єкти (історичні чи сучасні будівлі) на основі яких будуть створювати творчі композиції. Основним аргументом для вибору архітектурного об'єкту є його естетика та історично-культурна цінність. Надається час на пошук об'єкту, це робота в процесі якої студенти вчаться помічати та оцінювати естетичну цінність архітектури міста, зосереджувати увагу на деталях, що найкраще виражають образ. Студенти проводять фото фіксацію обраних об'єктів, здійснюють ряд графічних натурних зарисовок – це важливий етап вивчення архітектури міста.

Студенти виконують творчі композиції під керівництвом викладачів, що мають професійну художню освіту. Викладачі контролюють процес, вказують на помилки та надають консультації, щодо їх виправлення. Виявлено, що викладачі користуються власним художнім смаком та естетичними вподобаннями. Інколи це пригнічує студента в розвитку власних ідей, тому слід пам'ятати про індивідуальний підхід. Виникають проблеми під час затвердження архітектурного об'єкту на основі якого створюються творчі композиції. Естетичний смак студентів не співпадає з вподобанням викладачів, виникають дискусії. Кращим аргументом для вибору об'єкту стає його культурна та мистецька цінність.

На етапі ескізування студенти створюють кілька варіантів композиційного вирішення. Основна вимога до композицій – завершеність образу, та повне розкриття обраної теми, що також залежить від правильного використання антуражу та стафажу. Студенти мають навчитися відчувати зв'язок між усіма елементами міста.

Рис. 1. Приклади студентських робіт на тему «Моє місто». Творчі композиції

Інколи студентам важко знайти композиційне рішення, спираючись лише на власний образотворчий досвід. Завдання викладача на цьому етапі - направити хід роботи в напрямку контретного художнього стилю. Студентові вказують на приклади композицій виконаних визнаними майстрами, дозволяючи наслідувати техніку та принцип побудови композиції.

Безпосереднє виконання композиційно-творчої роботи – останній етап. Студенти виконують графічно чи живописно завершену композицію, що можливо експонувати на студентських художніх виставках. Також студенти використовують власні творчі здобутки у науково-дослідницькій діяльності. Виконавши кілька композиційно-творчих робіт студенти надалі зможуть впевнено вирішувати більш складні композиційні завдання, зокрема і в проектній роботі [5,6].

Сучасній архітектурі часто притаманні риси незавершеності, недоречне поєднання елементів різних стилів, ігнорування загального міського середовища, як результат, втрачається зв'язок між елементами міста [7].

Навчившись стилізувати та творчо опрацьовувати вже створені архітектурні об'єкти, студенти отримують можливість в майбутньому створювати власні образи, довершені архітектурні композиції, глибше розуміти естетику міста.

Література

1. Боров Ю. Б. Эстетика: Учебник / Ю. Б. Боров. – Москва: Высшая школа, 202. – 511 с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Рисунок») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. О. В. Острогляд. – Полтава, 2015. – 14 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Живопис») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. А.А. Нестеренко. – Полтава, 2015. – 13 с.
4. Логвиненко Г. М. Декоративная композиция / Г. М. Логвиненко. – Москва: Владос, 2005. – 161 с.
5. Магали Д. Я. Рисунок для архитекторов / Д. Я. Магали, Р. Д. Эрнест. – Москва: «Арт-родник», 2005. – 194 с.
6. Вавилин В. Ф. Рисунок: учебное пособие / В. Ф. Вавилин, В. В. Вавилин, В. А. Моисеенко. – Саранск: Изд-во Мордов. ин-тф, 2004. – 104 с.
7. Тімохін В. О. Основи дизайну архітектурного середовища / В. О. Тімохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік. – Київ: Основа, 2010. – 400 с.

Аннотация

В статье описываются основные принципы выполнения студентами архитектурного факультета творческих композиций. Описывается процесс формирования эстетического восприятия архитектуры при создании композиционно-творческой работы.

Ключевые слова: эстетика, композиция, архитектура, городская среда

Annotation

The article describes the basic principles of architectural faculty students perform creative compositions. Describe the process of formation of aesthetic perception of architecture when creating compositional and creative work.

Keywords: aesthetics, compositions, architecture, urban environment

УДК 711.4-163

Обідний О.Б.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НОМЕНКЛАТУРИ ШКІЛ ПРИ ОПТИМІЗАЦІЇ МЕРЕЖІ ШКІЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дослідження присвячене питанням оптимізації мережі шкільних будівель в сільських адміністративних районах Полтавської області. Визначені особливості формування номенклатури шкільних будівель при стандартній і альтернативній системах середньої освіти на прикладі адміністративних районів Полтавської області.

Ключові слова: оптимізація, мережа, установи середньої освіти, альтернативна система освіти

Вступ. Після соціальних трансформацій останніх двадцяти років реформування зазнала і система освіти. Поява нових видів освітніх установ: гімназій, ліцеїв, приватних шкіл, альтернативних методів навчання, впровадження поглибленого вивчення окремих предметів в звичайній школі, говорить про те, що в освітньому процесі відбуваються зміни, відбувається масова реорганізація. З'являються нові методи освіти, школи коригують учбові програми, додаючи нові предмети. При цьому інноваційний учбовий процес протікає в типових будівлях, що залишилися у спадок від попередньої соціальної системи. З'являється невідповідність учбового процесу і його матеріальної просторової оболонки. Дослідженню даного напрямку було приділено багато уваги в працях: В.І. Степанова, В.В. Хохлова, С.К. Саркісова, С.П. Славянського.

Основна частина. Мережа існуючих учбових закладів сільських адміністративних районів Полтавської області носить статичний характер і повною мірою не реагує на демографічні сплески. Оптимізація мережі об'єктів шкільної мережі складається з вибору оптимальної місткості залежно від системи розселення і чисельності шкільного контингенту в окремих пунктах на основі модифікації відомих математичних методів [1].

Аналіз контингенту великого числа сільських шкіл Ново-Санжарського району показав, що ні в одній школі немає стовідсоткової нормативної наповнюваності усіх класів. Іншими словами, жодна типова місткість сільської школи не відповідає фактичній чисельності контингенту, що навчається в селі. Між тим точний розрахунок наповнюваності класів дуже важливий, оскільки по

діючих нормах учбової площі переповнювання класів допускати не можна. В той же час, школа з незаповненими класами – нераціональна.

Як показали результати аналізу, відносна питома вага чисельності дошкільнят і початкових класів, що вчаться, більше в малих і середніх населених пунктах, а у великих вище питома вага старших класів. Це пояснюється тим, що міграційні потоки сільського населення, як правило, спрямовуються в міста, де існує велика варіантність працевлаштування, і у меншій мірі в малі й середні населені пункти.

При оптимізації мережі шкільних установ на організацію системи середньої освіти постійно впливають нові методи і напрями в педагогіці [2]. Ці напрями ґрунтовані на останніх досягненнях загальної і педагогічної психології, вікової фізіології, дослідженнях в області організації педагогічної праці і форм керівництва учбово-виховним процесом. На сьогодні є актуальним впровадження нового типу учбового процесу і новітніх технологій в системі освіти на основі альтернативної системи освіти, зокрема антропософське навчання Рудольфа Штайнера і педагогіка Вальдорфа. Ця система освіти об'єднує вчення про антропологічні особливості дитини з архітектурною концепцією функціонального і об'ємно-просторового формування шкільних будівель, особливістю організації вільного учбового середовища [3]. На сьогодні альтернативна система освіти вже складає 30 % загальної кількості шкіл.

Визначення номенклатури планувальних елементів шкіл і порівняння набору основних приміщень альтернативних і традиційних шкіл є важливим аспектом у формуванні альтернативної мережі освітніх установ. Альтернативні системи освіти накладають відбиток на планувальні особливості учбової будівлі. Нові вимоги до проведення учбового процесу спричиняють за собою збільшення деяких функціональних зон і виникнення додаткових приміщень, які необхідно передбачити в сучасній шкільній будівлі.

Для розрахунку площі альтернативних шкіл застосовуються нормативні показники спецшкіл гуманітарного профілю. Перелік і площі приміщень визначаються з урахуванням контингенту учнів, штатного розпису адміністративно-викладацького і допоміжного персоналу, учбових планів, особливостей організації учбово-виховного процесу.

Обов'язковим набором приміщень для обох типів учбових закладів є такі функціональні групи приміщень: класи, учбові кабінети, лабораторії і аудиторії; креслярські зали (у спецшколах, професійних і вищих учбових закладах); учбово-виробничі; фізкультурно-спортивні; бібліотечні; клубно-видовищні: актовий зал з естрадою, артистичні, конференц-зали, фойє-танцювальна зала, клубні приміщення, студії естетичного виховання, кіно-апаратна, складські приміщення, туалети; громадського харчування; допоміжні

і підсобні: вестибюль, гардероби, рекреації; санвузли, комори і ін.: санітарні вузли в школах для учнів; туалети і душові для персоналу їдальні; складські приміщення, комори, приміщення прибирального інвентарю; приміщення для зберігання домашнього і робочого одягу у блоці учбово-виробничих майстерень; душові у блоці учбово-виробничих майстерень; побутова кімната-роздягальня технічного персоналу з душовою кабіною.

Крім того, усі приміщення учбового закладу діляться на:

- приміщення з постійною площею (кожне з яких одне на усю школу).
- приміщення, площа яких залежить від кількості учнів.

Друга група приміщень, площа яких є розрахунковою, також мають бути представлені в обох типах шкіл. Розрахунок таких приміщень проводився виходячи з основної структурної одиниці школи – одного учбового класу. Кількість учнів в стандартному класі традиційної загальноосвітньої школи складає 25 – 30 чоловік, тоді як в альтернативній школі, згідно педагогічними вимогами, місткість одного класу повинна складати 15 – 20 учнів.

Різниця між планувальною організацією традиційних і альтернативних шкіл полягає в способі групування приміщень. Для традиційних шкіл схеми типового групування є визначальним. У той же час, в спеціалізованих школах з індивідуальною учбовою технологією при узгодженні з місцевими органами освіти і санітарного нагляду допускається інша побудова функціонально-планувальної структури будівлі, яка встановлюється завданням на проектування.

Порівняльний аналіз кількості неспеціалізованих учбових приміщень в школах, організованих за принципом учбових центрів, в яких кожен клас має власне класне приміщення, привів до таких висновків:

- однокомплектні школи доцільно організовувати за принципом закріплених класів-кабінетів, оскільки необхідна їх кількість дорівнює кількості неспеціалізованих учбових кабінетів при організації школи за принципом учбових центрів;

- двокомплектні школи найраціональніше (з точки зору економії учбових площ) проектувати на основі збільшення учбових центрів;

- трикомплектні школи можна організувати на основі як одиничних, так і збільшених учбових центрів. Кількість учбових приміщень для обох варіантів однакова. Перевага того або іншого варіанту залежить від конкретних умов;

- для чотирьохкомплектних і п'ятикомплектних шкіл найбільш доцільна структура з одиночними учбовими центрами, які мають в порівнянні зі збільшеними ту перевагу, що об'єднують меншу кількість дітей, що доцільніше з гігієнічної і педагогічної точок зору.

Таким чином, дво-, три-, чотирьох- і п'ятикомплектні школи, організовані за принципом учбових центрів, мають значну економію учбових площ в

порівнянні з варіантом шкіл із закріпленими класними кабінетами. Для двокомплектних шкіл економія складе 21%, для трьох комплектних – 19%, для чотирьохкомплектних – 21%, для п'ятикомплектних – 22%.

За запропонованою методикою відповідно до учбового плану визначена кількість кабінетів по предметах, яким необхідно спеціалізовані учбові приміщення для шкіл, що організовані за принципом кабінетної системи.

Порівняльний аналіз результатів показує, що кабінетна система, що діє нині, дещо ефективніша в порівнянні з системою учбових центрів для 4- і 5-комплектних шкіл, для 3-комплектних шкіл кількість учбових приміщень однакова, а для 1- і 2-комплектних шкіл система учбових центрів є більш економічним рішенням. В той же час, функціонально-планувальні, гігієнічні, педагогічні переваги систем учбових центрів в порівнянні з кабінетною системою говорять про те, що вона більше відповідає потребам сучасного учбового, виховного процесу. На практиці повновагі комплектні школи майже не зустрічаються. Звичайно, співвідношення потоків учнів різного віку нерівномірне і залежить від цілого ряду умов: демографічного складу населення, рівня розвитку системи освіти і інших факторів. Психологами встановлено, діти від 6 до 10 років у своєму психічному розвитку коштують набагато ближче до дітей від 3 до 6 років, чим до підлітків.

Необхідність переосмислення розділення дитячих освітньо-виховних установ на типи відповідно до вікових психосоматичних особливостей дітей дає основу для розробки нової типізації, по якій дитячі дошкільні і початкові шкільні установи повинні належати до одного типу. Доцільним також, особливо для сільської місцевості, являється відділення початкової школи від загальноосвітньої і створення єдиного освітньо-виховного комплексу – «дитячий садок – початкова школа» з блоком приміщень загального призначення, яким можуть користуватися усі діти населеного пункту.

Висновок. В результаті проведеного порівняльного аналізу внутрішньої структури шкільних будівель були виявлені певні розбіжності між набором основних планувальних елементів традиційних і альтернативних шкіл:

1. Специфіка організації учбового процесу в альтернативних школах обумовлює потребу в додаткових видах класних приміщень (класи на відкритому повітрі, класи-альтанки), а також у видозміні основних класних приміщень (прямокутна форма класного приміщення не є ідеальною для організації уроків у формі обговорення, демонстрації відеоматеріалів і так далі).

2. Класні приміщення альтернативних шкіл доцільно групувати у блоки за віковою ознакою навколо загального центру, що сприяє утворенню дружніх зв'язків і об'єднанню колективу. Велика увага приділяється творчому розвитку

учнів, тому розвиненішим стає блок клубних приміщень, майстерні трудового виховання і гурткові приміщення.

Розроблена номенклатура об'єктів традиційних і альтернативних шкіл, яка буде використана для формування мережі шкіл з альтернативною системою навчання.

Література:

1. Саркисов С.К. Принципы проектирования и оптимизации сети школьных зданий: Учебн. пособие /С.К. Саркисов. – К.: УМК ВО, 1990. – 128 с.
2. Пастовенський О.В. Оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів в умовах регіону (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01/ Пастовенський О.В.; Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2009. – 160 с.
3. Славянский С.П. Системы и типы зданий общеобразовательных школ в структуре большого города: исследования и рекомендации на примере Великого Новгорода: Дис. ... канд. архитектуры. / С.П. Славянский. – СПб., 2007. – 178 с.

Аннотация

Исследование посвящено вопросам оптимизации сети школьных зданий в сельских административных районах Полтавской области. Определены особенности формирования номенклатуры школьных зданий при стандартной и альтернативной системах среднего образования на примере Ново-Санжарского района Полтавской области.

Разработана номенклатура объектов традиционных и альтернативных школ, которая будет использована для формирования сети школ с альтернативной системой обучения.

Ключевые слова: оптимизация, сеть, учреждения среднего образования, альтернативная система образования

Annotation

Research is devoted to the optimization of the network of school buildings in the rural districts of Poltava region. The features of the formation of the range of school buildings in the standard and alternative systems of secondary education in Novi Sanzhary example of the Poltava region.

The range of areas of traditional and alternative schools, which will be used to form a network of schools with an alternative system of education have been developed.

Keywords: optimization, network, institutions of secondary education, alternative education, the nomenclature

УДК 72.012.6

Острогляд О.В., Гончар Ю.В.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

АНАЛІЗ КОМПОЗИЦІЙНОЇ ФОРМИ АНСАМБЛЮ КРУГЛОЇ ПЛОЩІ МІСТА ПОЛТАВИ

Проведений історичний аналіз забудови Круглої площі міста Полтави, та аналіз композиційної форми.

Ключові слова: міський простір, архітектурна композиція, архітектурно-просторова композиція, форма, архітектурний ансамбль, ритм

Постановка проблеми. Теорія композиції розглядає закономірність побудови об'єктів усіх масштабних рівнів – від окремих міських ансамблів до композиційних систем регіонального масштабу, виявляючи загальну закономірність їх формоутворення за законами єдності. Композиційний аналіз у містобудівному мистецтві має ряд особливостей. Ці особливості визначаються властивостями містобудівних утворень як об'єктів художньої творчості: єдністю функціональних і художніх сторін, взаємозв'язком об'єктів із природними умовами та компонентами; динамікою процесів формування об'єктів.

Архітектурно-просторова композиція міста включає міські ансамблі, систему зелених насаджень і парків, розміщених в системі композиційних вісей, які є основними міськими магістралями, які об'єднують домінанти міста. Природний ландшафт і результат його оцінки повинен стати основою для формування основних композиційних вісей, панорам і силуету міста, для вибору кращих місць розміщення домінант у вигляді великих міських ансамблів [1, с.49-50].

Мета дослідження: проаналізувати композицію форми ансамблю Круглої площі міста Полтави.

Об'єктом дослідження є композиція архітектурного ансамблю міста.

У системі створення образу міста, обумовленому шляхами руху, зазначають емоційне сприйняття (Ле Корбюзьє), аспекти впізнаваності (К. Лінч), драматичний аспект (Д. Епплейрд, К. Лінч і Д. Майер). Архітектурна композиція зумовлює послідовне наростання емоційних вражень по ходу руху – від початку шляху до кульмінаційного вузла. Тут важливим є виділення особливих компонентів середовища, які потребують зупинки або уповільнення руху перед кульмінаційним розкриттям (І. Алферов, В. Антонов, Р. Любарский). Рух не просто пов'язує людину із предметом і простором, а й

надає емоційний сенс (Г. Забельшанский, А. Мінервін, А. Раппапорт, Г. Сомов). У число головних емоційних засобів впливу на сприйняття входить ритм – універсальна властивість багатьох явищ природи і людського життя (І. Ламцов, М. Туркус, М. Гінзбург, А. Іконніков). Ритмічні властивості архітектурного твору характеризуються взаємним розташуванням активних (ритмічний акцент) і пасивних (інтервал) елементів (Е. Шемшуріна). Акценти здатні прискорювати або сповільнювати психологічний час людини. Для досягнення композиційної цілісності архітектурного об'єкту необхідні порушення елементарних ритмічних законів (І. Ламцов, М. Туркус, А. Білий) [1, с.36].

Виклад основного матеріалу. Важливим елементом композиції нового міста є встановлення пропорцій між обсягом забудови і природним середовищем, між розмірами площ і ансамблями, що їх оточують, а також між пропорціями міського плану [2, с.36].

Формування і розвиток композиції історичного міста – засновано на зв'язку між його минулим, теперішнім і майбутнім. Подальший розвиток композиції повинен ґрунтуватися на зв'язку із композиційними вісями і стати основою для композиційного розміщення нових районів і реконструкції старих кварталів міста [2, с.36].

Композиція міста, як похідна від функціонально-транспортної структури, розкривається в процесі його динамічного сприйняття [2, с.36].

Однією із властивостей є повтор – основа архітектурного ритму, архітектурних метафор і конвенціональних форм. Він забезпечує виникнення подібних асоціацій, думок і образів і впізнавання прототипу. Це дозволяє не тільки розпізнати архітектурний образ і визначити комунікативно художні функції пластичної мови, а й дозволяє розкрити зв'язок архітектурного твору із культурно-історичним і природним контекстом [2, с.93].

Просторово-часова композиція міста (ансамблю) включає організацію ритмічного ряду просторів у напрямку шляху руху до домінуючого елементу. Ритмічний ряд складається із серії вже визначених просторових акцентів (напружень) і пауз (розширень). Акцентами виступають крайові простори між двома просторами-опозиціями: внутрішнім і зовнішнім, світлим і темним, крупно-і дрібномасштабним, просторами різних структурних рівнів тощо. Паузи є рівномірні незмінні простору. Акценти можуть фіксувати також і переломи у напрямі руху. Ритм змінюваних видових картин, зміна просторово-світлових вражень створює єдиний сюжет просторово-часової композиції в архітектурному сюжеті [2, с.94].

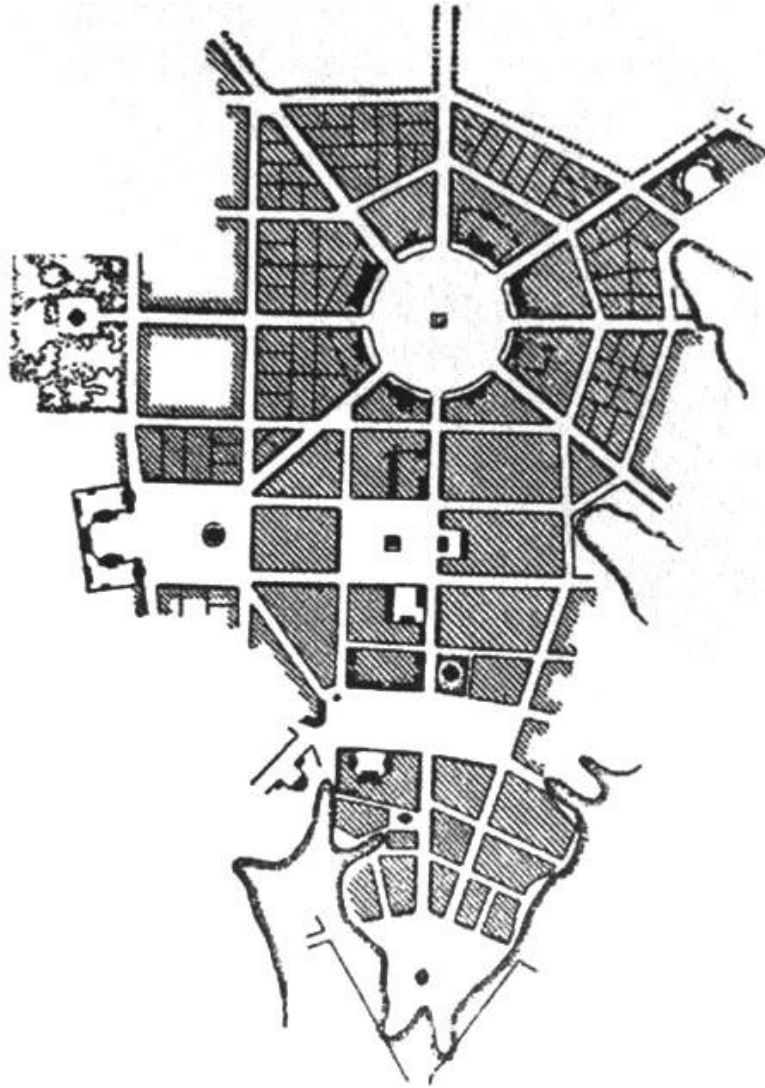

Рис. 1. Фрагмент плану міста Полтави із Круглою площею, 1820

Яскраве втілення теорії архітектурної композиції, ритму, динаміки елементів можна побачити на прикладі Круглої площі у місті Полтава. Яка утворена ритмом 7 споруд у стилі класицизм.

Для них характерні: єдність, симетричність, нюансні відмінності, співвідношення і пропорції між частиною і цілим.

Формування Круглої площі у Полтаві триває впродовж 1805 – 1811 років коштом відомого мецената С. Кочубея. За цей час від Успенської дзвіниці була прокладена Олександрівська вулиця (сучасна вулиця Соборності). Першою новобудовою площі 1809 року став Полтавський Малоросійський Поштамт. Протягом 1809 – 1811 років зведені: будинок Дворянського зібрання, Губернські та Повітові присутні місця, будинки трьох губернаторів (цивільного, віце- і генерал-губернатора).

У Полтаві створюється кадетський корпус для 4 губерній: Полтавської, Чернігівської, Катеринославської й Слобідської України (Харківської). У 1834

році почали зведення будівлі. Урочисте відкриття відбулося 1840 року [3, с.196]. Споруда мала монументальний вигляд. Найбільша будівля ансамблю (довжина фасаду – 132 м), у стилі класицизму пізнього періоду, строгих, але красивих форм. Вісь симетрії головного фасаду акцентовано восьмиколонним римсько-доричним портиком, який спирався на рустовану аркаду першого поверху. Центральну частину даху вінчав купол, під яким знаходилась Сампсонівська церква. До центрального входу вели сходи та два прямих пандуси, розташовані обабіч фасаду. Первісно стіни не були потинькованими, а контрастували червоною цеглою й побіленими деталями, що підкреслювало суворо-монументальний образ будівлі [3, с.196-197].

Серед урядових споруд, споруджених на Круглій площі, найбільшим, був корпус Губернських державних установ. Будівля Губернських присутніх місць споруджений у 1810 році за типовим проектом архітектора Адріана Дмитровича Захарова.

Під час розробки плану забудови Круглої площі південно-східний сектор її був відведений для дому Полтавського дворянського зібрання. Споруду було збудовано у 1810 році за проектом Адріана Захарова. Своїм оформленням і композицією вона дещо відрізняється від інших споруд ансамблю. Головний фасад – симетричний. Центральний портик, піднятий над карнизом будівлі, спирається на винесену частину першого поверху, в якому знаходився вестибюль. Колони портику, яких нараховується шість, відступають від стіни створюючи невелику терасу.

Скромно виглядав, порівнюючи з іншими будовами на площі, 2-поверховий будинок повітових присутніх місць. В ньому при відсутності колон архітектурна виразність досягнута за рахунок пропорцій і більш багатой обробки центральної частини з фронтоном, де перший поверх рустовано, а вікна другого поверху мають більш багату архітектурну обробку, ніж вікна бокових крил.

Зовсім в іншій архітектурній манері досягнуто рішення фасадів 2-поверхових споруд – Дворянського зібрання і нездійсненого в натурі проекту головного корпусу гімназії. В обох будинках є спільні риси композиції, відчувається рука одного майстра. Цоколь не відіграв в них ролі стилобата, як це видно у спорудах А. Захарова. Центральний портик спирається на виступаючу частину першого поверху з парадним входом, створюючи на рівні підлоги другого поверху невеличку терасу, з якої можна милуватися площею і пам'ятником. Портики головних фасадів, криті трикутними фронтонами, підносяться вище увінчуючого карниза, підкреслюючи значення великих приміщень, розташованих у центрі. Автором проекту гімназії міг бути губернський архітектор М. Амвросімов, який на відзнаку від типових проектів,

розрахованих для будівництва на прямокутних ділянках, зробив ввігнутий фасад довгастої споруди, для того щоб в даних конкретних умовах будівництва в Полтаві підкреслити форму Круглої площі. Вважаючи на близькість «архітектурного почерку», можна припустити, що він також є автором будинку Дворянських зборів.

Висновки. Отже, можна побачити не лише позитивні якості забудови, але й істотні недоліки, які полягали у порушенні пропорційного співвідношення між великою вільною територією і малою етажністю будівель, що її оточують. Це, мабуть, відчували і сучасники, і, щоб згладити контрастність масштабу, у 20-х роках Круглу площу розбили на 4 сектори, утворивши палісадники із квітковими клумбами. Розбивка парку внесла новий принцип планування площі, який фактично знищив поняття міської площі у загальному розумінні цього слова. Вона перетворилася на круглий парк із навколишньою кільцевою магістраллю і радіальними алеями.

Література

1. Коптева Г.Л. Семантика «порога» в архитектурной ритмике городской среды / Г.Л. Коптева. – Харьков: Харьковская национальная академия городского хозяйства, 2009. – 104 с.
2. Шубович С.А. Введение в архитектурный мониторинг городской среды / С.А. Шубович. – Харьков: Харьковская национальная академия городского хозяйства, 2009. – 67 с.
3. Халимон В.Ф. Полтавщина очима краєзнавця / В.Ф. Халимон. – Полтава: Дивосвіт, 2009. – 304 с.
4. Лебединський О.В. Полтава вчора и сегодня / О.В. Лебединський. – Полтава: Дивосвіт, 2012. – 166 с.

Аннотация

В статье проведен исторический анализ застройки Круглой площади города Полтавы и анализ ее композиционной формы.

Ключевые слова: городское пространство, архитектурная композиция, архитектурно-пространственная композиция, форма, архитектурный ансамбль, ритм

Annotation

In the article the analysis of the historical construction of the city of Poltava Round Square and the analysis of it's compositional form.

Keywords: urban space, architectural composition, architectural and spatial composition, form, skyline, rhythm

УДКУ 72.01(72.04)

Радомська В.Р.,
Національний університет «Львівська політехніка»

ПОЗИЦІОНУВАННЯ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ В КУЛЬТУРНОМУ ЛАНДШАФТІ ЛЬВОВА ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XX СТ.

На основі емпіричних досліджень висвітлено вплив сакральної архітектури на формування та розбудову урбаністичного середовища м. Львова та передмістя в першій чверті XX століття. Зокрема, розглянуто роль та позиціонування сакральних будівель в аспекті ідентифікації мультикультурного середовища міста.

Ключові слова: роль, сакральна архітектура, урбаністичний простір, культурний ландшафт, м. Львів, Модест Сосенко

Стан проблеми: Аналізуючи генезу розбудови Львова на зламі XIX – XX століть, можна виокремити основні осередки та появу нових об'єктів громадського призначення, що мотивоване зміною геополітики суспільства тогочасної Галичини. Активізується міське суспільно-культурне середовище українців у Львові, що спричиняє до появи об'єктів-ідентифікаторів, які суттєво змінюють урбаністику міста. Однак, залишаються не достатньо висвітлені тогочасні тенденції та практичні методи інтегрування сакральної архітектури у вже існуючу урбаністичну структуру міста.

Стан дослідженості: Теоретичні засади процесів втілення ідентичностей різних культур у просторовій структурі міст, достатньо фундаментально розкриті у монографічному виданні професора Б. Черкеса «Національна ідентичність в архітектурі міста» [1]. Дослідження генези та розбудови урбаністичного культурного ландшафту Львова, зокрема українського сегменту, розглянуто в матеріалах дисертації Я. Юрик [2].

Актуальність: Сучасні тенденції та ряд змін в геополітичному устрої Львова поставило нові виклики перед архітекторами та дизайнерами. Досвід трансформації храмової архітектури латинського обряду для потреб християн східної гілки є одним з методів пошуку українського «культурного ландшафту» в укладеній століттями урбаністиці міста. Досвід та принципи розбудови Львова першої чверті XX ст. – важливий сегмент на шляху формування сучасного культурного ландшафту міста.

У процесі історичного розвитку відбувається зміна так званого «культурного ландшафту» урбаністичного простору. В цьому контексті достатньо показовими були і залишаються об'єкти сакральних споруд, які стають яскравими ретрасляторами соціально-політичного устрою держави. В Галичині, у першій чверті XX ст., багатонаціональне місто Львів стає яскравим репрезентантом пошуку ідентичності. В цей період у структурі виокремились основні культурні осередки домінуючих спільнот: поляки, юдеї, українці, вірмени. Кожна з цих громад формувала свій статус в міському середовищі, і в процесі утвердження об'єктів-символів та їх ідентичності в структурі міста відбуваються зміни.

Ретроспективний аналіз тогочасного будівництва свідчить про те, що ідейно-символічний характер інтегровано в будівництві громадських установ, костелів, монастирів, церков. Для підсилення ідентифікації будівлі, яскраво використовується принцип синтезу, в якому ключеву роль відводять декоративно-монументальним мистецьким засобам (мозаїки, поліхромії, вітражі, сграфіто). Нового значення набуває форма консервації, реставрації та збереження сакральних пам'яток. Оскільки, сакральні споруди відзначаються особливою масштабністю та монументальністю, то і їх збереження та поява вносить суттєві зміни в урбаністичне середовище. Ідейно-символічний характер української ідентичності репрезентувався в будівництві громадських установ, трьох храмів у межах центру Львова та численних церков в ближньому передмісті (табл.1).

У цьому контексті, прикладом може слугувати знакова будівля товариства «Дністер» (архітектор А. Захарієвич, І. Левицький, 1904 – 1906 рр.), збудована в українській ділянці на вул. Руській, 20, а також зведені освітні та сакральні об'єкти в межах міста [4, с. 182 – 184]. Розбудова української інфраструктури відбувалась поряд із знаковими будівлями попередніх історичних періодів (до 1900 р.) та у ділянках локалізації українських осередків [3], серед яких Народний дім (архітектори С. Гавришкевич, В. Шмідт, 1851 – 1864 рр.), Наукове товариство ім. Т. Шевченка (арх. М. Фехтер, 1880 р.), товариство «Просвіта» (архітектор Б. Меретин, 1744 р.); сакральні об'єкти: Успенська церква (архітектор П. Італієць, 1547–1559 рр.), церква Святого Миколая (XIII ст.), церква Св. Онуфрія (сер. XVI – XIX ст.), церква Святого Духа (1729 р.), церква сестер Василіанок (архітектор Є. Заблікевич, 1881 р.), церква Петра і Павла (архітектор К. Фесингер, 1798 р.), церква Святої Параскеви П'ятниці (1643 – 1645 рр.) [3].

В архітектурі Львова періоду 1900 – 1918 рр. сформувалось дві основні паралельні лінії архітектурної стилістики: традиціоналізм (у формі історизму), новаторство (стиль модерн) [2]. За твердженням Б.Черкеса, дві основні гілки

стилістичного пошуку в архітектурі Львова – традиціоналізм і лінія «новаторства», частково поєднувались (рис.1).

Процес пошуку архітектурної ідентичності українців в полікультурному середовищі міста був зосереджений на використанні засобів домінуючого в сусідній Європі стилю – «модерн» та його національних трансформацій (віденської «сецесії», закопанського модерну, німецького «югендстилю» тощо).

Таблиця 1.

Споруди української спільноти в міському просторі Львова,
1900 – 1920 рр.

№	Об'єкти	
1	Громадські	1900 – 1920 рр. – кредитний банк «Дністер», арх. А. Захарієвич, І. Левицький, 1904 – 1906 рр. – Український робітничий дім, арх. М. Майредер, 1908 – 1909 рр. – «Народна гостинниця», арх. Т. Обмінський, 1904– 1906 рр. проект українського народного театру у Львові, арх. спілка Ф. Фельнера і Г. Гельмера, 1904 р.
2	Навчальні заклади	1900 – 1920 рр. – Бурса Руського товариства Педагогічного, арх. Т. Обмінський, Л. Левицький, 1906 р. – Бурса Народного дому , арх. фірма І. Левинського, 1906 – 1907 рр. – Бурса собору Св. Юра, арх. Т. Обмінський, 1903 –1904 рр. – Музичний інститут, арх. О. Лушпинський та ін., 1913 – 1916 рр. – Академічний дім , арх. Т. Обмінський, Ф. Левицький, 1904 – 1906 р.р.
3	Сакральні об'єкти	1900 – 1920 рр. – церква Архангела Михаїла, арх. бюро І. Левинського, 1891р., стінопис М. Сосенко (1905 – 1907 рр.), с. Підберізіці – Преображенська церква, арх. С. Гавришкевич, 1906 р. – церква Вознесіння Господнього , арх. В. Галицький, 1901 р. церква Св. Андрія і Володимира у передмісті (с. Богданівка), 1918 р. (зруйнована в 60-х рр. XX ст.) – церква Св. Георгія , арх. Г. Загс, В. Равський, 1897 – 1901 рр.

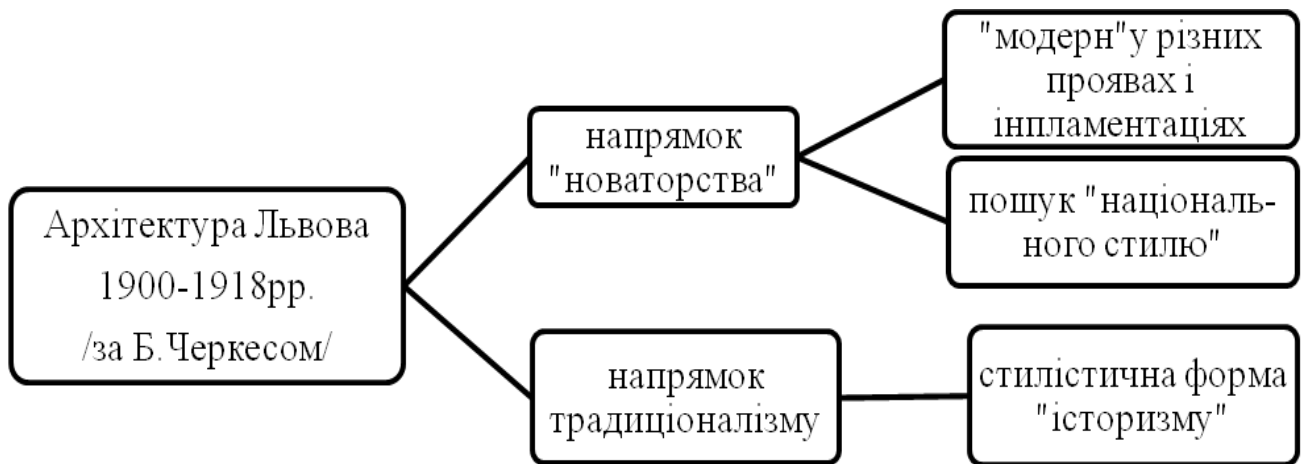

Рис.1. Напрямки формотворення та стилістичних особливостей архітектури Львова 1900 – 1918 рр.[за Черкесом; 2,с. 22]

В цьому процесі важливу роль відіграє нова плеяда українських митців, серед яких Модест Сосенко (1875–1920), які створили програмно нові тенденції в організації іконографічної інфраструктури інтер'єрів храмів за посередництвом поліхромій, іконостасів, вітражів [6]. Синтез модерну та візантійського мистецтва сформував нове бачення сакрального дизайну, що суттєво впливало на загальні образно-стилістичні тенденції у культурному ландшафті тогочасного Львова. Нова форма локальної архітектурної ідентичності простежується: в інтерпретації та трансформації форм історичної архітектурної спадщини Львова (перехід від традиціоналізму до новаторства); у принципах поєднання елементів локальних історичних стилів з етномотивами. Глобальна ідентичність архітектурних об'єктів сформувалась на основі європейських архітектурних шкіл в стилістиці «модерн» та індивідуальних архітектурних і образно-стилістичних особливостей мистецьких творів у структурі архітектурної споруди.

Висновок: кінець XIX-го і пер. третина XX ст. для урбаністики Львова позначилась особливим зростом українського національного руху, відродженням культури та швидкою генеративністю в питанні генези і розвитку типологічних, конструктивних та естетичних принципів архітектури громадських споруд, які становлять складний конгломерат явищ і проблем в культурному просторі міста. Якщо врахувати, що на початку XIX століття в церковному будівництві відзначено значну кризу, то процес швидкої генези наприкінці XIX ст. та бурхливий розвиток в першій чверті XX ст., можна позиціонувати як феноменальне явище в історії та культурології України, яке сформувало і культурний ландшафт знакового міста Львова.

Література

1. Черкес.Б.С. Національна ідентичність в архітектурі міста: Монографія /Б.С.Черкес/.– Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. – 268с.
2. Юрик Я. М. Вплив ідентичності на формування архітектури Львова у ХХ ст. : автореферат дис. на здобуття ступеня канд. арх. : 18.00.01 «Теорія архітектури,реставрація пам'яток архітектури» / Я. М. Юрик. – Л., 2011. – 34 с.
3. Чепелик В. Український архітектурний модерн/ В.Чепелик; [упоряд. З.В.Мойсеєнко-Чепелик]. – К.:КНУБА, 2000. –378 с.
4. Радомська В. Р. Ідентифікація сакральної архітектури за посередництвом мозаїк і стінописів / Радомська В. Р., Піддубна Н. Г., Тирпич І. А. // «Мир науки и инноваций». – Выпуск № 2, Том 10. – Иваново : «Научный мир», 2015. – С. 61 – 64.

Аннотация

На основе эмпирических исследований отражено влияние сакральной архитектуры на формирование и развитие урбанистической среды города Львова и предместья в первой четверти ХХ века. В частности, рассмотрена роль и позиционирование сакральных зданий в аспекте идентификации мультикультурной среды города.

Ключевые слова: роль, сакральная архитектура, урбанистическое пространство, культурный ландшафт, Львов, Модест Сосенко.

Abstract

The article deals with empirically examined influence of sacred architecture on formation and building of urban environment in Lviv and its suburb in the first quarter of XX century. In particular, the article focuses on the role and position of sacred buildings as part of identification of multicultural city environment.

Key words: role, sacred architecture, urban space,cultural landscape, Lviv, Modest Sosenko.

УДК 725.622.721.33

Руденко М.О.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПРИНЦИПОВІ КОМПОЗИЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ СПОЛУЧЕННЯ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ЗАБУДОВИ І РОБОЧОГО БОРТУ КАР'ЄРУ З ПЕТЛЕПОДІБНОЮ ФОРМОЮ ТРАСИ.

Розглядається формування принципів композиційних рішень для сполучення просторових форм забудови і робочого борту кар'єру з петлеподібною формою траси як прийом об'ємної диференціації будівельного об'єкту, сформованого на території рекультивованого кар'єру.

Ключові слова: петлеподібна форма траси, рекультивованій кар'єр, громадські будинки і споруди; архітектурний об'єм.

Актуальність теми. Проблема неможливості використання у господарських цілях територій які займаються кар'єрами є актуальною для ряду промислових міст України. Виявлення прийомів об'ємного формування будівель в умовах рельєфу дозволить наблизитись до рішення проблеми будівництва на порушених територіях, зокрема, рекультивованих кар'єрах.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. На сучасному етапі розвитку теорії архітектури розроблено безліч прийомів та принципів взаємодії архітектури і ландшафту. Таку взаємдню досліджували науковці: В.Р. Крогіус [4], Ю.І. Курбатов, В.К. Щербань [7]. Дослідження формування громадських будівель захищених землею проводились архітекторами Л.В. Кургановською та М.К. Трегубовим [6]. Особливості формування громадських будинків, зокрема, навчальних закладів в умовах складного рельєфу, розглядалися О.С. Слепцовим та Л.Н. Ковальським [2]. Дослідженням будівництва на схилах, зокрема і на порушених територіях присвятив свої наукові роботи також дослідник з США польського походження Wacław Zalewski [8].

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Тематика статті пов'язана з основними положеннями Концепції сталого розвитку пов'язана з науковими дослідженнями Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка і підпорядкована плановій науково-дослідницькій темі «Високоєфективні сталезалізобетонні несучі конструкції каркасів багатоповерхових будівель» (державний реєстраційний номер 0115U002418).

Мета статті. Розгляд заходів для реалізації прийому об'ємної диференціації будівельного об'єкту, сформованого на території рекультивованого кар'єру.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи проектування громадських будинків і споруд в умовах кар'єрів, найбільшої уваги заслуговують геометричні показники чаші кар'єру. До основних геометричних показників відносяться: площа, конфігурація в плані, структура, глибина, крутизна і тип схилів. Якщо кар'єр розглядається як споруда, а будівництво у ньому як своєрідна реконструкція, а точніше – реновація, то функціональне навантаження основних зон кар'єру має бути збережене. В першу чергу це стосується комунікацій. Параметри дороги, що спускається до дна кар'єру, а відповідно і ширина уступів та кут ухилу бортів формуються за відповідними нормативними документами [8]. Петлеподібний тип трас характерний для неглибоких кар'єрів з автотранспортним сполученням. Повздовжні ухили доріг залежно від вантажопідйомності автотранспорту можуть становити 60‰, 80‰ або 100‰ для максимальної довжини підйому відповідно 300, 160 або 100 м [1]. Величина поперечного ухилу автодороги залежить від типу дорожнього покриття, ширини, водопроникності, швидкості руху і становить 20-40 ‰. Дороги на уступах виконуються з поперечним ухилом в 20 ‰ в бік вищого уступу. Величина поздовжнього ухилу тимчасових доріг приймається в межах 60-80 ‰.

Прийом об'ємної диференціації будівельного об'єкту передбачає наступні принципові композиційні рішення для сполучення просторових форм забудови і робочого борту кар'єру з петлеподібною формою траси: одна будівля, група будівель, фронтальний ряд забудови, глибинним рядом забудови, масою забудови, змішаним варіантом. Одиночна будівля (рис.1) приймає на себе роль просторового акценту і разом з природною формою служить точкою відліку в візуальному читанні структури оточення.

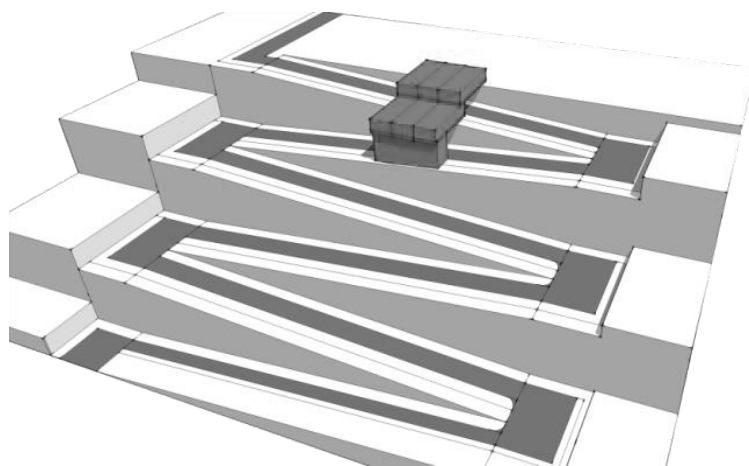

Рис.1 Композиційне рішення «одиночна будівля»

Акцентна роль будівлі забезпечується контрастним протиставленням його геометричних форм «природним» формам оточення. Архітектурний об'єм може посилити ритміку структурного устрою ландшафту і утворити в межах огляду нові пропорційні відношення його частин.

Група будівель (рис. 2) утворює архітектурний простір, його форма, розміри, напрям і динаміка розкриття служать додатковими засобами виявлення особливостей ландшафту. Якщо будівель залучає багато візуальних засобів (має значну масу, вирізняється значно кольором, тощо) архітектурна тема стає провідною в навколишньому просторі [7]. Тоді елементи ландшафту включаються в архітектурно-просторову композицію забудови в якості акцентів. Але напрям розвитку композиції забудови слід вибирати з умов виявлення структурних особливостей навколишнього ландшафту.

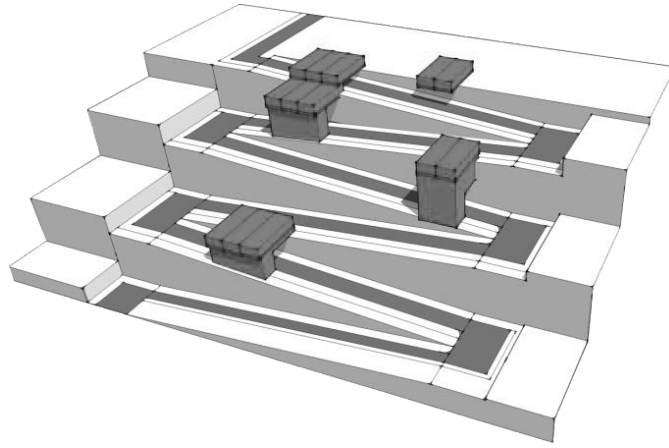

Рис.2. Композиційне рішення «група будівель»

Фронтальний ряд забудови (рис. 3) в ландшафті утворює архітектурний план просторової структури в глибинному напрямку її розкриття. Важливим завданням у цьому випадку буде співвіднесення фронтального ритму в композиції забудови з ритмом природних форм і просторів. Важливими будуть формування силуету забудови та його ув'язка з силуетом природних форм.

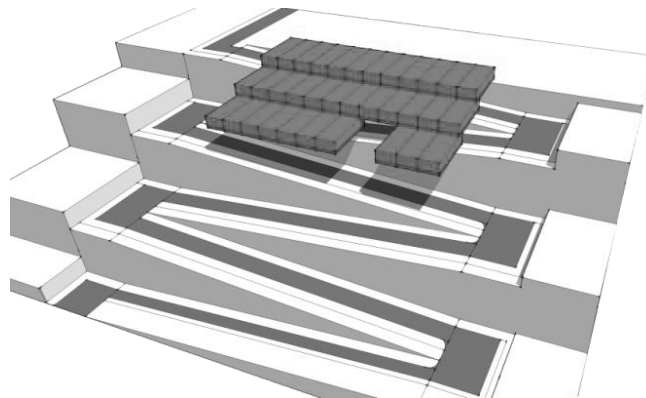

Рис.3. Композиційне рішення «фронтальний ряд»

Головною композиційною ознакою глибинного ряду (рис.4) є ритм, чим і визначається основне завдання формування взаємодії забудови і ландшафту. По фронту видового кадру глибинний ряд забудови композиційно активний. Часто він різко розділяє простір на дві частини і тоді виникають завдання формування їх взаємозв'язку.

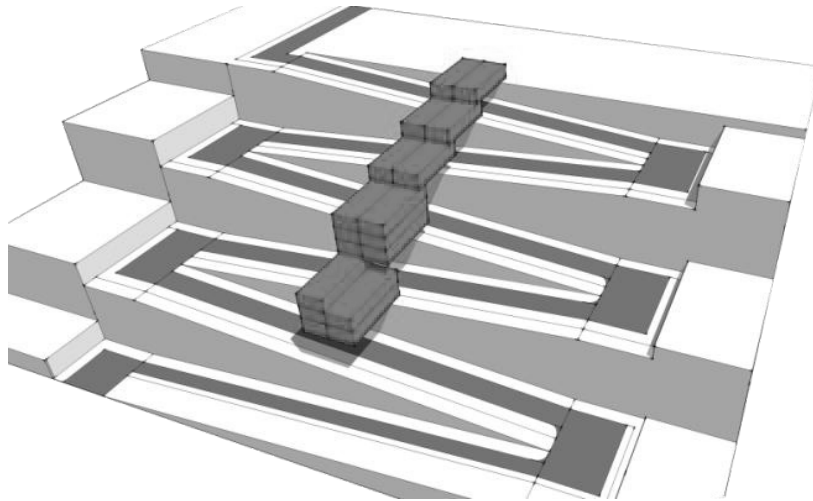

Рис.4. Композиційне рішення «глибинний ряд»

Маса забудови (рис. 5) як просторова форма характеризує об'єкт, розміри якого відповідають місту чи його району. Забудова може легко придушити структурні особливості ландшафту. Тому головним завданням формування композиційного взаємодії міста та ландшафту слід вважати виявлення засобами забудови характерних ознак простору.

Обираючи такий вид забудови необхідно враховувати можливі складнощі з організацією інсоляції у такому об'єкті. Враховуючи ширину доріг, що прокладаються під час будівництва кар'єру, глибина тераси буде досить значною: від 10 м.

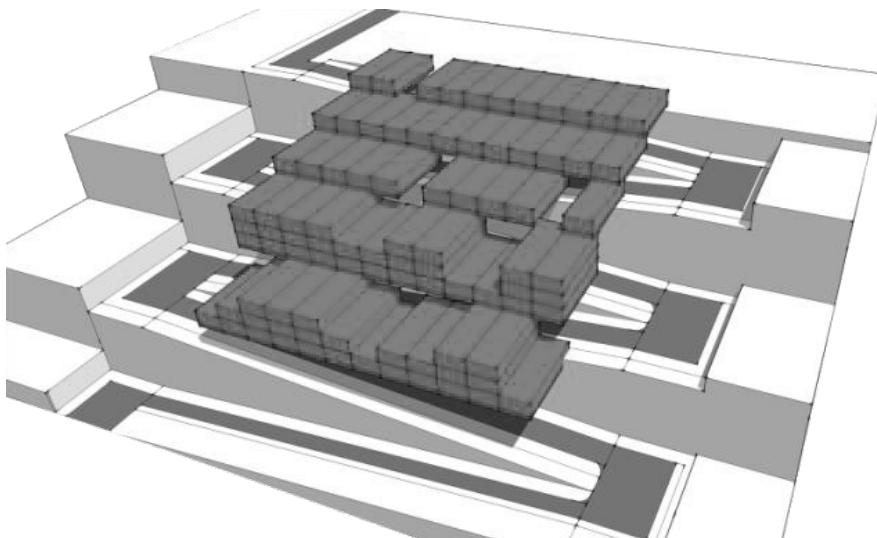

Рис.5. Композиційне рішення «маса забудови»

Змішаний тип забудови (рис.6) може включати елементи попередніх типів забудови крупнорозмірних замкнених ландшафтів.

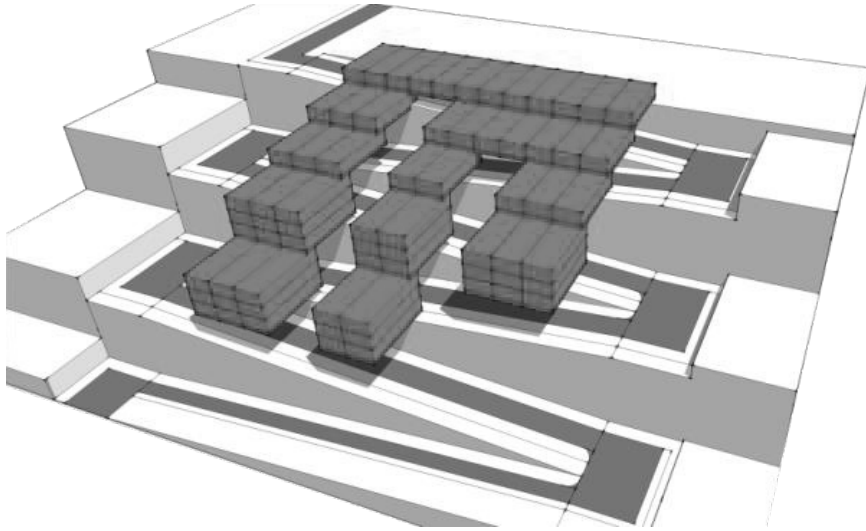

Рис.6. Композиційне рішення «змішаний тип»

Висновок. Прийом об'ємної диференціації будівельного об'єкту передбачає наступні принципові композиційні рішення для сполучення просторових форм забудови і робочого борту кар'єру з петлеподібною формою траси: одна будівля, група будівель, фронтальний ряд забудови, глибинний ряд забудови, маса забудови, змішаний варіант. Будинки з композиційною структурою маса забудови та фронтальний ряд через специфіку рельєфу (значна ширина тераси) можуть мати проблеми через нестачу освітлення, а одиночна будівля не заповнює крупнорозмірне середовище кар'єру належним чином. Отже, раціональними рішеннями для такого рельєфу є група будівель, глибинний ряд та змішаний тип забудови.

Література:

1. Гаврилов Г.М. Градостроительные принципы рекультивации карьеров: (обзорная информация) – Сер. Архитектура. Районная планировка. Градостроительство. / Г.М. Гаврилов, Г.Ф. Колкушкина, К.С. Шутикова.– М.: Ротапринт ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре, 1983. – Вып. 4. – 52 с.
2. Ковальський Л.Н. Опыт проектирования, строительства и эксплуатации школьных зданий, возводимых в сложных инженерно-геологических условиях: (обзорная информация) / Л.Н. Ковальський,

О.С. Слепцов. – Сер. Гражданские здания. – М.: Ротапринт ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре, 1986. – Вып. 3. – 44 с.

3. Кравченко О.В. Направления градостроительного использования нарушенных территорий. / О. В Кравченко , О. В. Чемакіна, Д.Н. Ильченко // Материалы немецко-украинского круглого стола «Покрытие и озеленение терриконов» 20 февраля 2013 г. – Донецьк: ДОНАБА, 2013. – С. 8–9.

4. Крогиус В.Р. Город и рельеф / В.Р.Крогиус. – М.: Стройиздат, 1979. – 128 с.

5. Преображенский В.С. Ландшафты в науке и практике /В.С. Преображенский. – М.: Знание, 1991. – 48 с.

6. Трегубова М.К. Защищенные землей общественные здания и сооружения: обзорная информация. Сер. Общественные здания. / М.К. Трегубова, Л.В. Курганская. – М.: ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре, 1983. – Вып. 5. – 44 с.

7. Щербань В. К. Ландшафт и архитектура города /В.К. Щербань // — К.: Будівельник, 1987. — 87 с.

8. Zalewski W. Buildings on Slopes/ Wacław Zalewski, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, USA. – 1970. – 164 p.

Аннотация:

В статье рассматривается формирование принципиальных композиционных решений для взаимодействия пространственных форм застройки и рабочего борта карьера с петлеобразной формой трассы как прием объемной дифференциации строительного объекта, сформированного на территории рекультивированного карьера.

Ключевые слова: петлеобразная форма трассы, рекультивированный карьер, общественные здания и сооружения; архитектурный объем.

Abstract:

The article shows the principal composition solutions for the interaction of spatial building forms and quarry loop-shaped road forming as a volume differentiation method of formed on the reclaimed quarry territory designed project.

Keywords: _loop-shaped road, recultivated quarry, public buildings and structures; architectural volume.

УДК 725.4

к.арх., доцент Руденко Т.В.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНОГО РІШЕННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ БУДІВЕЛЬ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ МОДУЛЬНО-БЛОЧНОГО ТИПУ.

Розглядаються проблеми формування архітектурно-художніх вирішень виробничих будівель, що розвиваються в часі, та пропонуються шляхи їх вирішення.

Ключові слова: модульно-блочні підприємства, архітектурно-художнє вирішення, архітектурний образ промислової будівлі, динамічно-адаптивні підприємства, виробничі будівлі

Актуальність теми. На сьогоднішній день, в період розвитку України, як конкурентоздатної європейської держави, неможливо упускати важливість проблем промислових об'єктів. За останні 20 років відбулось певне переосмислення в баченні архітектури промислових будівель. В останні десятиліття в архітектурній практиці здійснено відхід від залізобетонного та цегляного промислового будівництва, це дозволило зменшити час експлуатації будівель, та спростити подальший демонтаж будівлі, для попередження появи депресивних, на пів покинутих залізобетонних "скелетів" пострадянських промислових будівель, які зараз спостерігаються в кожному українському місті. Перехід до промислового будівництва з використанням металевих конструкцій, дозволяє архітектору розширити набір засобів та прийомів для формування архітектурного образу виробничих будівель. Наприклад, зараз є можливість використовувати атмосферостійкі матеріали, які тривалий час не змінюватимуть своє кольорове вирішення. На ряду з цими змінами, є потреба в осмисленні та забезпеченні засобами досягнення виразності нових підходів в проектуванні промислових будівель. Одним з яких є модульно-блочний тип будівель.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. На сучасному етапі розвитку теорії архітектури розроблено безліч прийомів та принципів формування і поліпшення архітектурно-художнього рішення промислових будівель. Такі дослідження проводилися Бутаєвим О.С., Дубсоном А.А., Розенбергом М.Б., Сухінін Л.Н., Блохіним В.В., Сьомкою С.В. та іншими.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Тематика статті пов'язана з основними положеннями Концепції сталого розвитку та виконана в

рамках держбюджетної теми кафедри архітектури будівель та містобудування ПолтНТУ «Гуманізація середовища життєдіяльності людини».

Мета статті. Розгляд засобів та прийомів формування архітектурно-художнього вирішення динамічно-адаптивних промислових об'єктів.

Виклад основного матеріалу. Під час аналізу існуючих молокопереробних підприємств була виявлена негативна тенденція відводу архітектурно-художнього рішення в промислових будівлях на друге місце, адже замовник більше зацікавлений у здешевленні будови та скорочення термінів будівництва за рахунок спрощення образного рішення шляхом мінімізації кількості декоративних елементів або відмови від них. Цим обумовлюється стриманість образних рішень промислових об'єктів. При створенні будь-якого промислового підприємства кінцевим результатом, що цікавлять замовника, тобто не сама будівля, а продукція що в ньому буде виготовлятися і часто не передбачають винесення певної вигоди з створення оригінального образного рішення. Ще одним фактором, який впливає на погіршення естетичних якостей промислової будівлі є часте «формальне» участь архітектора в процесі проектування виробничої будівлі, котрий максимально зводиться до взаємодії «технолог ↔ інженер-будівельник».

Але існують також і винятки, коли промисловий об'єкт проектується для великої компанії яка зацікавлена в тому, щоб об'єкт ідентифікувався як її власність за рахунок певних рекламних елементів і високою естетичною цінністю будівлі. На основі аналізу існуючих промислових будівель було зроблено висновок, що всі виробничі будівлі можна розподілити за трьома категоріями складності архітектурно-художнього вирішення: раціональний, рекламний та рекламно – іміджевий. (Рис.1)

Поява специфічних типів будівель (динамічно-адаптивних типів промислових будівель) з'являється й потреба у пошуці нових підходів до формування образного вирішення промислових будівель.

Використання модульно-блочного методу проектування дає можливість формувати архітектурно-художній образ будівлі, що розвивається у часі. Зведення кожного наступного модуля підприємства змінює архітектурно-художнє та композиційне вирішення об'єкту, його пропорції та силует. Тому архітектурно-художній образ будівлі повинен передбачати наступні його зміни.

Модульне нарощування, яке відбуватися шляхом блокування модулів однієї потужності, формує метричний композиційний ряд на фасадах підприємства. Нарощування підприємства різними за потужністю модулями дає змогу формувати композиційне вирішення з певними ритмічними або комбінаторними змінами.

А)

Б)

В)

Рис. 1. Приклади архітектурно-художнього вирішення молокопереробного підприємства модульно-блочного типу.

А – іміжевий підхід; Б – рекламний підхід; В – традиційний підхід.

Незважаючи на час зведення модулів та різницю в просторових показниках виробничих модулів, слід формувати підприємство згідно з єдиним композиційним задумом. Слід гармонійно поєднувати модулі підприємства які були зведені першочергово та ті, які зводяться з достатньо довгим проміжком часу.

За умов проектування модульно-блочної виробничої будівлі молокозаводу можливі два підходи до організації архітектурно-художнього рішення, які базуються на виділенні модульності формування об'ємно-просторової композиції. Першим підходом є акцентування певних окремих модулів в композиційній структурі будівлі. Другий підхід базується на організації цілісної композиції.

На вибір підходу формування архітектурно-художнього вирішення впливають два фактори:

1. Максимально можлива кількість виробничих модулів підприємства (кінцева потужність підприємства).

2 . Часові проміжки між введенням кожного наступного модулю виробничої будівлі молокозаводу.

Формування багатомодульного об'єму будівлі виконується з урахуванням кінцевого об'єму будівлі, його силуету та композиції. Кінцева композиція формується як логічний наслідок розвитку композиційного задуму перших модулів. При одномодульному вирішенні можливо формувати образ із використанням традиційних підходів.

Тривалість часу, яка пройшла від зведення першого(их) модулів до побудови наступного, відіграє значну роль, адже при невеликих розривах у часі між чергами будівництва проблем з підбором кольорового вирішення не виникає, але з тривалим плином часу кольорове вирішення зведених раніше фасадів змінюється (вигоряння на сонці, запилення, певні механічні пошкодження), тому новобудова буде відрізнятися за тоном та насиченістю. Тому слід використовувати прийоми, що передбачають різнокольорове вирішення фасадів будівлі, або різних за фактурою або тоном.

При застосуванні конструкцій високої заводської готовності перед проектувальником постає завдання формування виробничої будівлі з готових просторових композиційних елементів, набір яких формує завершену виробничу будівлю. Підбір таких композиційних елементів повинен вестися з урахуванням основних законів колористики та композиції.

Висновок. Архітектурно-художні вирішення промислових будівель є предметом суперечок серед архітекторів, адже призначення їх несе суто утилітарний характер. Але в той же час, вони відіграють значну роль у формуванні естетичної якості антропогенного середовища міста.

Література:

1. Бутаев О.С. Руководство по совершенствованию эстетических качеств промышленных предприятий / ЦНИИПромзданий Госстроя СССР. – М.: Стройиздат, 1981, 87 с.
2. Дятков С.В. Архитектура промышленных зданий: учебник. / С.В. Дятков, А.П. Михеев, – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство Ассоциации строительных вузов, 2008. – 560с. 47. 38.
3. Ким Н.Н. Промышленная архитектура / Н.Н. Ким. – М.: Стройиздат. 1979. – 176 с., ил.
4. Костов К. Типология промышленных зданий / К. Костов; пер. с болг. Ц.М. Симеонова; Под ред. Н.Н. Кима – М.: Стройиздат, 1987. – 208с.: ил. 71.
5. Новиков В.А. Архитектурно-эстетические проблемы реконструкции промышленных предприятий / В.А. Новиков, А.В. Иванов. – М.: Стройиздат, 1986. – 168с. 83.
6. Руденко В.В. Архитектурное формирование углеобогачительных фабрик модульно-блочного типа / В. В. Руденко // Передовой проектный и научный опыт в градостроительстве и архитектуре, рекомендуемый для внедрения. Информационный сборник. № 5 . ВНИИТАГ Госкомархитектуры. – М.: 1991. С. 45–56.
7. Сьомка С.В. Роль пропорцій і пропорціонування в гармонізації композиції архітектурних ансамблів / С.В. Сьомка // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Дьомін. – К., КНУБА, 2011. – Вип. 28. – С. 118–122.

Аннотация:

В данной статье рассматриваются проблемы формирования архитектурно-художественных решений производственных зданий развивающихся во времени, и предлагаются пути их решения.

Ключевые слова: модульно-блочные предприятия, архитектурно-художественное решение, архитектурный образ промышленного здания, динамично-адаптивные предприятия, производственные здания

Abstract:

This article discusses the problems of formation of architectural and artistic solutions of industrial buildings what evolve over time, and proposes ways to manage with them.

Keywords: block-modular enterprise architectural and artistic design, architectural image of an industrial building, dynamically adaptive enterprise, industrial buildings

УДК711.25726.7

к. арх. Савченко О.О.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПЕРСПЕКТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ У СТРУКТУРІ ПРАВОСЛАВНИХ КОМПЛЕКСІВ

Досліджені особливості організації регіональної системи психологічної реабілітації населення у структурі православних комплексів на основі системного підходу.

Ключові слова: регіональна система психологічної реабілітації, зона психологічної реабілітації, православні монастирські комплекси

Формування системи психологічної реабілітації у структурі православних комплексів проводиться на перетині системи закладів соціальної допомоги населенню, системи лікувально-оздоровчих закладів та системи сакральних православних об'єктів. Ураховуючи низьку ефективність проведення психологічної реабілітації населення в умовах лікувально-оздоровчих закладів психічного лікування та закладів соціальної допомоги, слід посилити роль системи, яка спирається на сакральні православні об'єкти, що мають необхідний для цього потенціал.

Православні монастирські комплекси, маючи у своїй основі найбільші з православних об'єктів можливості та найбільш сприятливі умови для проведення психологічної реабілітації населення, повинні бути основним елементом системи психологічної реабілітації. Але її організація потребує також залучення інших об'єктів (православних споруд, зон та комплексів), як елементів системи, для організації реабілітаційного процесу на різних ієрархічних рівнях. Наявність розвиненої ієрархії (від найвищого до найнижчого рівня) дозволить якомога краще організувати реабілітаційний процес. В основі ідентифікації усіх елементів системи закладені такі критерії, як містобудівне розташування, тип культової споруди (сакрального ядра) та її місткість (рис. 1). Виходячи з цього потрібно визначити відповідно тип та місткість зони психологічної реабілітації.

Враховуючи функціональні особливості середовища для психологічної реабілітації та його системну цілісність, формування системи психологічної реабілітації регіонального рівня повинне здійснюватися з урахуванням:

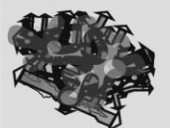
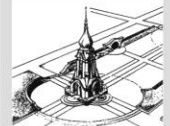
РІВНІ ІЄРАРХІЇ ТА ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В СТРУКТУРІ ПРАВОСЛАВНИХ КОМПЛЕКСІВ						
Ієрархічний рівень	Межі розповсюдження зв'язків	Тип культової споруди	Місткість культової споруди	Класифікація реабілітаційних зон	Місткість зони, кількість модульних груп	
 0. Національний	Охоплює межі території країни	Система православних культових об'єктів країни	_____	_____	_____	
 I. Регіональний	Охоплює межі території області (групи адміністративних районів)	Система православних культових об'єктів області	_____	_____	_____	
 II. Міський	На території великих та середніх міст, монастирських комплексів	Кафедральний собор монастирського комплексу	500-1500 осіб	Реабілітаційна зона у залежності від містобудівного розташування*	60-100 осіб	3-5
		Міський кафедральний собор	500-1500 осіб	Реабілітаційна зона	60-80 осіб	3-4
		Соборна церква (парафіяльний комплекс)	300-500 осіб	Реабілітаційна зона	40-60 осіб	2-3
 III. Локальний	На території малого міста, селища, села, житлового району, монастирського скіту	Парафіяльна церква (храм)	50-500 осіб	Реабілітаційна зона	20-40 осіб	1-2
		Монастирський храм	100-300 осіб	Реабілітаційна зона	20-40 осіб	1-2
 IV. Первинний	У складі громадського комплексу, громадських установ закритого типу, рекреаційних зон житлової групи	Каплиця культова зона	30-50 осіб	Інтегрована реабілітаційна зона	(до 20 осіб)	1
				Індивідуальна реабілітація	Індивідуальна реабілітація	

Рис.1. Рівні ієрархії та елементи системи психологічної реабілітації населення в структурі православних комплексів

А) соціально-економічних передумов розвитку країни, регіону, у залежності від рівня задач, що вирішуються, в тому числі:

- а) прогнозованих змін демографічної структури населення та особливостей його розселення;
- б) передбачених перетворень міських та сільських населених місць;
- в) змін, що відбуваються в людській життєдіяльності;
- г) сучасних тенденцій у організації та проведенні психологічної реабілітації.

Б) потенціальних ресурсів культових православних комплексів для проведення реабілітації (за умов організації тривалої реабілітації) та середовища сакральних об'єктів міських та сільських поселень (за умов організації короткочасної реабілітації).

В) чіткого поділу реабілітації за:

а) тривалістю:

- короткочасна – щоденно, протягом вихідних та святкових (паломницькі тури) днів – вирішується для кожного міського та сільського населеного пункту;
- довготривала – в період канікул, відпусток та післялікарняного періоду (за медичними показниками) – вирішується для усього регіону та країни;

б) режимом:

- загальнооздоровчий: – короткочасного характеру на рекреаційних територіях культових споруд та комплексів; – протягом проведення паломницьких турів;
- лікувально-оздоровчий: – за медичними показниками у періоді відновлення після психічних та соматичних захворювань; – для отримання можливості позбутися від певних видів залежностей (алкоголізм, наркоманія та ін.); – при наявності так званих «пограничних» станів психіки для попередження виникнення психічних хвороб та відхилень;

в) формою: – організована:

- території довготривалої реабілітації у структурі православних комплексів, що потребують забезпечення необхідною інфраструктурою для проведення подібних заходів;
- території короткочасної реабілітації у структурі православних об'єктів міських та сільських населених пунктів, що частково забезпечені необхідною інфраструктурою для проведення подібних заходів;
- території короткочасної реабілітації у структурі рекреаційних території загальноміського призначення та у структурі громадських закладів з обмеженим доступом (місця позбавлення свободи, колонії, спеціалізовані інтернати), що забезпечені необхідною інфраструктурою для проведення подібних заходів.

З урахуванням викладених вище специфіки та особливостей проведення рекреаційно-реабілітаційних процесів необхідно після ретельного аналізу визначити елементи системи на регіональному рівні та нижчих рівнях ієрархії (рис. 2).

Елементи системи психологічної реабілітації населення	Місце розташування	Культові об'єкти Полтавської області		Види функціональних процесів
Зона I типу (тривала реабілітація) 	м. Полтава	Полтавський Хрестовоздвиженський монастир		духовне лікування лікувальна фізкультура та ігрові види спорту трудотерапія ландшафтотерапія харчування проживання
	с. Мгар Лубенського району	Мгарський Спасо-Преображенський монастир		
Зона II типу (тривала реабілітація) 	смт Козельщина	Козельщинський Різдвянобогородичний монастир		духовне лікування трудотерапія харчування проживання
	с. Дмитрівка Кременчуцького району	Свято-Антонієво-Феодосієвський Потоцький монастир		
Зона III типу (короткочасна реабілітація) 	с. Веприк	Миколаївська церква		духовне лікування трудотерапія харчування
	м. Піратин	Спасо-преображенська церква		
	смт Котельва	Свято-Троїцька церква		
	с. Великі сорочинці	Спасо-преображенська церква		
	смт Диканька	Миколаївська церква		
	с. Вишняки	Троїцька церква		
	м. Хорол	Успенська церква		
	м. Миргород	Успенська церква		
	с. міського типу Опішня	Троїцька церква		
	с. Лубни	Троїцька церква		
	м. Зіньків	Церква Різдва Христового		
	м. Карлівка	Успенська церква		

Рис. 2. Приклад об'єктів системи психологічної реабілітації у структурі православних комплексів Полтавської області

Це дозволить чітко сформувати та описати елементи системи психологічної реабілітації на даному рівні. При визначенні вихідної інформації для формування системи психологічної реабілітації потрібно врахувати дані за станом існуючої інфраструктури реабілітаційних та сакральних об'єктів, вже

придатних для проведення подібних процесів та за новими об'єктами, що потребують формування зон психологічної реабілітації в їх структурі.

Література

1. Савченко О.О. Принципи формування зон психологічної реабілітації населення у структурі православних комплексів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. архітектури: спец. 18.00.04 «Містобудування та ландшафтна архітектура». – Полтава, 2014. – 19 с.

Аннотация

В статье исследованы особенности организации региональной системы психологической реабилитации населения в структуре православных комплексов на основе системного подхода.

Ключевые слова: _региональная система психологической реабилитации, зона психологической реабилитации, православные монастырские комплексы

Annotation

The article examines the features of organization of a regional system of psychological rehabilitation in the structure of Orthodox complexes based on the system theory.

Keywords: _regional system of psychological rehabilitation, psychological rehabilitation zone, Orthodox monastery complexes

УДК 727.7

к. арх., доцент Топорков В.Г., Шелковський Д.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

Розглянуто особливості формування планувальної та об'ємно-просторової структури багатофункціональних комплексів (БФК).

Ключові слова: багатофункціональний комплекс, планувальна та об'ємно-просторова структура.

Постановка проблеми. Історія розвитку багатофункціональних комплексів тісно пов'язана з містобудівними процесами в країнах з різним рівнем розвитку. Постійно діюча тенденція до зростання населення міст, поява мегаполісів, підштовхнула фахівців до пошуку рішення певних проблем, які почали загострюватись (транспортні проблеми, зростання площі міст та ускладнення зв'язків між окремими районами). Поява БФК до певної міри вирішує ці проблеми. Концепція «міста у місті» виявилася достатньо ефективною і тому продовжує розвиватися, набуваючи при цьому нових форм, відповідно до вимог часу. Постійне відслідковування тенденцій в рішенні планувальної та об'ємно-просторової структури багатофункціональних комплексів є актуальним. Виявлення напрямів розвитку БФК дозволить уникнути невиправданих витрат на їх будівництво та експлуатацію, поліпшить забудову, підвищить загальний рівень комфорту проживання в сучасних містах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Проведене дослідження є складовою частиною плану науково-дослідних робіт кафедри дизайну архітектурного середовища та містобудування ПолтНТУ з наукової проблеми «Оптимізація архітектурного середовища в природному довкіллі» згідно плану, затвердженого Українською Академією архітектури (протокол №24 від 28.12.2000 р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатофункціональні комплекси достатньо давно є об'єктами вивчення фахівцями (роботи Цайдлера Е., Федяєвої Н.А., Набокова Т.Б.). Принципи формування БФК в центрах найкрупніших міст розглянуто в дослідженні Тіхонова В.Є. Багатофункціональним комплексам приділено також увагу в роботах Абизова В.А., Куцевича В.В., Єжова С.В. Однак постійне вдосконалення цього типу архітектурного об'єкту потребує вивчення тенденцій і напрямків його розвитку.

Мета статті – вивчення планувальних та об’ємно-просторових особливостей багатофункціональних комплексів.

Виклад основного матеріалу. Складові багатофункціонального комплексу на всіх рівнях об’ємно-планувальної структури можуть змінюватись. Прийоми взаємного розміщення функціональних елементів БФК на першому поверсі мають певні закономірності. Можна виділити такі основні прийоми розміщення функціональних складових комплексу: паралельний, блочно-модульний, компактний, змішаний, каре, хрестовидний (рис. 1).

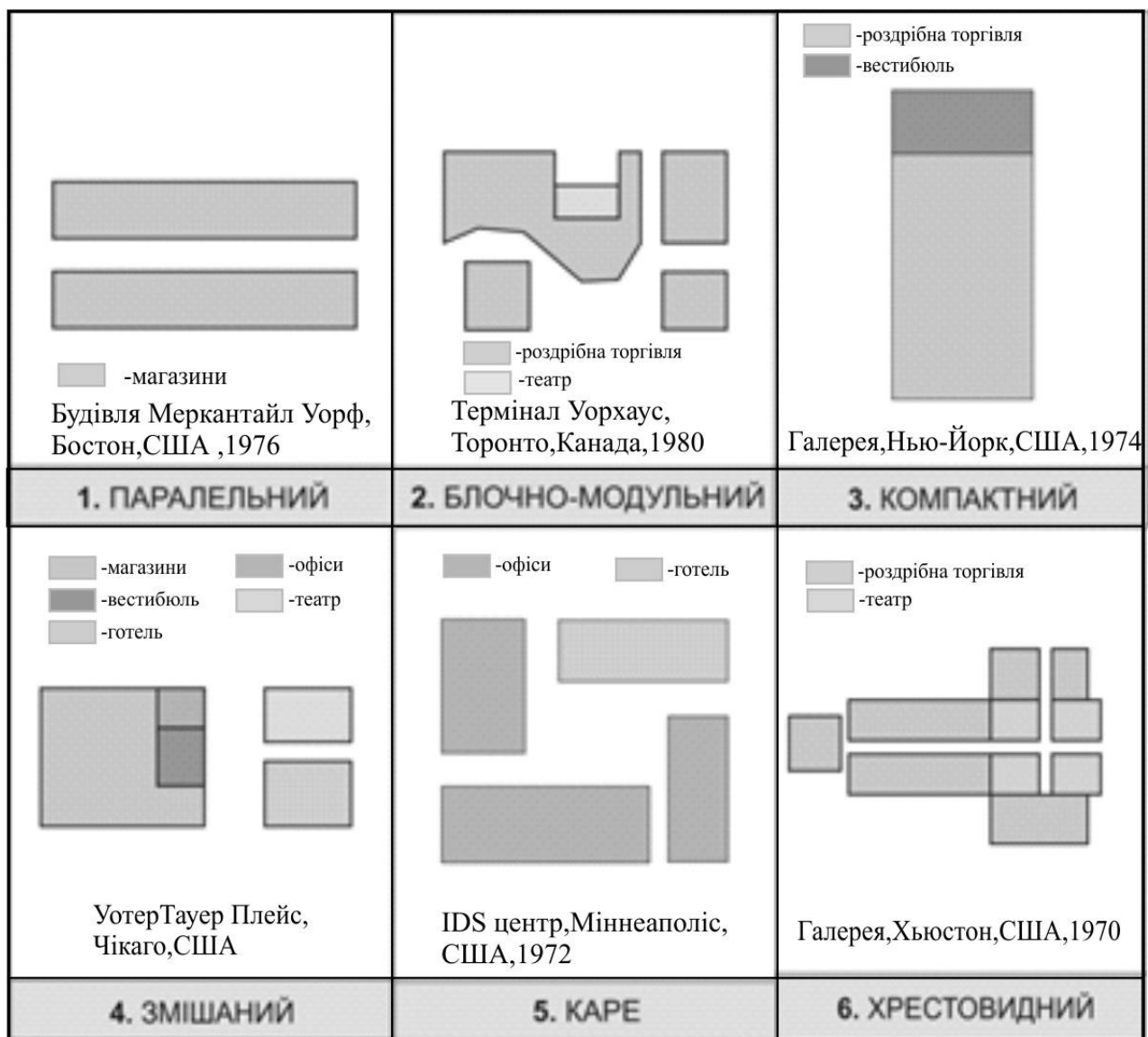

Рис. 1. Прийоми розташування функціональних елементів БФК на рівні першого поверху

Аналіз прикладів багатофункціональних комплексів вказує на те, що на різних поверхах будівлі взаємне розміщення функціональних елементів (приміщень) має властивість змінюватись (рис.2).

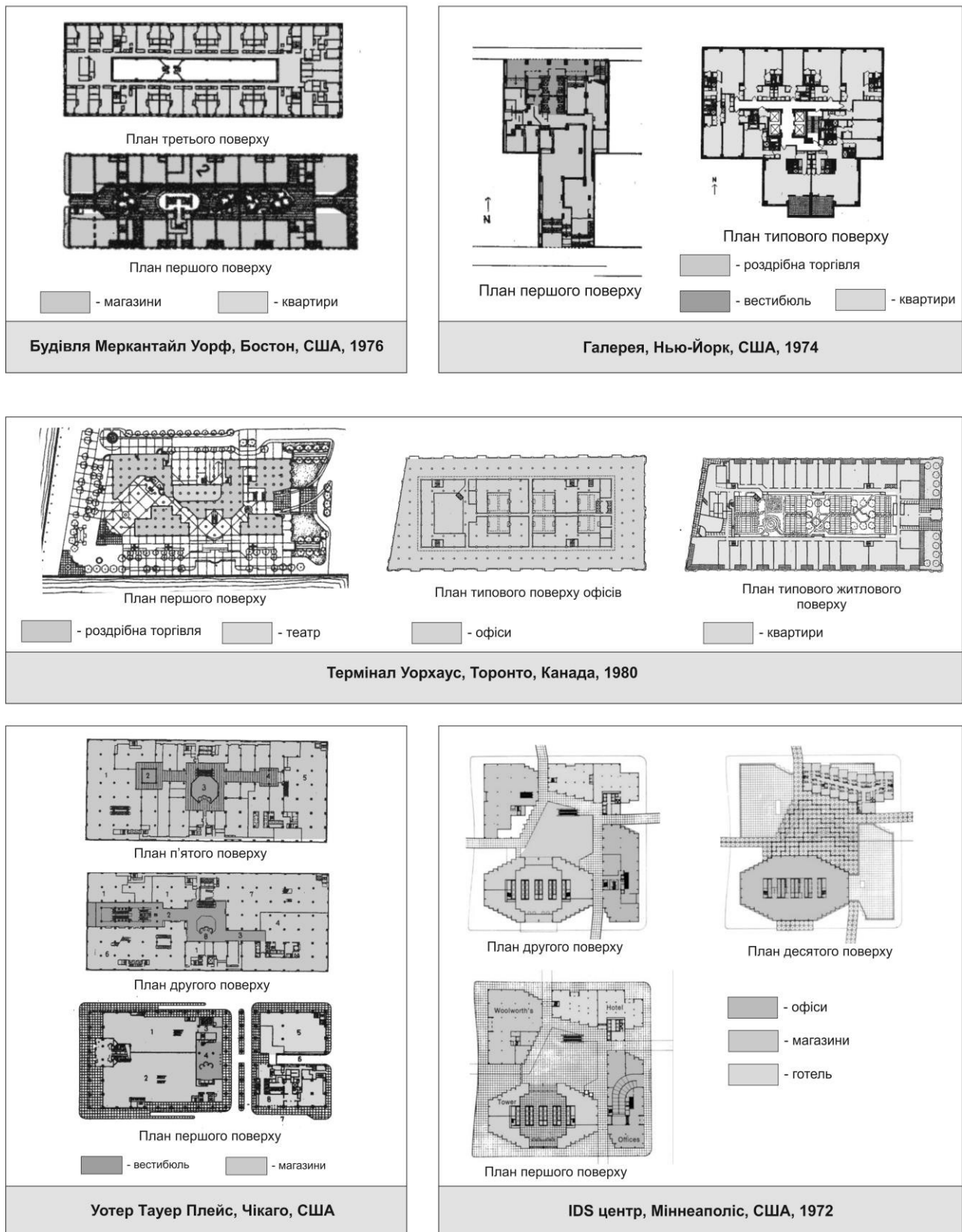

Рис. 2. Особливості планувальної структури БФК при вертикальному зонуванні

У БФК на окремих поверхах можуть використовуватись різні прийоми взаємного розташування планувальних елементів, що дає можливість окремим

приміщенням та їх групам мати місце, яке сприяє їх оптимальному функціонуванню. Таким чином, створюється слоїста структура з мінімальними зв'язками між елементами, як по горизонталі, так і по вертикалі. Якщо складових комплексу достатньо, то утворюється багатошарова структура. Питома вага окремих функцій у БФК може значно змінюватись, наприклад житло від 5-84%, офіси 14-75%. Але деякі функції демонструють достатньо стабільні показники, наприклад торгівля 15-27%. Торгівельна функція перебуває у тісному зв'язку із зовнішнім попитом на послуги і не так сильно залежить від кількості житлових і офісних приміщень. Зовнішній попит на торговельні послуги визначає величину торговельних площ. Зміна зовнішнього попиту, наприклад пов'язаного із розташуванням об'єкту в структурі міста, призводить і до зміни кількості торговельної площі. Таким чином, зовнішні фактори є важливими в формуванні співвідношення площ приміщень з різними функціями.

Поєднання різних видів діяльності в одному просторі не означає зменшення результативності окремих функцій. Але, щоб встановити, до якої міри можливе таке об'єднання та зміна функцій в подальшому, потрібна детальна оцінка впливу зовнішніх факторів та характеру внутрішніх зв'язків.

Багатофункціональні комплекси являють собою динамічну систему, складові якої змінюються. Наявність різних функцій у БФК робить його стійким до загального старіння і дає можливість легше пристосуватись до постійних змін.

До БФК включають різноманітні види обслуговування та відпочинку: торгівля, офіси, розваги та інше. Значний набір функцій сприяє розширенню різноманіття об'ємно-планувальних рішень та максимальному використуванню площі поверхів, в тому числі і дахів. З вказаних причин об'ємно-просторова структура БФК є широкою та різноманітною. Аналіз вітчизняних та закордонних об'єктів виявив присутність певних прийомів компоновки комплексів (рис. 3).

Висновок.

Аналіз показав, що функції громадського призначення знаходяться, як правило, на перших поверхах БФК. Житлова та офісна функції можуть розташовуватись в одній будівлі, або в різних частинах комплексу. Різноманіття функцій призводить до використання в одному багатофункціональному комплексі різних планувальних та об'ємно-просторових прийомів, а це в свою чергу призводить до формування складної багатошарової функціональної структури об'єкта, що сприяє пошуку різноманітних архітектурно-образних рішень.

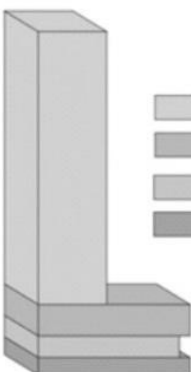
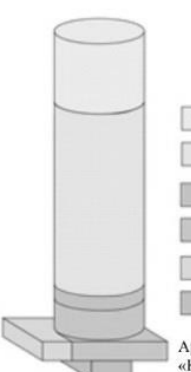
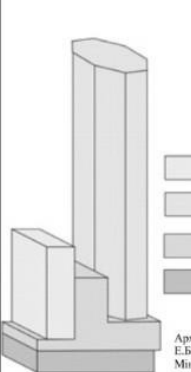
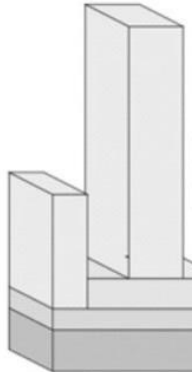
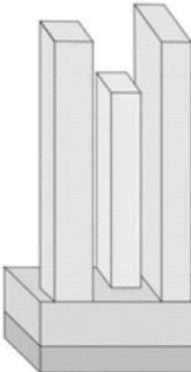
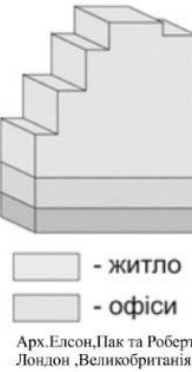
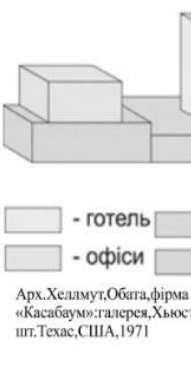
Баштові комплекси		
 Арх. Д. Спектер: Галерея, Нью-Йорк, шт. Нью-Йорк, США, 1975	 Арх. Косюта: башта «Креді - Ліон», Ліон, Франція, 1975	 Арх. Ф. Джонсон, Дж. Берджі, Е. Бекер: центр «IDS», Міннеаполіс, шт. Міннесота, 1972
Прямокутна башта	Циліндрична башта	Багатокутна башта
 Арх. Дж. А. Маррей, Г. Флісс: Таун, Торонто, Канада, 1967	 Арх. Томсон, Вентулет, Стейнбек: комплекс Омні Інтернешнл, Атланта, шт. Джорджія, США, 1973	
Двобаштова структура	Трибаштова структура	
Пірамідальний	З внутрішнім простором	Подвійний об'єм з різними функціями
 Арх. Елсон, Пак та Робертс: Площа Вікторії, Лондон, Великобританія, 1975	 Фірма Цайдлер, Робертс: будівля «Термінал Уорхаус», Торонто, Канада, 1980	 Арх. Хеллмут, Обата, фірма «Касабаум»: галерея, Хьюстон, шт. Техас, США, 1971

Рис. 3. Прийоми формування об'ємно-просторової структури БФК

Література

- Абызов В.А. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой / Абызов В.А., Куцевич В.В. – К.: Будивеельник, 1990. – 112 с.: ил.

2. Архитектурная организация предметной среды общественно-торговых комплексов: методологические рекомендации к курсовым проектам / Сост. С.В. Ежов. – К.: КНУСА, 2008. – 40 с.
3. Будинки і споруди. Громадські будинки і споруди. Основні положення: ДБН В.2.2-9:2009. – Офіц. вид. – К. : Мінрегіонбуд України, 2009. – 47 с. – (Державні будівельні норми України).
4. Тихонов В.Е. Принципы формирования многофункциональных комплексов в центрах крупнейших городов (на примере г. Астрахани и Волгограда): Диссертация на соискание ученой степени канд. арх. / Тихонов В.Е. – М., 1988.

Аннотация

В статье рассмотрены особенности формирования планировочной и объёмно-пространственной структуры многофункциональных комплексов (МФК).

Ключевые слова: многофункциональный комплекс, планировочная и объёмно-пространственная структура

Abstract

The article considers the peculiarities of planning and volumetric-spatial structure of the multi-functional complexes (MFC).

Keywords: multi-purpose complex, leveling and space-dimensional structure

УДК 727.7:069.4

канд. арх. Трегубов К.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

КОМПОЗИЦІЙНО-ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА МУЗЕЙНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ОСНОВІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ БЛОКІВ

Розглянуто композиційно-планувальну структуру та рішення поліфункціональних музейних комплексів на основі функціональних блоків.

Ключові слова: поліфункціональний музейний комплекс, функціональний блок, функціональні зони, планувальні рішення.

Постановка проблеми. При виборі методики проектування поліфункціональних музейних комплексів (ПФМК) необхідно забезпечити скорочення витрат на проектування, підвищення якості проектних робіт, передбачити можливість черговості будівництва. Тенденції формування мережі й функціонально-планувальної структури музейних комплексів диктують потребу удосконалення діючих способів проектування.

Аналіз останніх досліджень. В даній публікації застосовані принципи загальної теорії систем. Завданнями системних методів є врахування основних – визначальних характеристик об'єкту, що досліджується чи проектується. В публікації використані методологічні і методичні положення та розробки таких відомих вчених, як: Л.М. Авдотьїн, Г.Г. Азгальдов, С.Д. Бешелев, Ю.Г. Божко, В.Л. Биховський, О.Е. Гутнов, Ф.Г. Гурвіч, Л.С. Гуторов, О.В. Заїки, З.А. Кікнадзе, П.М. Когут, Г.І. Лаврик, А.А. Лавров, А.А. Лаушкін, Л.М. Падалко, Ю.В. Персіон, О.Л. Підгорний, Ю.К. Розендорф, Г.В. Рожков, Є.Г. Скібневська, А.Ф. Савкін, В.О. Тімохін, та інших.

Актуальність дослідження. Індивідуальне проектування для будівель музейних закладів є необхідним і дозволяє створити проекти, що в повній мірі відповідають регіональним соціально-економічним, культурним, демографічним та містобудівним вимогам. Зважаючи на те, що музейні будівлі є об'єктами з досить складною архітектурно-планувальною структурою, застосування такого методу проектування потребує значних витрат часу, залучення великої кількості архітекторів високої кваліфікації.

Досягнення зменшення вартості та строків проектування, розробки проектних рішень достатньо високої якості можливо при використанні системної методики проектування, в основі якої в якості кінцевого об'єкту типізації виступає не будівля, а її функціонально-просторові елементи. Проміжними об'єктами типізації за таких умов є схеми блокування уніфікованих функціональних елементів.

На основі дослідження архітектурно-планувальних рішень ПФМК (поліфункціональних музейних комплексів) була проведена диференціація та графічне моделювання функціонально-планувальної структури в результаті чого отримані функціональні блоки – групи приміщень, що спорідненні за ступенем насиченості технологічним і інженерним обладнанням, режимом експлуатації, об'ємами та характером внутрішнього перепланування (рис.1).

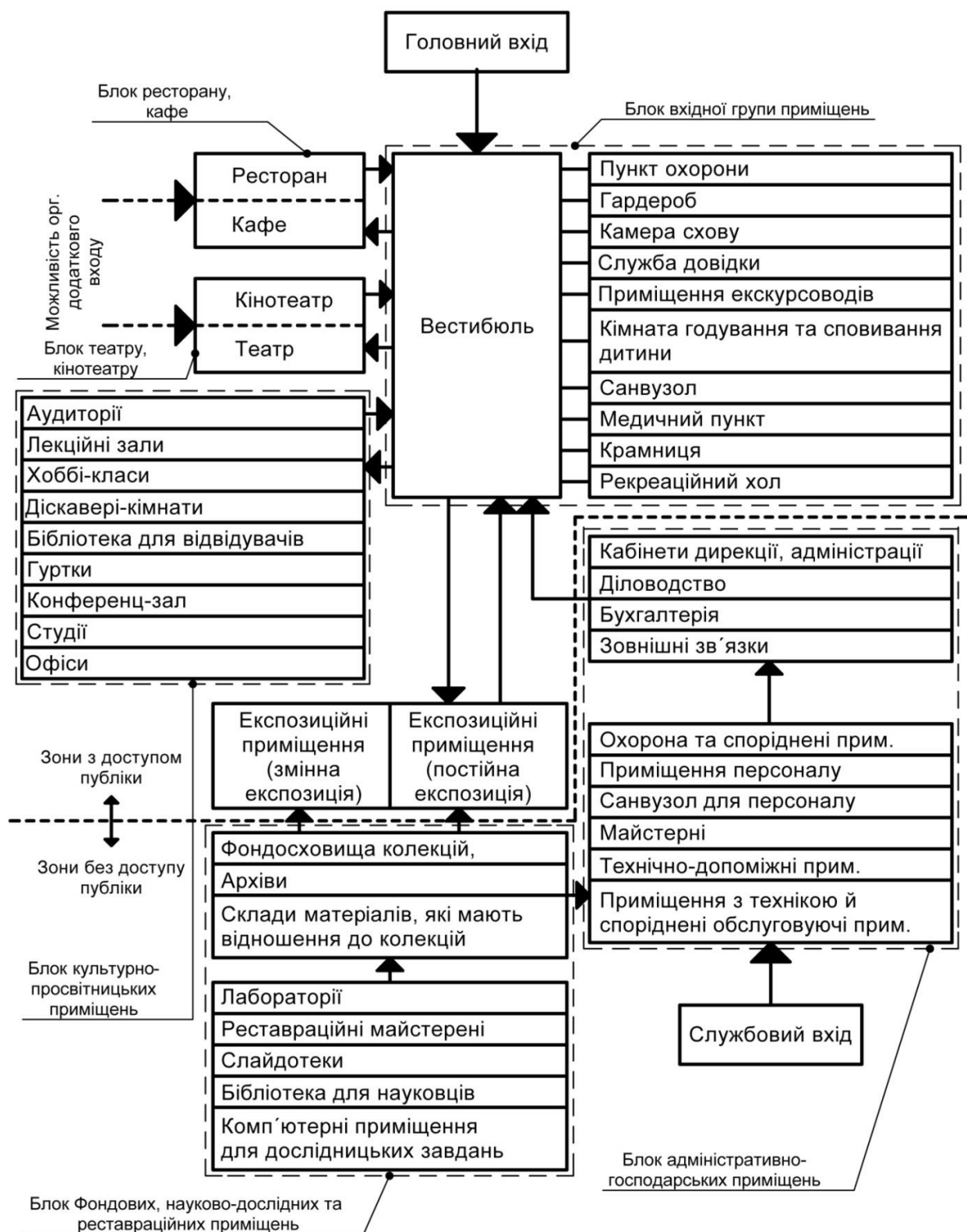

Рис. 1. Принципова схема складу та взаємозв'язків приміщень ПФМК

На основі умов соціальної, споживчої, науково та матеріально-технічної доцільності, будівельних вимог можливе об'єднання функціональних груп приміщень у функціональні блоки. Функціональний блок дає можливість розв'язати такі задачі з удосконалення матеріальної бази музейних комплексів:

- поступово оновлювати та удосконалювати існуючий фонд, шляхом прибудови окремих функціональних блоків до існуючих музейних комплексів;
- будувати музеї поступово, чергами, з урахуванням майбутніх потреб.

На основі сформульованих принципів архітектурної організації, дослідження містобудівних, функціонально-планувальних особливостей будівлі ПФМК були визначені принципи формування архітектурно-планувальної структури функціональних блоків:

- розробка архітектурно-планувальних універсальних елементів;
- розподіл приміщень за рівнем безпеки,
- функціональне зонування на основі формування споріднених груп приміщень;
- забезпечення коротких зв'язків між функціональними групами приміщень споріднених видів діяльності;
- висока містобудівна маневреність, що відповідає різноманітним містобудівним умовам та дозволяє створювати будівлі з різними композиційними рішеннями;
- формування блоків на основі об'єднання споріднених функціональних груп приміщень;
- єдність архітектурних масштабів, образу і стилю.

Моделювання функціональної структури, аналіз складу приміщень та вивчення графіків руху відвідувачів та персоналу в будівлі музею дали можливість виявити функціональні групи приміщень, які найбільш повторюються. Виходячи з функціонально-планувальної структури ПФМК, умов соціальної, гігієнічної доцільності, будівельних вимог можливо виділити групи приміщень, що можуть бути об'єднані в такі блоки (рис. 2).

Композиційні прийоми на основі блочної системи характеризуються тим, що ПФМК складаються із окремих функціональних блоків, які безпосередньо примикають один до одного. Це сприяє зонуванню планувальних рішень ПФМК, розосередженню потоку відвідувачів для створення оптимальних умов при збереженні зручних та найкоротших зв'язків між окремими групами приміщень, забезпеченню для кожної функціональної групи музейних приміщень органічно притаманних їй планувально-конструктивних рішень, досягненню в архітектурно-композиційному рішенні поєднання розчленованості об'ємів та компактності загальної композиції. Такі композиції формуються шляхом примикання блоків ресторану, кафе, кінотеатру, театру, планетарію, адміністративних, господарських торговельних та науково-просвітницьких приміщень до фондових, експозиційних та науково-дослідних блоків, з виділенням блока вхідної групи (рис.3).

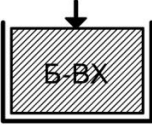
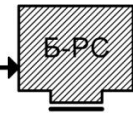
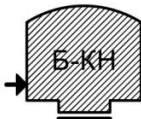
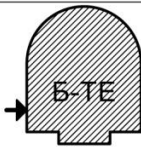
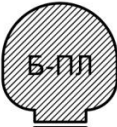
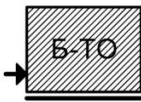
Назва блоку	Блок	Поверх.	Склад блоку
Б-ВХ		1	Вхідний блок: Пункт охорони, гардероб, камера схову, служба довідки, приміщення екскурсоводів, кімната годування та сповивання дитини, санвузол, медичний пункт, рекреаційний хол.
Б-РС		1-2	Блок ресторану: Зал, або декілька залів, бар, блок кухні, блок допоміжних та складських приміщень, сервісні приміщення, комунікації, можливість улаштування додаткового входу з вестибюлем.
Б-КФ		1	Блок кафе: Зал, або декілька залів, бар, блок кухні, блок допоміжних та складських приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-КН		1-2	Блок кінотеатру: Зал, або декілька залів, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, сервісні приміщення, комунікації, приміщення проекційних пристроїв.
Б-ТЕ		1-2	Блок театру: Зал, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, блок приміщень сценічної частини, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ПЛ		1-2	Блок планетарію: Зал, фойє, рекреаційний хол, блок допоміжних приміщень, проекційних приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ТО		1-2	Блок торговельних приміщень: Торгові приміщення, кіоски, блок допоміжних приміщень, сервісні приміщення, комунікації.
Б-ЕК		1-п	Блок експозиційних приміщень: Експозиційні приміщення (постійної та змінної експозиції) комунікації.
Б-КП		1-3	Блок науково-поросвітницьких приміщень: Аудиторії, лекційні зали, хоббі-класи, дискавери-кімнати, бібліотека для відвідувачів, гуртки, конференц-зал, студії, офіси.
Б-АД		1	Блок адміністративних приміщень: Кабінети дирекції, адміністрації, діловодство, бухгалтерія, зовнішні зв'язки.
Б-ГО		1	Блок господарських приміщень: Охорона та споріднені прим., приміщення персоналу, санвузол для персоналу, майстерні, технічно-допоміжні прим., приміщення з технікою й споріднені обслуговуючі прим.
Б-ФО		1-2	Блок фондів приміщень: Фондосховища колекцій, архіви, склади матеріалів, які мають відношення до колекцій.
Б-НД		1-2	Блок науково-дослідницьких приміщень: Лабораторії, реставраційні майстерні, слайдотеки, бібліотека для науковців, комп'ютерні приміщення для дослідницьких завдань.

Рис. 2. Блоки приміщень ПФМК

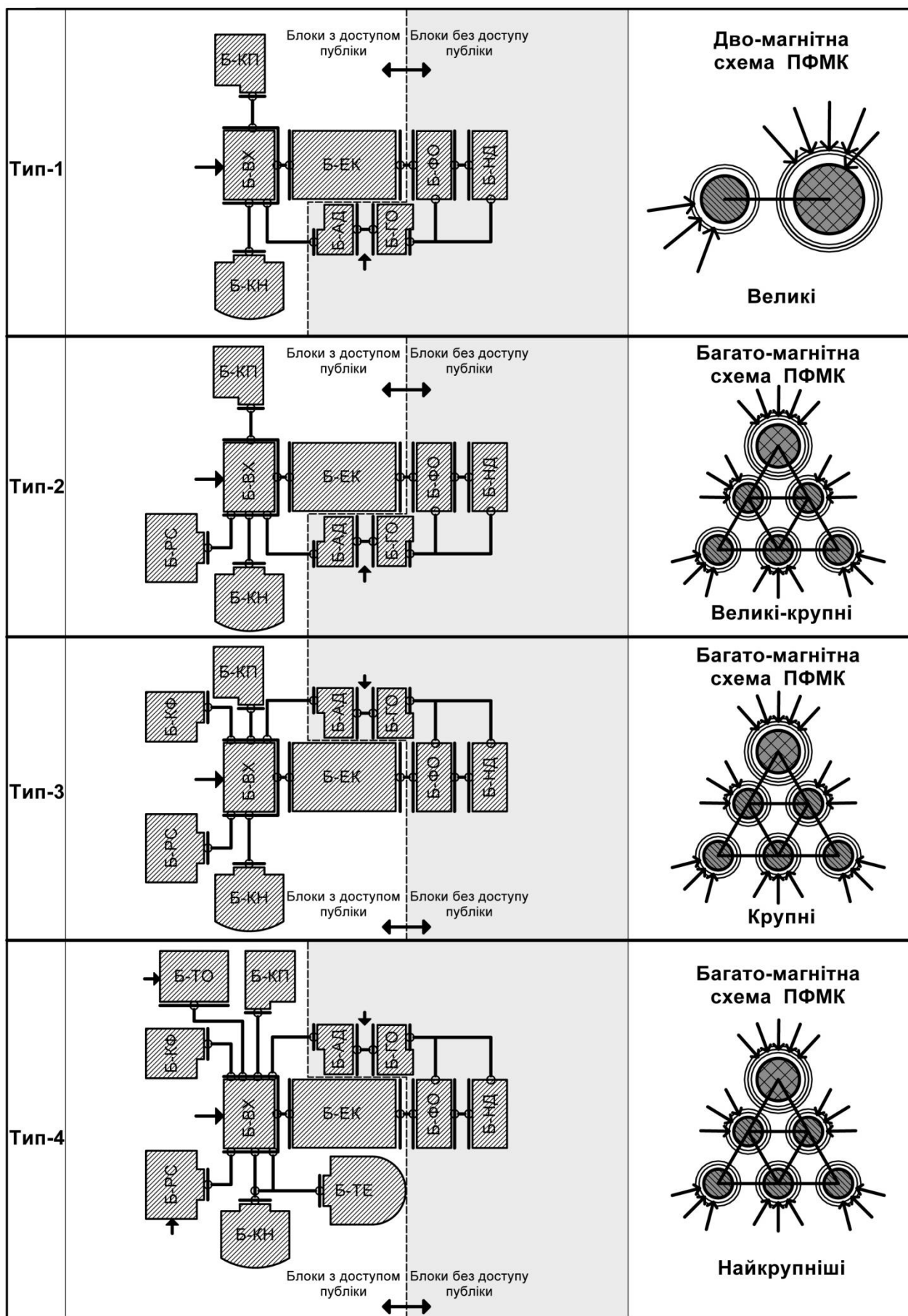

Рис. 3. Принципові схеми блокування ПФМК

При проектуванні функціональних блоків слід забезпечити відповідне розміщення комунікацій, розташування в місцях блокування приміщень, що не потребують прямого освітлення (підсобних, технічних, ресурсних). Для уніфікованих експозиційних блоків рекомендується застосування трансформованих перегородок, наявність в визначеному місці інженерних комунікацій і зв'язків, що дозволить їх добудовувати по вертикалі, використовувати універсально, відповідно до експозиційних умов.

Висновок. Запропоновані універсальні елементи дозволяють формувати планувальні структури різної потужності та соціального наповнення з використанням критерію оптимальності. Запропоновані системні методи проектування будівель створюють нові можливості для архітектора-проектувальника в частині урахування місцевих природно-кліматичних і інженерно-геологічних умов, створення різнобічних функціональних структур будівель, пластичних функціонально-просторових композицій, варіантності рішень комплексів, маневреності у містобудівній забудові.

Література

1. Ежов В.И. Архитектура общественных зданий массового строительства / Ежов В.И. – М. : Стройиздат, 1983. – 216 с.
2. Лаврик Г.И. Методологические проблемы исследования архитектурных систем: автореф. дис. докт. архитектуры: спец. 18.00.01 «Теория и история архитектуры, реставрация и реконструкция историко-архитектурного наследия» / Г.И. Лаврик. – М., 1979. – 169 с.
3. Лаврик Г.И. Основы системного анализа в архитектурных исследованиях и проектировании: Учебник для студ. высш. навч. заведений / Лаврик Г. И. – К.: КНУБА; Українська академія архітектури, 2002. – 138 с.
4. Трегубов К.Ю. Функционально-планировочная модель организации полифункциональных музейных комплексов [Электронный ресурс] / К. Ю. Трегубов // Архитектон: известия вузов. – 2013. – №4 (44). – Режим доступа: http://archvuz.ru/2013_4/7.

Аннотация

В статье рассмотрены композиционно-планировочные решения полифункциональных музейных комплексов на основе функциональных блоков.

Ключевые слова: полифункциональный музейный комплекс, функциональный блок, функциональные зоны, планировочные решения.

Abstract

The article deals with the formation of scientific opinion on the development of multifunctional museum complexes.

Keywords: multifunctional museum complex, functional unit, functional zones, planning solutions.

УДК 791.75

Чехранова П.В., д. арх., професор Ніколаєнко В.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД У ПРОЕКТУВАННІ ПАРКІВ РОЗВАГ

Розглянуто соціальні перетворення, які відбуваються в сучасній Україні, зміни матеріально-просторового середовища міст і способу життя людей, висунуто нові вимоги до парків з розважальними функціями.

Ключові слова: парк, атракціон, парк розваг, тематичний парк

Актуальність теми дослідження. Актуальність пов'язана з важливістю підвищення ролі культурно-просвітніх закладів у національному вихованні, серед яких парки є особливою категорією закладів культури, що спрямовують свою діяльність на задоволення соціокультурних потреб населення в умовах навколишнього середовища природного (паркового) середовища.

Виклад основного матеріалу. Парк розваг – збірний термін, що описує певні атракціони та інші види розваг на одній території. Парк розваг відрізняється від звичайних парків тим, що призначений саме для розваги людей, в основному дорослих, підлітків і дітей. Інколи зустрічаються тематичні парки, тобто парки розваг, атракціони, навколишнє оточення, обслуговуючий персонал, які стилізовані під певну тематику, наприклад Дикий захід або острів піратів. Також як об'єкти в тематичних парках можуть виступати: місця пов'язані з історичними подіями, твори архітектури та містобудування, пам'ятки мистецтва, народні обряди та звичаї тощо [1].

Парки розваг еволюціонували з європейських ярмарків і садів розваг, призначених для відпочинку. Найдавніший у світі парк атракціонів Dyrehavsbakken був відкритий в 1583 році на півночі Копенгагена, Данія. Великий вплив на розвиток парків розваг зробили Всесвітні виставки, що проводилися в США. Більшість парків атракціонів, на відміну від ярмарків і карнавалів, мають постійне місце розташування. Часто парки розваг мають окремі секції, присвячені певній тематиці.[2].

У середині XX ст. принципово нову концепцію парку розробив та створив Волт Дісней: 17 липня 1955 року в Анахаймі, недалеко від Лос-Анжелеса, американський «король мультиплікації» створив парк розваг «Діснейленд». Концепцію Діснея можна сформулювати так: уникати всього, що «непричетно» інтересам сім'ї чи може сприйматися як «аморальне», пропонувалося

відпочинок та розваги для всіх членів сім'ї. Всі пересувні та стаціонарні атракціони мають певне тематичне оформлення, які створюють образ парку.[3].

Рис. 1. Парк «Діснейленд» в Анахаймі

Яскравими прикладами тематичних парків розваг, тематика яких відіграє роль своєрідної візитівки, є наступні 4 парки: «Dreamworld» (Австралія); «Europa-Park» (Німеччина); «Lotte World» Азія; «Phantasialand» (Німеччина).

Відомий парк розваг в Австралії має назву «Dreamworld» (1981 р., засновник – Джон Лонгхурст). Він є розважальним феноменом – раєм для любителів розваг, мультимедійним інформаційним центром, унікальності якому надає евкаліптовий ліс, де можна потримати на руках коалу, погодувати кенгуру, здійснити плавання на старовинному теплоході, проїхати на підвісній канатній дорозі, побачити бенгальських тигрів, відважних дресирувальників [3].

Рис. 2. Парк «Dreamworld» в Австралії

Німецький тематичний парк Europa-Park (1975 р.) – найбільший тематичний парк розваг в Німеччині, який пропонує відвідувачам здійснити мандрівку по 12 тематичним зонам, де вони знайомляться з природою, архітектурою, культурою, стравами європейських країн. Атракціони (100 од.) і шоу-програми інтегровані в тематичні зони парку, які спроектовані з великою увагою до дрібниць [5].

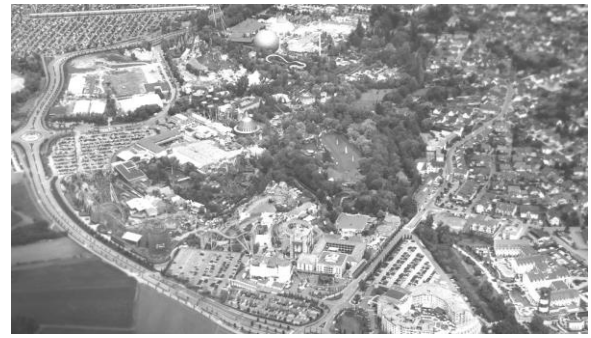

Рис. 3. Німецький тематичний парк «Europa-Park»

Lotte World – найбільший критий парк розваг у світі, який знаходиться в Азії, талісманами якого є єноти Лотті та Лорі – веселі мультиплікаційні герої. Найпопулярніші атракціони парку: «Вільне падіння», «Гойдалки». У критій частині парку «Adventure» відвідувачі здійснюють мандрівку по всім континентам світу і просторам всесвіту. Тут є африканські джунглі, італійські вулиці, єгипетські піраміди [3].

Рис. 4. Критий парк розваг «Lotte World» в Азії

Справжня Африка знаходиться у парку «Phantasialand» (м. Брюль, Німеччина). Його нова тематична зона Deer in Africa демонструє загадковий світ. На шляху пасажирів зустрічаються водоспади, дикі ліси, змінюється день на ніч. Цікавим є Talosca – атракціон на тему ацтеків, що представляє собою сцену – руїни храму ацтеків, під час катання застосовуються різноманітні ефекти – вогонь, гейзери, димові завіси [4].

Рис. 5. Парк «Phantasialand» (м. Брюль, Німеччина)

Одним із значних подій у сфері індустрії розваг в країнах СНД є відкриття парку екстремальних атракціонів «Адмірал Врунгель» в м. Геленджик (Росія, 2003 р.), який є частиною генеральної програми перетворення міста в сучасний курорт світового рівня. На території парку розміщені найбільші атракціони в Росії: гігантські гойдалки «Марс», єдина в світі гора «Кобра», новинкою парку є «Башта вільного падіння». Серед атракціонів парку: колесо огляду «Метелик» (висота – 15 метрів), гойдалки «Морячок», «Фантастичне море» (прогулянки на човнах), для маленьких – «Міні-потяг», «Міні-джет», спортивні та надувні батуту, «Веселий потяг», «Дитяча карусель» [2].

Рис. 6. Парк атракціонів «Адмірал Врунгель» в м. Геленджик

«Диво-острів» відкрився у травні 2003 році на території Приморського парку Перемоги на Крестовському острові (Росія). Парк створювався за принципом комплексності наданих послуг: тут працюють не тільки атракціони провідних фірм, а й сценічні майданчики для проведення концертів та шоу-програм, 5 тематичних кафе, які мають власний індивідуальний стиль, меню [2].

Рис. 7. Парк розваг «Диво-острів» на території Приморського парку

Важливою подією в житті парків України став приїзд в Україну директора журналу «Ігри і паркова індустрія» Данило Тосетто – представника

штаб-квартири Міжнародної асоціації парків і виробників атракціонів у м. Орlando, штат Флорида. Метою його перебування було відвідання парків в Україні та визначення номінанта на нагороду «Європейський золотий поні». Загальна мета цієї нагороди – визначити коло постійно діючих парків відпочинку й розваг, пересувних атракціонів, які успішно працюють в цій сфері. Україна презентувала два парки розваг (рис. 8).

Рис. 8. Парки розваг в Україні: *а* – приватний парк розваг літнього типу в Євпаторії; *б* – ЦПКиВ ім. Т. Шевченка в Чернівцях

Приватний парк розваг продемонстрував ігрову шоу-програму за участю 40 крокодилів. Центральний парк в м. Чернівці показав свято присвячене початку навчального року (30 серпня 2003 р.) «Казка у старому парку». Цей парк був відзначений премією Міжнародної асоціації, а також Асоціація працівників парків культури України за внесок у розбудову паркової справи в Україні [5].

Досвід розвинених країн світу свідчить, що важливими засадами діяльності парків розваг є:

- тематична спрямованість та відповідність певній спеціалізації, що має втілення в традиційних й специфічних заходів, програмах, культурних послугах, які стають їх візитною карткою;
- постійні капіталовкладення у напрямку удосконалення і розширення атракціонного потенціалу, який відрізняється фантастичним дизайном, високими швидкостями, відповідає міжнародним стандартам безпеки;
- виявлення потреб населення в індивідуальному, колективному й сімейному відпочинку та задоволення їх;
- система комплексної «інклюзивної» вхідної плати;
- пріоритетність у розвитку послуг надається тим формам, які сприяють виявленню й реалізації творчих здібностей, естетичних смаків, формують у людей екологічну культуру, дозвілєву культуру [4].

Висновок. Проведений аналіз дав змогу дослідити шляхи підвищення ефективності роботи парків розваг, що вбачаються у моделювання паркової мережі в напрямку створення інноваційних комплексів, які мають значно ширші можливості для здійснення соціально-культурного впливу й спрямовані на урізноманітнення існуючої типової структури парків відповідно до кращих світових зразків та практики вітчизняного паркобудівництва, з урахуванням духовного розвитку, менталітету і традицій українського народу.

Література

1. Wikipedia.org [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. Електронні дані. [Парк розваг, вікіпедія]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/парк_розваг. (дата звернення 28. 11. 2016)
2. Индустрия развлечения-2007. Первый специализированный журнал-каталог. – К. : Корпорация Игросервис, 2007 – 145 с.
3. КИР – Каталог индустрии развлечений. – Санкт-Петербург, 2007. – №4 (52). – 78 с.
4. Turist.zp.ua [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. Електронні дані. - [Індустрія розваг. Тематичні парки]. - Режим доступу: http://turist.zp.ua/turyzm/37_industriya_rozvag.php. (дата звернення 28. 11. 2016)
5. Molomo.com.ua/ [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. Електронні дані. - [Найвідоміші парки розваг]. - Режим доступу: http://molomo.com.ua/inquiry/amusement_parks.html (дата звернення 28. 11. 2016)

Аннотация

В статье рассмотрены социальные преобразования, которые происходят в современной Украине, изменения материально-пространственной среды городов и образа жизни людей, выдвинуты новые требования к паркам.

Ключевые слова: парк, аттракцион, парк развлечений, тематический парк

Abstract

The social transformation in modern Ukraine, the changes in material and spatial environment of cities and way of life have been considered in the article. The new requirements for parks with entertainment features have been determined.

Keywords: park, attraction, amusement park, theme park

УДК 727:373.23(477)

Щаблій Т.О., к.т.н., доцент Дмитренко А.Ю.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

НОВІ ТИПИ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НАДМАЛОЇ МІСТКОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто та проаналізовано умови формування оптимальних типів дошкільних установ надмалої місткості в ринкових умовах сучасної України. Висвітлено основні фактори формування мережі цих типів, структура об'ємно-просторової та функціональної організацій.

Ключові слова: дошкільні навчальні заклади, формування мережі, розвиток дітей, надмала місткість, дошкільне виховання, житлове середовище, обслуговування.

Актуальність теми. Дошкільні навчальні заклади (ДНЗ) відіграють велику роль в житті кожної людини, формуючи її особистість та основні поняття світогляду.

У 1990-х роках в Україні велика їх кількість була продана та приватизована через низький попит на них. В результаті цього, всі існуючі ДНЗ переповнені. Кількість дітей у розрахунку на 100 місць становить 130 малюків. Як наслідок цього: відсутність дошкільних установ в межах радіусу обслуговування; низька якість обслуговування, через переповнені групи дітей; дошкільні заклади, що функціонують і збудовані за типовими проектами, не відповідають чинним нормам.

Також існує проблема спорудження нових ДНЗ у структурі сформованих житлових мікрорайонів, що вимагає великих площ (згідно з державними будівельними нормами [1, 2]) і обмежені можливості дотримання нормативних розривів між територією ДНЗ і вікнами житлових будинків.

Тому актуальними є такі завдання: розвиток мережі дошкільних навчальних закладів із короткотерміновим перебуванням дітей; відкриття груп з різним режимом роботи; створення закладів надмалої місткості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Праці, пов'язані з вивченням та розвитком дошкільних навчальних закладів, можна умовно розподілити на дві основні групи. До першої групи відносять ті, що стосуються дошкільної педагогіки, вікової та педагогічної психології (наприклад, [3]), а до другої – вивчення етапів розвитку архітектури дитячих дошкільних установ у світовій практиці, оформлення дитячих садків, функціональні аспекти, архітектурна композиція, кольорознавство та психологія зорового сприйняття.

Візуальне сприйняття вивчалось психологами та архітекторами у роботах: Ю.І. Короєва, М.Ф. Федорова та ін.; А.В. Запорожця, М.І. Лісіної, Б.Г. Ананьєва, Є.Ф. Рибалка, Л.А. Венгера, Р.І. Говорової, З.М. Богуславської, В.П. Зінченка, В.М. Величковського, В.Г. Криська, П.І. Авдєєвої [4] та ін.

В сфері проектування ДНЗ видані роботи: І.С. Назарової, А.Ю. Дунаєвського, П.А. Гурського, А.К. Чалдимова, А. Карри, Я. Штейнберга, С.Н. Шебаліна, О.М. Юрчишин [5, 6].

Мета статті: довести необхідність та сформулювати принципи створення нових типів дошкільних навчальних закладів надмалої місткості, яка б доповнювала існуючу мережу об'єктів дошкільного виховання в структурі житлової забудови.

Виклад основного матеріалу. Із ростом народжуваності в Україні різко зросла потреба в дитячих дошкільних закладах. В результаті цього, всі наявні заклади переповнені. Нерідко кількість дітей в дитячих групах перевищує норму, і одним із можливих рішень – є доповнення існуючої мережі будівництвом дошкільних навчальних закладів надмалої місткості.

Головна функція цих установ полягає у створенні окремих групових осередків, розташованих безпосередньо поруч із житлом. Такі об'єкти можуть з'явитися як при реконструкції існуючої забудови, так і при новому будівництві.

Заклади надмалої місткості за ознакою організації їх обслуговування поділяються на два типи: дошкільні навчальні заклади з самостійним та централізованим обслуговуванням.

Дошкільні установи з самостійним (автономним) обслуговуванням – це дитячі садки надмалої місткості створені в житловому середовищі, які самостійно функціонують в житловій структурі. Їх слід проектувати в мікрорайонах та сільській місцевості, де не спостерігається великого скупчення житлових будинків.

Дошкільні навчальні заклади з централізованим обслуговуванням функціонують за допомогою спеціальних центрів, які забезпечують харчування, надання адміністративних, побутових та медичних послуг, тощо. Такі заклади краще проектувати в сформованих мікрорайонах, де в ДНЗ не вистачає місць, але обмежені можливості розширення їх місткості, при окремих нових житлових комплексах тощо.

Згідно пропозицій О.М. Юрчишин [5] функції центру обслуговування мережі ДНЗ може бути покладено на три базові типи установ:

- тип І – дитячий дошкільний заклад на 120 (або на 220) дітей, в якому адміністративно-побутовий блок має резерв потужності для обслуговування додатково ще мережі з 10 дитячих садочків надмалої місткості;

- тип II – загальноосвітня школа, в якій їдальня має резервні потужності для забезпечення харчування мережі дитячих садочків надмалої місткості (при цьому в структуру школи має також бути введена пральня, або функції прання);
- тип III – спеціалізований адміністративно-господарський блок, який повинен забезпечити функціонування 20 – 22 ДНЗ надмалої місткості з розрахунку на 220 дітей, у складі Такий блок повинен складатися з: кухонного блоку, приміщень пральні, службово-побутових приміщень (кабінет завідуючого, кабінет завгоспа, кімната техперсоналу, кабінет медсестри).

Проте існують певні проблеми з реалізацією цих пропозицій, які знаходяться швидше не у містобудівній чи функціонально-планувальній, а в організаційно-правовій площині. Прикріплення для обслуговування переважно приватних дошкільних навчальних закладів до своїх прямих конкурентів – комунальних дошкільних навчальних і навчальних закладів не отримало широкого розповсюдження.

Натомість останнім чином досить активно розвивається мережа приватних закладів, які за аналогією із закладами позашкільної освіти можна назвати «зкладами позадошкільної освіти»: різноманітні центри розвитку дитини, освітні центри, дитячі клуби тощо. На відміну від класичного дитячого садка у них, як правило, передбачене скорочене перебування дитини (до 2 – 4 годин) і вони в основному орієнтовані не на виховання, а на навчання. За ємністю такі центри часто схожі зі звичайними дошкільними навчальними закладами надмалої місткості: одночасно в них перебуває не більше, ніж 15 дітей.

Як і класичні дитсадки надмалої місткості, центри розвитку не можуть повністю замінити звичайні повнокомплектні дитсадки-ясла. Тому при формуванні їх мережі слід дотримуватися певних принципів.

Принципи формування мережі дошкільних навчальних закладів надмалої місткості: доступність, доповнюваність та економічна доцільність.

Доступність означає дотримання того ж радіусу доступності, що й для звичайних ДНЗ: 300 м у районах багатоповерхової забудови і 500 – садибної. Доповнюваність означає спільне функціонування різних видів дошкільних навчальних закладів, функції яких доповнюють одні одних. Економічна доцільність означає розміщення ДНЗ таким чином, щоб забезпечити хоча б мінімально допустиму з економічної точки зору їх наповнюваність.

Склад приміщень, їх площі та функціональні зв'язки між ними у згаданого різновиду ДНЗ надмалої місткості в першу чергу визначаються часом перебування дитини у закладі. Якщо він не перевищує 3 – 4 годин, то можуть бути відсутні такі функції, як денний сон, прийом їжі і навіть прогулянки. Відповідно немає потреби у спальні, харчоблоку, та навіть груповому майданчику з павільйоном на ділянці.

Надмала місткість дозволяє відмовитися від засадничого принципу функціонально-планувальної організації ДНЗ – максимальної ізоляції різних груп дітей. Навіть якщо в ДНЗ одночасно знаходиться три групи по 5 дітей (це звичайна кількість для центрів раннього розвитку), потреби в їх ізоляції немає, що дозволяє зменшити загальну площу об'єкта.

Зменшення середньої площі, що припадає на 1 дитину в різних типах ДНЗ надмалої місткості може досягатися різними шляхами: у ДНЗ надмалої місткості, що дублюють функції звичайних дитсадків, з використанням прийому кооперації, а у центрах розвитку – за рахунок відмови від зайвих функцій і від відповідних приміщень.

Висновки. На сьогодні проблема недостатньої кількості місць в існуючих дошкільних навчальних закладах зачіпає більш ніж половину сімей з дітьми до 6 років. При цьому зведення нових ДНЗ середньої та великої місткості в межах нормативних радіусів досяжності часто є неможливим унаслідок уже сформованої забудови мікрорайонів та потреби в досить великих земельних ділянках згідно чинних норм.

Одним зі шляхів часткового розв'язання цієї проблеми на території України можуть стати нові типи дошкільних навчальних закладів надмалої місткості, які можна класифікувати як за видом їх обслуговування (з самостійним та централізованим обслуговуванням), так і за функцією (традиційного типу та центри раннього розвитку). Визначено принципи формування їх мережі, яка б доповнювала існуючу мережу об'єктами дошкільного виховання (доступності, доповнюваності, економічної доцільності).

Визначено основні відмінності їх функціонально-планувальної організації від традиційних ДНЗ, обумовлені передусім значно меншою кількістю місць, меншим часом перебування дітей, а також відмінним набором функцій.

Враховуючи демографічні коливання, коли піде на спад хвиля народжуваності і буде надлишок місць, такі садки досить легко переобладнати під заклади іншого призначення: дитячі клуби по місцю проживання, заклади для сімейних свят (є приміщення кухні), дитячі кафе, приміщення для груп дошкільної підготовки тощо.

Література:

1. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень: ДБН 360-92**. – Офіц. вид. – К. : Держбуд України, 2002. – 92 с. – (Державні будівельні норми України).

2. Будинки і споруди. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів : ДБН В.2.2-4-97. – Офіц. вид. – К. : Держкоммістобудування, 1998. – 28 с. – (Державні будівельні норми України).

3. Дитина [програма виховання та навчання дітей 3-го року життя] / [під ред. О.В. Проскури, В.І. Кузьменко] – К. : КМПУ ім. Б. Грінченка – 2001. – С. 76.

4. Авдєєва П.І. Художнє оформлення приміщень дитячого садка / П.І. Авдєєва // Дошкільне виховання. – 1997. – №12. – С. 35.

2. Юрчишин О.М. Об'єкти дитячого дошкільного та позашкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. архіт.: спец. 18.00.02. «Архітектура будівель і споруд» / Юрчишин Оксана Михайлівна; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Л., 2009. – 25 с.

3. Юрчишин О.М. Особливості композиційного вираження дитячих дошкільних закладів / О.М. Юрчишин, Ю.В. Ідан // Архітектура: [збірник наукових праць] / відповідальний редактор Б.С. Черкас. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – С. 63 – 71. – (Вісник / Національний університет «Львівська політехніка»; № 674).

Аннотация

В статье рассмотрены и проанализированы условия формирования оптимальных типов дошкольных учреждений сверхмалой вместимости в рыночных условиях современной Украины. Освещены основные факторы формирования сети этих типов, структура объемно-пространственной и функциональной организаций.

Ключевые слова: дошкольные учебные заведения, формирование сети, развитие детей, сверхмалый емкость, дошкольное воспитание, жилая среда, обслуживание.

Abstract

The article examines and analyzes the conditions of the best types of supersmall capacity preschools in the market conditions of modern Ukraine. The basic factors of these types of networks, three-dimensional structure and functional organizations have been covered.

Keywords: preschool education, the formation of networks, development of children, ultra small capacity, preschool education, housing environment, service.

УДК 72/625.712.63

Юрченко Д.Л.,
доктор арх., професор Ніколаєнко В.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

АВТОМАТИЗОВАНІ ПАРКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Проаналізовано історичні передумови формування споруд для зберігання автотранспорту, вітчизняний та закордонний досвід проектування.

Ключові слова: автотранспорт, паркінг, дорожній рух, затори

Постановка проблеми. У містах разом з приватними таксомоторними парками високими темпами зростає кількість індивідуального автотранспорту. Тим часом в умовах низьких темпів розвитку дорожньої інфраструктури, відсутності сучасних паркінгів перевантаження вулично-дорожніх мереж і основних магістралей призводить не лише до незручностей, а й до регулярних порушень нормальних режимів руху транспортних потоків, виникнення конфліктів між водіями, зростання кількості дорожньо-транспортних пригод і як наслідок зниження якості обслуговування. Ще один проблемний аспект цього питання – стихійні парковки, що перешкоджають дорожньому руху й створюють пробки-затори, особливо в районах з високою густотою забудови.

Усі ці та інші обставини зумовлюють необхідність удосконалення системи споруд для зберігання автотранспорту, для того щоб розвантажити від легкового транспорту вулиці і території, що періодично є місцем скупчення громадян. Цим і пояснюється актуальність і своєчасність теми даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими дослідженнями на тему споруд для зберігання автомобільного транспорту займалися багато науковців в галузі архітектури, серед них: А.Ф. Іванько, Г.Б. Фалк, М.А. Ястребенецький, Г.М. Іванова, які в своїх статтях розглядали питання автоматизованого вибору технологічних пристроїв в умовах паркінгів; А.Н. Качанов, котрий досліджує математичні основи проектування й наладки систем автоматичного управління технічними об'єктами й процесами; Б.В. Шандров, Р.І. Сольницев, І.П. Норенков, що присвятили свої праці розвитку систем автоматизованого проектування.

Але, незважаючи на це, постійний прогрес, висока автомобілізація населення та підвищення щільності забудови не дозволяють повністю вирішити

проблему зберігання автотранспорту. Саме тому дане питання залишається актуальним і потребує подальшого поглибленого вивчення.

Мета статті. Дослідження актуальних пропозицій та поглиблене вивчення нових прийомів проектування споруд для зберігання автотранспорту. Основна мета дослідження полягає в розповсюдженні стійкої архітектури, спрямованої як на розвантаження міських автошляхів, так і на покращення умов проживання людей.

Виклад основного матеріалу. В посттоталітарний період відбулося руйнування більшості міжгалузевих зв'язків. У результаті активної автомобілізації населення триває перевантаження вулично-дорожніх мереж, що суттєво впливає на якість та ефективність роботи автотранспортних підприємств та функціонування автотранспортного обслуговування. Зокрема зростання затримок при виконанні перевезень пасажирів має суспільний масштаб, призводить до різкого збільшення втрат вільного часу населення, зниження рівня його життя, і, тим самим, впливає на стан економіки. Через високе завантаження вуличних мереж падає швидкість громадського пасажирського транспорту на 15 – 20 % нижче рекомендованих нормативів. На думку спеціалістів, автомобільні затори крім цього викликані нерозвиненістю системи автомобільних доріг з невисокою пропускною здатністю. Темпи будівництва житлових будинків, різноманітних бізнес-центрів, розважальних і торгових комплексів, а також зростання кількості автомобілів не забезпечується і не співвідноситься з розвитком дорожньої мережі. Як показує досвід, в першу чергу повинно проводитися випереджаюче будівництво доріг, і тільки потім – житлових масивів та міської інфраструктури.

Інша, не менш важлива причина – відсутність у місті парковок. Автомобілі вимушені паркуватися уздовж доріг, займаючи при цьому одну, а то й дві смуги руху, в результаті чого інтенсивність руху падає. Мінімальне покращення умов руху через центр міста призводить до залучення додаткових транспортних потоків і, відповідно, до додаткового завантаження центру транспортом, який не пов'язаний із його обслуговуванням. Вирішити проблему функціонування транспортного обслуговування в таких умовах можна шляхом застосування інноваційних технологій компактного зберігання автомобілів у місцях їх найбільшого скупчення.

Паркувальні системи були змушені розвиватись разом зі швидкими темпами автомобілізації населення великих міст. Так системи, створені в XX столітті були адаптовані до потреб XXI. Пройшовши довгий шлях розвитку довжиною майже в століття, і зазнавши багато змін, сучасні паркувальні системи є надійними і безпечними.

На сьогоднішній день можна виділити декілька найбільш поширених автоматизованих паркувальних систем:

1. Автоматичні системи:

– Шатл – на сьогоднішній день найпрогресивніший і високотехнологічний автоматичний паркінг. Широкий спектр інсталяційних можливостей цієї системи дозволяє проектувати її вбудованою, підземною що стоїть окремо, наземною або підземно-наземною. Ідеально підходить для середніх і великих паркувальних площ, коли планується розмістити від 30 і до декількох тисяч автомобілів. Високошвидкісна робота роботизованих платформ-транспортів досягається за рахунок застосування новітніх розробок в дистанційної передачі сигналу без використання кабелів. Максимальний час доставки автомобіля 70 – 90 секунд (рис.1, а).

– Оптим – один з найсучасніших видів касетних паркінгів. Взаємодія його механізмів заснована на принципі роботи конвеєра, по обидва боки якого розташовані два підйомники. Забезпечує високі показники коефіцієнта корисного використання простору під паркінг за рахунок максимально компактного розміщення автомобілів. Ідеально підходить для малих і середніх паркувальних площ, обмежених по ширині. Для зручності використання в конструкції паркінгу може бути передбачений поворотно-розворотний механізм або встановлена окремо поворотна платформа (рис.1, б)

– Тауер – мультипаркінг, що забезпечує найвищу швидкість доставки автомобіля і володіє широкими інсталяційними можливостями, вельми цінними в умовах сучасного мегаполісу. Принцип роботи заснований на русі швидкісного підйомника в башті, по обидва боки від якого розташовані палети з автомобілями. Рекомендується для середніх за величиною проектів. Завдяки своїй компактності і займаючи площу трьох парко місць ($\sim 50 \text{ м}^2$), такий баштовий тип паркінгу здатний розмістити до 40 автомобілів і може бути прибудований до вже існуючих об'єктів, вбудовуватися в проєктовані будівлі, а також бути окремо стоячою конструкцією (рис.1, в).

а)

б)

в)

Рис.1. Типи автоматичних паркувальних систем: а) шатл; б) оптим; в) тауер

2. Незалежні системи:

– Ротор – один з найпоширеніших механічних паркінгів, компактний, простий в експлуатації і монтажі. Конструкція, займаючи площу всього двох машиномісць ($\sim 30\text{м}^2$), дозволяє організувати парковку на 8 – 12 автомобілів (для класу «Седан» 8,10,12 автомобілів, а для класу «SUV» – 8,10 авто). Відмінне рішення для використання в приватних і комерційних цілях, на прибудинкових територіях багатоповерхових житлових будинків, а так само для збільшення паркувальних площ офісних будівель (рис. 2, а).

– Пазл – багаторівневий напіваавтоматичний паркінг (від 2-х до 4-х рівнів), принцип роботи якого заснований на почерговому переміщенні палет по вертикалі й горизонталі. Система «Пазл» була однією з найперших винайдених в кінці XX століття систем багаторівневих механізованих паркінгів. Модульна конструкція системи дозволяє в разі необхідності провести встановлення додаткових модулів (рис. 2, б).

а)

б)

Рис. 2. Типи незалежних паркувальних систем: а) ротор; б) пазл

3. Поворотні платформи – це безпечний, швидкий і надійний механізм який застосовується для розвороту автомобіля на 360 градусів в будь-яку сторону, на необхідний кут. В основному цей пристрій використовується як додаткове обладнання для механічних і традиційних паркінгів, що дозволяє зменшити площу, необхідну для здійснення повороту автомобіля, полегшуючи і роблячи паркування безпечним в обмеженому просторі.

4. Ліфти-підйомники – автомобільний підйомник ножицевого типу з гідравлічним приводом, який є надійним і безпечним в експлуатації завдяки наявності механічних та електронних пристроїв захисту. Ліфти підйомники відносяться до залежних систем паркування, характерною особливістю яких є те, що для парковки і видачі автомобіля з верхнього ярусу необхідно спочатку прибрати нижчий автомобіль. Ліфти підйомники можуть встановлюватися як всередині, так і зовні приміщень і не вимагають додаткових будівельних робіт. Вони прості в монтажі, компактні і мобільні, при необхідності переміщення.

Для економії електроенергії можливе підключення 7 – 10 підйомників до однієї гідравлічної станції.

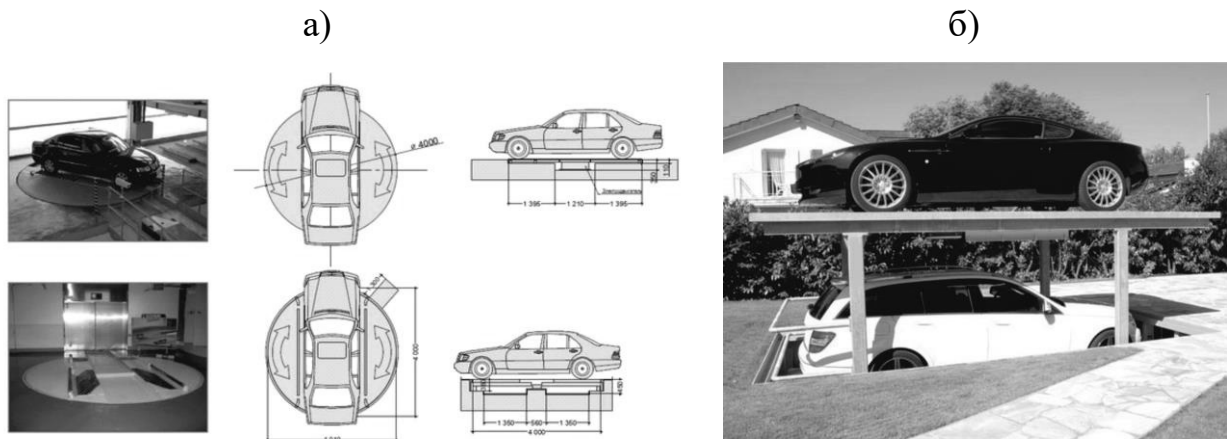

Рис. 3. Паркувальні системи: а) поворотна платформа; б) ліфт-підйомник

Висновок. Споруди для зберігання автомобільного транспорту є невід’ємною частиною сучасного міського середовища, необхідною його складовою. Можна зробити висновок, що дані споруди є самостійними об’єктами дослідження та проектування та важливими елементами для створення комфортного міського середовища.

Література:

1. Автомобільний транспорт України: стан, проблеми, перспективи розвитку / заг. ред. А.М. Редзюка. – К. : ДП «ДержавтотрансНДІпроект», 2005. – С. 52 – 60.
2. Лігум, Ю.С. Автоматизовані системи управління технологічними процесами пасажирського автомобільного транспорту / Ю.С. Лігум. – К. : Техніка, 1989. – 240 с.
3. ПаркМатик – Многоярусные автоматические паркинги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parkmatik.com.ua/content/112>

Аннотация

В статье проанализированы исторические предпосылки формирования сооружений для хранения автотранспорта, отечественный и зарубежный опыт проектирования.

Ключевые слова: автотранспорт, паркинг, дорожное движение, пробки

Annotation

The article analyzes the historical background of the formation of structures for the storage of vehicles, domestic and international experience design.

Keywords: transport, parking, traffic, traffic jams

УДК 72/625.712.63

Юрченко Д.Л.,
доктор арх., професор Ніколаєнко В.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

АВТОМАТИЗОВАНІ ПАРКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗБЕРІГАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Проаналізовано історичні передумови формування споруд для зберігання автотранспорту, вітчизняний та закордонний досвід проектування.

Ключові слова: автотранспорт, паркінг, дорожній рух, затори

Постановка проблеми. У містах разом з приватними таксомоторними парками високими темпами зростає кількість індивідуального автотранспорту. Тим часом в умовах низьких темпів розвитку дорожньої інфраструктури, відсутності сучасних паркінгів перевантаження вулично-дорожніх мереж і основних магістралей призводить не лише до незручностей, а й до регулярних порушень нормальних режимів руху транспортних потоків, виникнення конфліктів між водіями, зростання кількості дорожньо-транспортних пригод і як наслідок зниження якості обслуговування. Ще один проблемний аспект цього питання – стихійні парковки, що перешкоджають дорожньому руху й створюють пробки-затори, особливо в районах з високою густотою забудови.

Усі ці та інші обставини зумовлюють необхідність удосконалення системи споруд для зберігання автотранспорту, для того щоб розвантажити від легкового транспорту вулиці і території, що періодично є місцем скупчення громадян. Цим і пояснюється актуальність і своєчасність теми даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими дослідженнями на тему споруд для зберігання автомобільного транспорту займалися багато науковців в галузі архітектури, серед них: А.Ф. Іванько, Г.Б. Фалк, М.А. Ястребенецький, Г.М. Іванова, які в своїх статтях розглядали питання автоматизованого вибору технологічних пристроїв в умовах паркінгів; А.Н. Качанов, котрий досліджує математичні основи проектування й наладки систем автоматичного управління технічними об'єктами й процесами; Б.В. Шандров, Р.І. Сольницев, І.П. Норенков, що присвятили свої праці розвитку систем автоматизованого проектування.

Але, незважаючи на це, постійний прогрес, висока автомобілізація населення та підвищення щільності забудови не дозволяють повністю вирішити

проблему зберігання автотранспорту. Саме тому дане питання залишається актуальним і потребує подальшого поглибленого вивчення.

Мета статті. Дослідження актуальних пропозицій та поглиблене вивчення нових прийомів проектування споруд для зберігання автотранспорту. Основна мета дослідження полягає в розповсюдженні стійкої архітектури, спрямованої як на розвантаження міських автошляхів, так і на покращення умов проживання людей.

Виклад основного матеріалу. В посттоталітарний період відбулося руйнування більшості міжгалузевих зв'язків. У результаті активної автомобілізації населення триває перевантаження вулично-дорожніх мереж, що суттєво впливає на якість та ефективність роботи автотранспортних підприємств та функціонування автотранспортного обслуговування. Зокрема зростання затримок при виконанні перевезень пасажирів має суспільний масштаб, призводить до різкого збільшення втрат вільного часу населення, зниження рівня його життя, і, тим самим, впливає на стан економіки. Через високе завантаження вуличних мереж падає швидкість громадського пасажирського транспорту на 15 – 20 % нижче рекомендованих нормативів. На думку спеціалістів, автомобільні затори крім цього викликані нерозвиненістю системи автомобільних доріг з невисокою пропускною здатністю. Темпи будівництва житлових будинків, різноманітних бізнес-центрів, розважальних і торгових комплексів, а також зростання кількості автомобілів не забезпечується і не співвідноситься з розвитком дорожньої мережі. Як показує досвід, в першу чергу повинно проводитися випереджаюче будівництво доріг, і тільки потім – житлових масивів та міської інфраструктури.

Інша, не менш важлива причина – відсутність у місті парковок. Автомобілі вимушені паркуватися уздовж доріг, займаючи при цьому одну, а то й дві смуги руху, в результаті чого інтенсивність руху падає. Мінімальне покращення умов руху через центр міста призводить до залучення додаткових транспортних потоків і, відповідно, до додаткового завантаження центру транспортом, який не пов'язаний із його обслуговуванням. Вирішити проблему функціонування транспортного обслуговування в таких умовах можна шляхом застосування інноваційних технологій компактного зберігання автомобілів у місцях їх найбільшого скупчення.

Паркувальні системи були змушені розвиватись разом зі швидкими темпами автомобілізації населення великих міст. Так системи, створені в XX столітті були адаптовані до потреб XXI. Пройшовши довгий шлях розвитку довжиною майже в століття, і зазнавши багато змін, сучасні паркувальні системи є надійними і безпечними.

На сьогоднішній день можна виділити декілька найбільш поширених автоматизованих паркувальних систем:

1. Автоматичні системи:

– Шатл – на сьогоднішній день найпрогресивніший і високотехнологічний автоматичний паркінг. Широкий спектр інсталяційних можливостей цієї системи дозволяє проектувати її вбудованою, підземною що стоїть окремо, наземною або підземно-наземною. Ідеально підходить для середніх і великих паркувальних площ, коли планується розмістити від 30 і до декількох тисяч автомобілів. Високошвидкісна робота роботизованих платформ-транспортів досягається за рахунок застосування новітніх розробок в дистанційної передачі сигналу без використання кабелів. Максимальний час доставки автомобіля 70 – 90 секунд (рис.1, а).

– Оптим – один з найсучасніших видів касетних паркінгів. Взаємодія його механізмів заснована на принципі роботи конвеєра, по обидва боки якого розташовані два підйомники. Забезпечує високі показники коефіцієнта корисного використання простору під паркінг за рахунок максимально компактного розміщення автомобілів. Ідеально підходить для малих і середніх паркувальних площ, обмежених по ширині. Для зручності використання в конструкції паркінгу може бути передбачений поворотно-розворотний механізм або встановлена окремо поворотна платформа (рис.1, б)

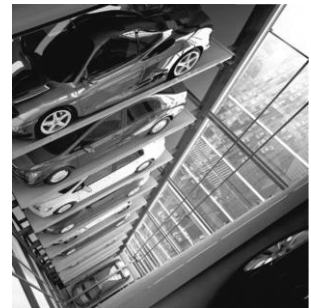
– Тауер – мультипаркінг, що забезпечує найвищу швидкість доставки автомобіля і володіє широкими інсталяційними можливостями, вельми цінними в умовах сучасного мегаполісу. Принцип роботи заснований на русі швидкісного підйомника в башті, по обидва боки від якого розташовані палети з автомобілями. Рекомендується для середніх за величиною проектів. Завдяки своїй компактності і займаючи площу трьох парко місць ($\sim 50 \text{ м}^2$), такий баштовий тип паркінгу здатний розмістити до 40 автомобілів і може бути прибудований до вже існуючих об'єктів, вбудовуватися в проєктовані будівлі, а також бути окремо стоячою конструкцією (рис.1, в).

а)

б)

в)

Рис.1. Типи автоматичних паркувальних систем: а) шатл; б) оптим; в) тауер

2. Незалежні системи:

– Ротор – один з найпоширеніших механічних паркінгів, компактний, простий в експлуатації і монтажі. Конструкція, займаючи площу всього двох машиномісць ($\sim 30\text{м}^2$), дозволяє організувати парковку на 8 – 12 автомобілів (для класу «Седан» 8,10,12 автомобілів, а для класу «SUV» – 8,10 авто). Відмінне рішення для використання в приватних і комерційних цілях, на прибудинкових територіях багатоповерхових житлових будинків, а так само для збільшення паркувальних площ офісних будівель (рис. 2, а).

– Пазл – багаторівневий напіваавтоматичний паркінг (від 2-х до 4-х рівнів), принцип роботи якого заснований на почерговому переміщенні палет по вертикалі й горизонталі. Система «Пазл» була однією з найперших винайдених в кінці XX століття систем багаторівневих механізованих паркінгів. Модульна конструкція системи дозволяє в разі необхідності провести встановлення додаткових модулів (рис. 2, б).

а)

б)

Рис. 2. Типи незалежних паркувальних систем: а) ротор; б) пазл

3. Поворотні платформи – це безпечний, швидкий і надійний механізм який застосовується для розвороту автомобіля на 360 градусів в будь-яку сторону, на необхідний кут. В основному цей пристрій використовується як додаткове обладнання для механічних і традиційних паркінгів, що дозволяє зменшити площу, необхідну для здійснення повороту автомобіля, полегшуючи і роблячи паркування безпечним в обмеженому просторі.

4. Ліфти-підйомники – автомобільний підйомник ножицевого типу з гідравлічним приводом, який є надійним і безпечним в експлуатації завдяки наявності механічних та електронних пристроїв захисту. Ліфти підйомники відносяться до залежних систем паркування, характерною особливістю яких є те, що для парковки і видачі автомобіля з верхнього ярусу необхідно спочатку прибрати нижчий автомобіль. Ліфти підйомники можуть встановлюватися як всередині, так і зовні приміщень і не вимагають додаткових будівельних робіт. Вони прості в монтажі, компактні і мобільні, при необхідності переміщення.

Для економії електроенергії можливе підключення 7 – 10 підйомників до однієї гідравлічної станції.

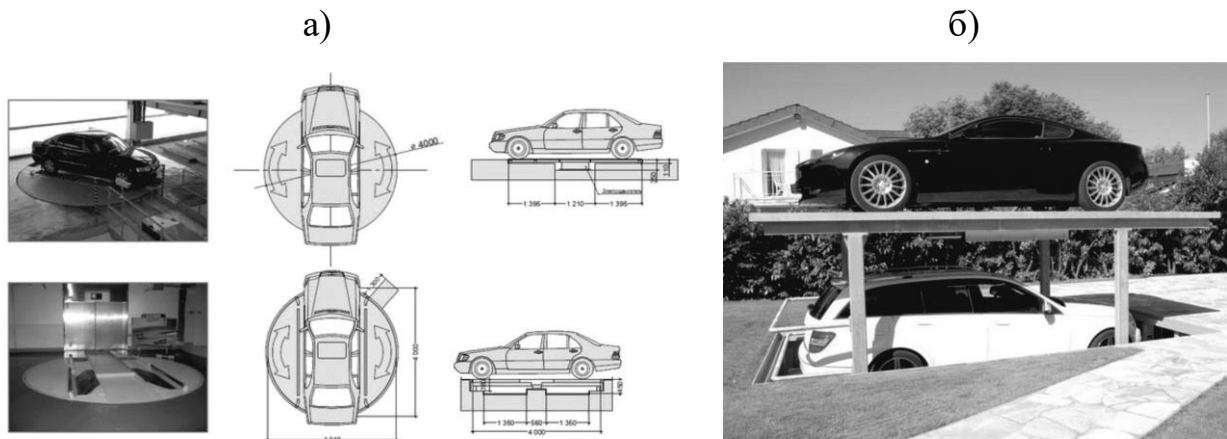

Рис. 3. Паркувальні системи: а) поворотна платформа; б) ліфт-підйомник

Висновок. Споруди для зберігання автомобільного транспорту є невід’ємною частиною сучасного міського середовища, необхідною його складовою. Можна зробити висновок, що дані споруди є самостійними об’єктами дослідження та проектування та важливими елементами для створення комфортного міського середовища.

Література:

1. Автомобільний транспорт України: стан, проблеми, перспективи розвитку / заг. ред. А.М. Редзюка. – К. : ДП «ДержавтотрансНДІпроект», 2005. – С. 52 – 60.
2. Лігум, Ю.С. Автоматизовані системи управління технологічними процесами пасажирського автомобільного транспорту / Ю.С. Лігум. – К. : Техніка, 1989. – 240 с.
3. ПаркМатик – Многоярусные автоматические паркинги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://parkmatik.com.ua/content/112>

Аннотация

В статье проанализированы исторические предпосылки формирования сооружений для хранения автотранспорта, отечественный и зарубежный опыт проектирования.

Ключевые слова: автотранспорт, паркинг, дорожное движение, пробки

Annotation

The article analyzes the historical background of the formation of structures for the storage of vehicles, domestic and international experience design.

Keywords: transport, parking, traffic, traffic jams

Шановні науковці!

В Київському національному університеті будівництва і архітектури продовжують видаватися науково-технічні збірники „Містобудування та територіальне планування” (відповідальний редактор професор Осетрін М.М.) і „Сучасні проблеми архітектури та містобудування” (відповідальний редактор професор Дьомін М.М.), які визнані атестаційними органами України, як наукові фахові видання України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Випуски збірників в обов’язковому порядку розсилаються в бібліотеки та організації згідно вимог ВАК України до розсилки авторефератів дисертацій, в бібліотеки провідних профільних науково-дослідних та проектних організацій, вищих навчальних закладів освіти в яких ведеться підготовка фахівців за напрямками „Архітектура” та „Будівництво”, а також окремим провідним фахівцям вказаних напрямів, які є членами спеціалізованих вчених рад по присудженню відповідних наукових ступенів.

Збірники видаються за рахунок коштів авторів та спонсорів.

Стислі вимоги до статей.

Повні вимоги надруковані у статті Мамедова А.М., Товбича В.В. і Чередніченка П.П. у випуску збірника за №34, а стислі вимоги в №№35, 50, 55.

Рукописи статей, що подаються до наших збірників, повинні бути оформленні на аркушах формату А4 з полями: верхнім - 25 мм (для розміщення в подальшому колонтитулу), боковими і нижнім - 20 мм (для зручності виготовлення макету і розмножувальних матеріалів). Вони подаються українською або російською мовами у відповідності до вимог, викладених в постановах президії ВАК України від 10.02.1999 р. №1-02/3 „Про публікації результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук та їх апробацію” та від 15.01.2003 р. №7-05/1 „Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України”, в електронному виді та відповідно у роздрукованому вигляді на аркушах формату А4 (без нумерації сторінок (для великих статей можлива нумерація на звороті роздруківки) та обов’язково з підписом автора (ів) на останній сторінці), в текстових редакторах типу Word шрифтом Times NR Сур 14 р., який повинен бути відформований в межах формату 245x170 мм з інтервалом 18 пт. (набирається в позиції "точно"). Таблиці, рисунки, формули, тощо, не можуть бути шириною більше, ніж 170 мм.

Кожна стаття повинна мати свій індекс УДК (Універсальної десятичної класифікації), який розміщується в лівому верхньому куті. Прізвища авторів та їх відповідні ініціали, титули і звання, повну назву організації (закладу) слід розміщувати з правого боку.

Заголовок набирається великими буквами, жирним шрифтом, того ж розміру (14 р.) і форматується по центру. Над заголовком і під ним пропускається один рядок.

Потім після заголовку і підзаголовних даних розміщують анотацію на мові тексту матеріалу, що публікується. Далі через один рядок перед текстом

наводять ключові слова, які вибирають з тексту цього матеріалу і виділяють поліграфічними засобами (бажано курсивом того ж шрифту).

По тексту статті повинно бути чітко видно стан проблеми, її актуальність і новизна, особистий вклад автора (авторів) в це дослідження. Якщо передбачається публікація матеріалу частинами в декількох випусках збірника то кожен частину слід завершувати поміткою „Продовження (закінчення) буде”. На сторінках з початком кожної наступної частини матеріалу, що публікується, в підстрочному зауваженні або перед текстом роблять помітку „Продовження (закінчення)” та вказують номер (и) випуску (ів) видань, в якому (их) були надруковані попередні частини цього матеріалу.

Рисунки (в чорнобілому виконанні) та формули повинні бути вмонтовані в її електронний текст по місцю автором і чітко читатись в форматі сторінок збірника (на аркуші формату А5 після відповідного зменшення тексту формату А4).

Після тексту статі повинно бути розміщено пристатейні бібліографічні списки у відповідності до державних стандартів, в яких відповідні записи повинні бути пронумеровані, а по тексту статті зроблені відповідні на них посилання.

Після бібліографічного списку необхідно розмістити анотації на англійській мові та ще на одній з мов, що не відповідає мові оригіналу статті – російській або українській.

До матеріалів статті необхідно додавати авторську довідку (вказати місце роботи чи навчання, посаду, наукові ступені та вчені звання, контактні телефони, поштову адресу для переписки, адресу електронної пошти) та рекомендацію наукового підрозділу, де підготовлена стаття, у вигляді витягу з протоколу засідання, на якому вона розглядалась, завіреного керівництвом та печаткою закладу, для опублікування у відповідному науково-технічному виданні.

За зміст статті несуть відповідальність автор та науковий підрозділ, який рекомендував її для опублікування. Рецензент статті (призначається редколегією) несе моральну відповідальність за рекомендацію статті до друку.

Контакти:

Збірник „Містобудування та територіальне планування”:

відповідальний секретар, доцент кафедри міського будівництва КНУБА Чередніченко Петро Петрович – робочий тел. 24-15-543 та 245-42-04; мобільний – 8-067-442-13-41 (він же заступник відповідального секретаря збірника „Сучасні проблеми архітектури та містобудування”).

Збірник „Сучасні проблеми архітектури та містобудування”:

Заступник відповідального редактора, кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі КНУБА Товбич Валерій Васильович – робочий тел. 245-48-40; мобільний – 8-067-442-77-45.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Бородич Л.В. Проблема пошуку містобудівних засобів територіального брендингу</i>	4
<i>Бородич М.М. Фактори, що впливають на розвиток системи рекреації та туризму Новосанжарського району Полтавської області</i>	8
<i>Васильєв П.О. Містобудівні особливості сприйняття об'єктів показу при формуванні пішохідних екскурсійних маршрутів (на прикладі оглядового екскурсійного маршруту м. Суми)</i>	13
<i>Галаян Р.Г., Тишкевич О.П. Сучасні тенденції у проектуванні фітнес-клубів</i>	19
<i>Данько К.С. Сучасні композиційні підходи до впровадження нового енергоефективного житла в історичне архітектурне середовище: контрастний</i>	24
<i>Дворнікова Я.С., Дмитренко А.Ю. Формування рекреаційного комплексу мобільної архітектури</i>	29
<i>Дмитренко А.Ю. Проблеми раціонального використання території міст України в умовах депопуляції</i>	35
<i>Зауральська А.В. Прийоми влаштування спортивних майданчиків навчально-тренувальних баз футбольних клубів у складних природних умовах</i>	41
<i>Кондратюк В.І., Блажівський П.В. Перспективи застосування в екобудівництві перекристалізованих вапняків</i>	46
<i>Конюк А.Є. Естетика енергоекономічної та екологічної житлової забудови</i>	53
<i>Кузьменко Т.Ю. Зелений пояс приміської зони як фактор гуманізації житлового середовища міста-центру</i>	58
<i>Лазебна Н.О., Ніколаєнко В.А. Використання єгипетського стилю в сучасній архітектурі</i>	64
<i>Макуха О.В., Медончак О.Г., Страшко Е.Г. Формування естетики міського середовища за рахунок ландшафтних об'єктів у структурі міста</i>	69
<i>Ніколаєнко В.В., Нестеренко А.А. Питання естетики архітектури та міського середовища під час виконання творчих композицій</i>	74
<i>Обідний О.Б. Особливості формування номенклатури шкіль при оптимізації мережі шкільних об'єктів сільських адміністративних районів Полтавської області</i>	79

Острогляд О.В., Гончар Ю.В. <i>Аналіз композиційної форми ансамблю круглої площі міста Полтави</i>	84
Радомська В.Р. <i>Позиціонування сакральної архітектури в культурному ландшафті Львова першої чверті ХХ ст.</i>	89
Руденко М.О. <i>Принципові композиційні рішення для сполучення просторових форм забудови і робочого борту кар'єру з петлеподібною формою траси</i>	94
Руденко Т.В. <i>Особливості формування образного рішення основних виробничих будівель промислових об'єктів модульно-блочного типу</i>	100
Савченко О.О. <i>Перспективна організація регіональної системи психологічної реабілітації населення у структурі православних комплексів</i>	105
Топорков В.Г., Шелковський Д.Ю. <i>Особливості планувальної структури багатofункціональних комплексів</i>	110
Трегубов К.Ю. <i>Композиційно-планувальна структура музейних комплексів на основі функціональних блоків</i>	116
Чехранова П.В., Ніколаєнко В.А. <i>Зарубіжний та вітчизняний досвід у проектуванні парків розваг</i>	122
Щаблій Т.О., Дмитренко А.Ю. <i>Нові типи дошкільних навчальних закладів надмалої місткості в Україні</i>	128
Юрченко Д.Л., Ніколаєнко В.А. <i>Автоматизовані паркувальні системи для зберігання індивідуального автомобільного транспорту</i>	133

Наукове видання

МІСТОБУДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ

Науково-технічний збірник

Випуск 62 у двох частинах
Частина 2

Має свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації в Державному комітеті інформаційної політики України (серія КВ № 4186 від 10 травня 2000 року).

Визнаний ВАК України, як наукове фахове видання України, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (Постанови президії ВАК України від 10 листопада 1999 р. №3-05/11 та 10 лютого 2010 р. №1-151).

Перелік розсилки даного збірника опубліковано у випуску № 4 за 1999 рік.

Вимоги до оформлення рукописів статей для опублікування в збірнику наведено у випусках №35 за 2009 рік, №42 за 2011 рік, №50 за 2014 рік та №55 за 2015 рік.

Зміст випусків збірника з №1 по №19 опубліковано у випуску за №20, випусків з №20 по №39 опубліковано у випуску за №40, з №40 по №54 у випуску за №55.

З випусками збірника, починаючи з №10, можна ознайомитись на сайті <http://www.nbuv.gov.ua> національної бібліотеки НАН України ім. В.І. Вернадського, з №25 на сайті <http://library.knuba.edu.ua> бібліотеки КНУБА та на сайті збірника <http://www.mtp.in.ua>.

Статті можна надіслати за адресою електронної пошти: zbirnyk@yahoo.com.

Адреса редколегії: 03037, м.Київ-37, Повітрофлотський пр., 31. КНУБА.
Тел.: 241-55-43, 245-42-04.

Підписано до друку 09.12.2016 р. Формат 60x84¹/₁₆.
Обл.-вид. арк. . Тираж 150. Зам. №

Фірма "ВІПОЛ"

03151, м.Київ-151, вул. Волинська, 60